

ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ
ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ & ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Σίνα 4, 454 44 ΙΩΑΝΝΙΝΑ, Τηλ.: 26510 -74000 ΦΑΞ: 26510 -79286

Διαβάζεται από 2.000 Ζαγορίσιους στην Ελλάδα και σ' όλον τον κόσμο

ΕΤΟΣ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟ ΤΡΙΤΟ
ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 386
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ
2010

ΚΩΔΙΚΟΣ 2571

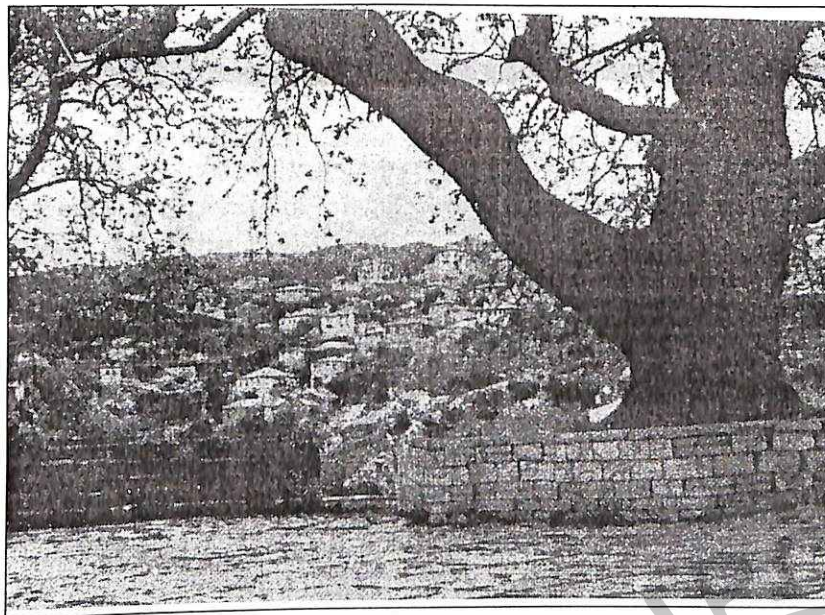
Οι θερινές διακοπές στα χωριά μας

Πολλοί από τους συμπατριώτες μας και συνδρομητές του Περιοδικού μας, που διαμένουν στα αστικά κέντρα, περιμένουν με αγωνία πότε θα έρθει η εποχή αυτή του Καλοκαιριού να επιστρέψουν, έστω και για λίγο, στα χωριά μας για να περάσουν εκεί τις διακοπές τους και να προσκυνήσουν τα πάτρια εδάφη. Το Ζαγόρι τους περιμένει πάντα με ανοιχτή την αγκαλιά του. Τους περιμένουν ακόμα με λαχτάρα οι συγχωριανοί τους, που υπομονετικά όλο τον άλλο χρόνο -πιστοί καστροφύλακες- στα ερημωμένα χωριά μας, να τους δεχτούν με αγάπη και μαζί τους να ζήσουν ευχάριστες στιγμές από την παλιά και ωραία εποχή του Ζαγοριού, τότε που οι ρούγες και τα μεσοχώρια έσφυζαν από κίνηση και ζωή.

Οι θερινές διακοπές για τους ξενιτεμένους συγχωριανούς μας, όσοι έχουν την ευχέρεια να τις περνούν στα χωριά μας, είναι η μεγαλύτερη χαρά και ικανοποίηση γι' αυτούς. Το Καλοκαίρι για το Ζαγόρι είναι η καλύτερη εποχή. Την ερημιά και σιωπή, που το χαρακτηρίζει τον υπόλοιπο χρόνο από την έλλειψη ανθρώπινου δυναμικού, αρχίζει από τα μέσα Ιουνίου ως το τέλος Αυγούστου να τη διαδέχεται μια ζωηρή κίνηση. Γεμίζουν οι πλατείες, ανοίγουν τα σπίτια, ζωντανεύουν οι γειτονιές, παιδι-

κές φωνές ακούγονται στα σοκάκια και τις αλάνες και λειτουργούν οι εκκλησιές.

Για τους μόνιμους ηλικιωμένους κατοίκους ξεχνούν κάπως την μοναξιά τους και ατενίζουν το αύριο με διαφορετική ματιά, που τονώνει το ηθικό τους για να μπορούν μένοντας εκεί να κρατάνε ζωντανά ακόμη τα

χωριά μας με άβυστη την ελπίδα -σαν θα φύγουν οι παραθεριστές- πως και το επόμενο καλοκαίρι δεν θ' αργήσει. Στο Ζαγόρι οι μήνες του Καλοκαιριού έχουν ξεχωριστό γνώρισμα από άλλες περιοχές της χώρας μας, γιατί είναι ένας θαυμάσιος τόπος, που συνδυάζει μοναδικές φυσικές καλλονές με ποικίλες πολιτιστικές εκδηλώσεις σε όλα σχεδόν τα χωριά, όπου εκτός από τους ντόπιους αλλά και για τους ξένους παραθεριστές η διαμονή τους είναι ευχάριστη.

Τον πρώτο λόγο πάντα έχουν τα πανηγύρια μας, που όλοι έχουν να λένε γι' αυτά. Διατηρούν την παράδοση, που τη χαρακτηρίζει μια ξεχωριστή κουλτούρα. Εκεί κάτω από τα βαθύσκια πλατάνια των μεσοχωριών μας με μια υποδειγματική τάξη εξελίσσεται το πανηγύρι για δύο και τρεις μέρες

πλούσιο.

Ενδεικτικά αναφερόμαστε σε μερικές απ' αυτές και στη συνέχεια θα έχετε τη δυνατότητα να παρακολουθήσετε λεπτομερή ρεπορτάζ μέσα από τις εσωτερικές σελίδες του περιοδικού μας.

4 Ιουλίου στο Γρεβενίτι, ημέρα μνήμης Ανατολικού Ζαγοριού της καταστροφής των χωριών της περιοχής από τους Γερμανούς κατακτητές.

11 Ιουλίου στο Δεμάτι, πνευματική εκδήλωση για τις μεγάλες εκκλησιαστικές μορφές του Ζαγοριού.

Από **6-7 Αυγούστου** στο Μονοδένδρι, Διημερίδα: Ζαγόρι, Η πολιτισμική διάσταση της ανάπτυξης του με παράλληλες εκθέσεις φωτογραφίας και χαρακτικών και μουσική βραδιά με το συγκρότημα «Εμελον».

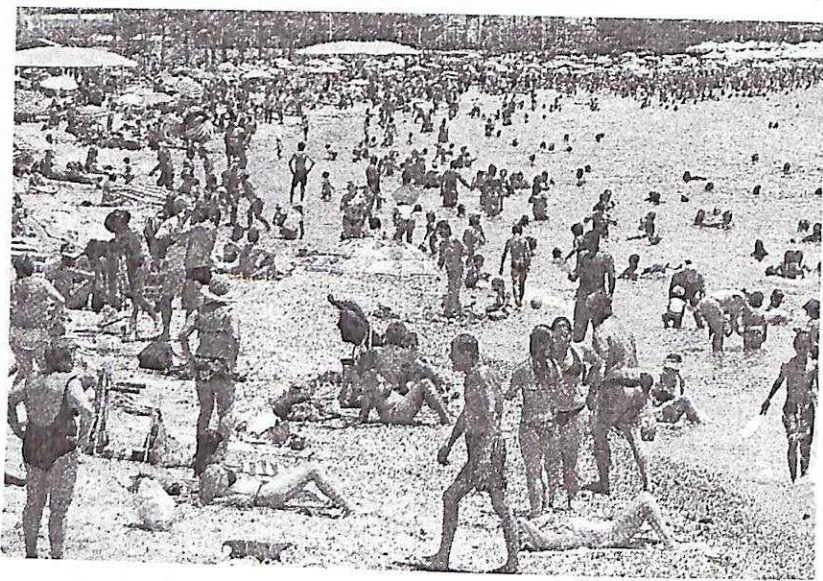
Από **6-8 Αυγούστου** στα Κάτω Πεδινά τιμητική εκδήλωση για τον μεγάλο Έλληνα συνθέτη στον κινηματογράφο **Θεόδωρο Αγγελόπουλο** και κλείνουμε με το ποδοσφαιρικό τουρνουά, που έγινε πλέον θεσμός στο Ζαγόρι από τις 24 Ιουλίου έως τις 14 Αυγούστου.

Κλείνοντας να είμαστε όλοι καλά και να προτιμούμε τις διακοπές μας να τις κάνουμε στα χωριά μας και όταν μπορούμε να βρισκόμαστε στο Ζαγόρι σ' όλες τις εποχές του χρόνου.

ΣΑΒΒΑΣ ΘΕΟΔΩΡΟΥ

μέσα σε ατμόσφαιρα χαράς και ευφροσύνης. Είναι το κυρίαρχο γεγονός για κάθε χωριό και θεωρείται το σημαντικότερο «ραντεβού» για να σμίξουν εκεί ξενιτεμένοι και ντόπιοι στα πανηγύρια της Αγίας Τριάδας, τ' Αϊ-Λια, της Αγίας Παρασκευής, του Σωτήρος, της Παναγίας και να γλεντήσουν όλοι μαζί ανανεώνοντας έτσι τους δεσμούς αγάπης και φιλίας μεταξύ τους.

Στις φετινές διακοπές, όπως πάντα, το πρόγραμμα των εκδηλώσεων ήταν

Χρονογράφημα**Διακοπές: Τέλος!****Σταύρου Συκιώτη**

Φωτ. «Βήμαμεν 3/8/10: «Θερινές διακοπές».
Παραβίαση του οικοσυστήματος των ψαριών. (Σ.Σ.)

αγνοούνται ούτε διαγράφονται από τη σκέψη μας, όπως, εδώ και καιρό, διαμορφώθηκε.

Όπως κάθε νόμισμα, έχει δύο πλευρές, λέμε, έτσι και οι «θερινές διακοπές». Η μία είναι ο προγραμματισμός, σχεδόν από το ξεκίνημα κάθε χρονιάς και ο χρόνος πραγμάτωσης των «θερινών διακοπών» μ' όποια μορφή και δυνατότητα επιλέξαμε και η επόμενη είναι η επιστροφή του.... Ασώτου, στη δική του πραγματικότητα, ο καθένας μας.

Η ψυχολογία, μέσα από τη δική της «οπτική» μας βοηθάει να προσεγγίσουμε τις όποιες πλευρές, όποιων γεγονότων ή καταστάσεων. Και τούτο, διότι οι «όποιες πλευρές» με τη δική τους λειτουργία, επηρεάζουν τον ψυχισμό μας και γεννούν τα ανάλογα συναισθήματά μας, που επηρεάζουν άμεσα τη συμπεριφορά μας, τη σκέψη μας.

Η ταχεία εξέλιξη της Τεχνολογίας και της Βιομηχανικής παραγωγής επιταχύνουν, συνεχώς, το ρυθμό πορείας του ανθρώπου, με αποτέλεσμα το διαρκές άγχος, την αγωνία, την έλλειψη χρόνου ανασασμού και περισκέψης. Η χρονική διάρκεια και μόνο μιας γενιάς, από τη δική μας σημερινή θέση, μας επιτρέπει να εκτιμήσουμε την αλματώδη πορεία της κοινωνίας μας, με τον άνθρωπο μοιραία

περιφερόμενο στην περιδίνσή της και ανίκανο να λειτουργήσει ψυχοπνευματικά. Εκ του σημείου τούτου, απότοκος η σωρεία φαινομένων αντανθρώπινων και αντικοινωνικών. Έτσι, ο άνθρωπος, δυσανάλογα, παρακολουθεί το ξετύλιγμα αυτό της ζωής του, αδύναμος να οχυρωθεί σε βασικές αξίες και αντιστάσεις της φύσης του, όπως είναι η περίσκεψη, η λογική, η φιλοσοφία του σε συνάρτηση με τα συναισθήματα αγάπης, σεβασμού, αλληλεγγύης και συνεργασίας με το γείτονα συνάνθρωπό του και το φυσικό του περιβάλλον.

Οι θερινές διακοπές είναι μια ευκαιρία αντίστασης στην ψυχολογική αυτή καταδυνάστευση. Μια λιποταξία, ένα διάλειμμα της καθημερινότητάς μας από τα δεσμά των άγχους, της μονοτονίας, της κόπωσης, της συναισθηματικής μας ζοφερότητας. Η άπλα της γαλάζιας θάλασσας με τα χλιαρά νερά της, το παιγνίδισμα της αμμουδιάς με τα κυματάκια της ακροθαλασσιάς και το πλούσιο ηλιόφως της εποχής που σε κάνει Αδαμιαίο, όλα αυτά σε μαγνητίζουν έντονα και παραδίνεσαι αμαχητί. Πολλά τα θέλητρα της θάλασσας που προσφέρονται στον άνθρωπο, γι' αυτό και έχει αποκλειστική προτίμησή μας για να χαρούμε και ν' απολαύσουμε τις «διακοπές» μας.

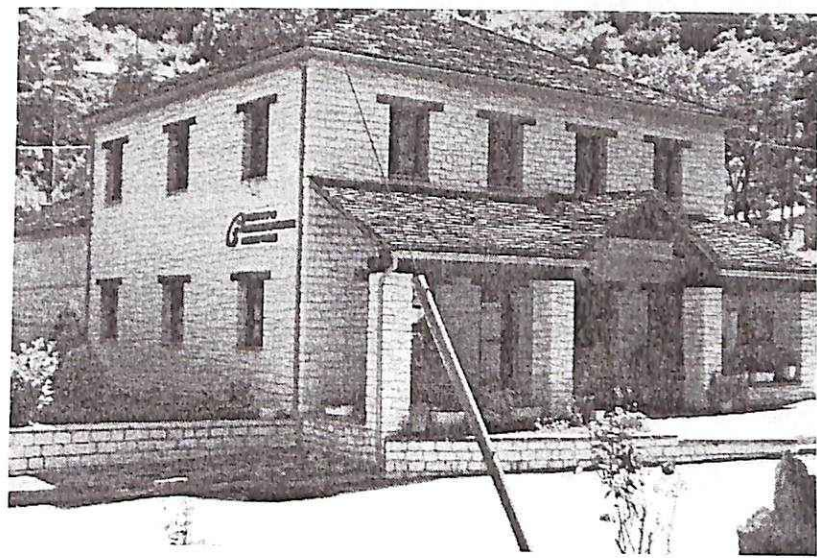
Κι επειδή και οι διακοπές μας έχουν, κάποια στιγμή, το χρονικό τους τέλος, έρχεται η άλλη όψη του νομίσματος. Η επαναφορά «εις την προτέραν κατάστασιν». Τη γνωστή μας καθημερινότητα, η συνεχής απασχόλησή μας, τα υπαρκτά προβλήματα μας, που επιζητούν επίμονα λύση και μας προσφέρουν την ένταση και το ψυχοφθόρο άγχος.

Χαρακτηριστικά ο Σαμ Γιούιν, ένας Αμερικανός συγγραφέας, είπε: «Διακοπές δύο εβδομάδες στις ηλιόλουστες αμμουδιές. Και το υπόλοιπο του χρόνου στα θράχια των λογαριασμών». Αυτή είναι η πραγματικότητα μας.

Φυσικά, κάθε μεταβατική διαδικασία έχει τα προβλήματά της, που εξαρτώνται από τη δική μας προσαρμοστικότητα σκέψης και συναισθήματος. Είμαστε αποδέκτες, όποιες νέες κατάστασης, που διαμορφώνεται στην καθημερινότητά μας ή όχι; Έχουμε το ψυχικό σθένος αποδοχής της πεζότητας, μετά το τέλος μιας χαρωπής ευφορίας ή ηδονικής απόλαυσης; Σ' αυτές τις στιγμές, ο κάθε άνθρωπος δοκιμάζεται κατά πόσο είναι αυτοκυρίαρχος και στη σκέψη του και περισσότερο στο συναισθημά του. Προσγειωνόμαστε, εύκολα, σε κάθε νέα πραγματικότητα ή νέο αεροδιάδρομο; Ο καθένας μας δοκιμάζεται και ο καθένας μας εκτιμά τις ικανότητές του.

Ωστόσο, πέρα από τις φιλοσοφικότητες του κειμένου, έχοντας το «Ζαγόρι μας» στα χέρια σας, βρίσκεστε πλησιέστερα στο Σεπτέμβριο, το μήνα που κατεβάζει την αυλαία του Καλοκαιριού, των διακοπών μας, των θερινών απολαύσεών μας κλπ. Η μέρα συμμαζεύεται, ο χώρος του σπιτιού μας μόνιμο σκηνικό, τα αποδημητικά μας αποχαιρετούν κι ο ουρανός με τις συνεχείς μεταβολές του, παίζει με τα νεύρα μας και το ψυχολογικό μας κέφι.

Ας προσαρμοστούμε ψύχραιμα! Ένα μικρό αποτελεσματικό αντιδοτο, άλλωστε ο θυμόσφορος λαός εκφράστηκε επιγραμματικά: «Και τώρα ο κάθε κατεργάρης στον πάγκο του». Καλό φθινόπωρο. Κι αυτό, με τα ποικίλα χρώματά του ομορφαίνει τη ζωή μας, με τα δικά του γνωρίσματα....

ΤΟ ΧΑΝΙ ΠΟΥ ΕΓΙΝΕ ΔΗΜΑΡΧΕΙΟ**Το ασχομόπαλο έγινε κύκνος**

σκάλα και συναντούσες τρία μεγάλα δωμάτια με τζάκι και αχυρένια στρώματα. Έτσι πορεύτηκε το χάνι για έναν αιώνα περίπου μέχρι που το ακρήστευσε το αυτοκίνητο. Μα όχι τελείως, γιατί λειτούργησε και μεταπολεμικά ως παντοπωλείο και μετά το κάψιμο του χωριού (Ιούλιος 1943) φιλοξένησε πυροπαθείς οικογένειες.

Το χάνι μεγάλο, αιωνόβιο, πώς να συντηρηθεί; Άρχισε η κατάρρευση. Τότε, τύχη αγαθή, επισκέφθηκε το Ζαγόρι η Μελίνα Μερκούρη, Υπουργός Πολιτισμού, με το σύζυγό της τον παγκόσμια γνωστό σκηνοθέτη Ζιλ Ντασέν. Όση ώρα η Μελίνα άκουγε την ιστορία του χανιού αυτός το φωτογράφιζε. Επισκέφθηκε την έκθεση του πολιτιστικού Συλλόγου Ασπραγγέλων τα γνωστά «Ζαγοριακά» που τότε

συμπαράσταση είχαν επί σειράν ετών από τα μέλη της ΙΛΕΖ (Λαζαρίδης, Νικολαΐδης, Γιαννακός και ο ακούραστος Κίμων...). Εντυπωσιάστηκε η Μελίνα από την όψη του κτιρίου έμαθε την ιστορία του, λειτούργησε η γνωστή ευαισθησία της και το εκήρυξε διατηρητέο.

Το κτίριο είχε ένα νομικό κώλυμα καθώς το οικόπεδο ήταν εκκλησιαστικό και οι κτήτορες του κτιρίου μέχρι το 1939 πλήρωναν ενοίκιο της γης στην εκκλησία. Η κατάσταση αυτή—άλλος ο κάτοχος της γης και άλλος του κτιρίου—συντηριζόταν στην Επτάνησο (εδαφονόμιο) μα καταργήθηκε μεταπολεμικά και περιήλθε το όλον στο ιδιοκτήτη του κτιρίου. Η κοινότητα αναγκάστηκε να το αγοράσει όταν έγινε λόγος για έδρα του Δήμου Κ. Ζαγοριού

στους Ασπραγγέλους. Για χρονικό διάστημα στεγάστηκαν οι υπηρεσίες του σε άνετο οίκημα, δωρεά προς το πυροπαθές χωριό του Ελβετικού Ερυθρού Σταυρού. Όταν εγκρίθηκε η ανέγερση δημαρχείου προσφέρθηκε το οικόπεδο του χανιού. Μα ο νόμος, νόμος. Μόνο με τα «σουσουμια» του πρώην χανιού έπρεπε να χτιστεί τόσο στο εξωτερικό του όσο και εντός. Ήταν στη μοίρα των Ζαγορίσιων που τόσο διατείνονται ότι λατρεύουν την παράδοση και όμως την προδίνουν κατάφορα π.χ. ντύνοντας τους χορευτές του με φουστάνες και μπουραζάνες, ενδύματα άλλων περιοχών, σ' εμάς, πρόωρα κατά τα τέλη του 19ου αιώνα επεκράτησε το «φράγκικο» ένδυμα παραμερίζοντας τον τούρκικο «ντουλαμά», λοιπόν μαύρο παντελόνι και γιλέκο. Έτσι το όρισε η μοίρα να στεγαστούν οι υπηρεσίες του Καλλικράτη σε αυθεντικά παραδοσιακό ιστορικό κτίριο.

Το εσωτερικό του Δημαρχείου, υπακούοντας στην εντολή της υπηρεσίας νεοτέρω μνημειών χωρίζεται στο ισόγειο σε τρία άνετα γραφεία και άλλα τρία στον άνω όροφο. Το άλλοτε «ντάμι» έγινε άνετη αίθουσα (105 τ.μ.) συνεδριάσεων του δημοτικού Συμβουλίου. Μόνο ο φυσικός φωτισμός του είναι ανεπαρκής γιατί δεν επιτράπη το άνοιγμα παραθύρων στη δυτική πλευρά της αίθουσας.

Το ευρύχωρο γραφείο του Δημάρχου θυμίζει έντονα τους φιλικούς οντάδες Ζαγορίσιων αρχοντικών με κυρίαρχα το ξύλο (ταβάνι, πάτωμα, παραθύρια) και υφαντά στρωσίδια.

Αυτά για τους φιλότιμους.

Φρίξος Τζιόβας

Εικόνες από τα παλιά**Πριν 60 χρόνια****29 Αυγούστου 1950-2010****Κική Δημουλά**

«Οι παλιές φωτογραφίες μου δημιουργούν αφάνταστη μελαγχολία. Και τότε ξεσπάει το μεγάλο μίσος κατά της φύσης και την έμπνευση που είχε να μας φθείρει».

29 Αυγούστου 1950. Πρώι πρώτης μέρας του νεότευκτου πανηγυριού στα **Κάτω Σουδενά**. Μόλις είχε τελειώσει ο εκκλησιασμός στο μικρό ναό των Ταξιαρχών και ένα τσούρμο νέων του χωριού βάζουν το... πρώτο φώλι κουτοπίνοντας δίπλα στην πρόχειρη παράγκα που θα εξυπηρετούσε το 3ήμερο πανηγύρι που τότε ακόμη γινόταν στον ευρύχωρο περίβολο των Ταξιαρχών.

Από αριστερά προς τα δεξιά: ο μικρός στη γωνία είναι ο Γιώργος Χουλιαράς, δίπλα στη σειρά οι Δημοσθένης (Τέννης) Ζανπακίδης, Παναγιώτης Χουλιαράς, Διομήδης Σουσιόπουλος (από πάνω κι ο Μιχαλάκης Χουλιαράς), Γιώργος Παπαγεωργίου, Φάνης Τολουύπης, Βασίλης Ζαχάρης, Βασίλης Τζιόβας, ο γνωστός Γιαννιώτης φωτογράφος Θανάσης Ζώτος, Βασίλης Χουλιαράς, Πλάτων (Ακης) Οικονόμου, Γιάννης Λευκαδίτης, Γιώργος Ζαχάρης (από Αρίστη), Μάνθος παπαγεωργίου και ο Νέστορας της παρέας Κώστας Φωτέτιος.

Οι μισοί της φωτογραφίας έχουν «φύγει» ήδη.

ΖΑΓΟΡΙ: Ζητούμενο σήμερα η στρατηγική ανάπτυξής του...

► Οι απόψεις του **ΒΑΣ. ΤΖΙΟΒΑ**, Γεν. Γραμματέα της ΙΛΕΖ με αφορμή την πρόσφατη διημερίδα

Κύριε Διευθυντά,

Αξίζουν συγχαρητήρια στο Ριζάριο Ίδρυμα, για την πρωτοβουλία διοργάνωσης Διημερίδας, με τον τίτλο «Πολιτισμική διάσταση της ανάπτυξης του Ζαγορίου», που συνέπεσε ακριβώς με τα δύο χρόνια από το θάνατο του αλησμόνητου Αγγελου Κίτσου.

Προσωπικά και για λόγους ανεξάρτητους της θελήσεώς μου, δεν μπόρεσα να παρευρεθώ, παρ' ότι είχαμε προσκληθεί ως ΙΛΕΖ.

Ως προς τις εισηγήσεις, τις όποιες παρεμβάσεις και γενικά τη πορεία των εργασιών της Διημερίδας, τις όνες πληροφορίες τις έχουμε από δύο δημοσιεύματα στην έγκριτη εφημερίδα σας, στις 10 και 11 Αυγούστου, που αναφέρονται αντίστοιχα στις παρεμβάσεις των κ.κ. Χρήστου Μασσαλά και Σταύρου Καλογιάννη.

Σε ότι αφορά στην εισήγηση του κυρίου Μασσαλά, που αποτελούσε τρόπον τινά το κλείσιμο και την εξαγωγή συμπερασμάτων της Διημερίδας, με όλο τον σεβασμό προς το πρόσωπο του κυρίου καθηγητή, η τοποθέτησή του και πυρήνας της όλης συλλογιστικής του δεν καινοτομεί και ούτε προσεγγίζει λυσιτελώς την ανάπτυξη του Ζαγορίου στη σημερινή συγκεκριμένη στιγμή της πολύχρονης και πολυτάραχης πολιτισμικής του διαδρομής και ιστορίας. Το κεντρικό συμπέρασμα – μήνυμα της παρέμβασης του κυρίου καθηγητή είναι «**Η ανάπτυξη της περιοχής του Ζαγορίου να επιχειρηθεί με κεντρικό άξονα τον πολιτισμό**».

Μακάρι να μπορούσε και να ήταν έτσι. Τότε η ανάπτυξη του Ζαγορίου (κι όχι μόνο) θα ήταν εύκολο πράγμα. Αλλά η ανάδειξη, η επίκληση, η αναφορά στον πολιτισμό του Ζαγορίου, χρόνια τώρα είναι στην ημερησία διάταξη, από φορείς, οργανώσεις άτομα κλπ. Ειδικά μετά την μεταπολίτευση έγιναν (με θέμα τον πολιτισμό και την παράδοση του Ζαγορίου) πλειάδα εκδηλώσεων, ήτοι μεριδών, Διημερίδων, συμποσίων, συνεδρίων και χιλιάδων δημοσιευμάτων κι όμως την αναπτυξιακή διάσταση όλων αυτών δεν την είδαμε κι ούτε θα τη δούμε. **Και δε θα τη δούμε για τον απλό λόγο, πως ο πολιτισμός σε καμιά εποχή δεν απέτελεσε από μόνος του, στοιχείο και παράγοντα ανάπτυξης μιας κοινωνίας κι ενός συγκεκριμένου χώρου. Αντίθετα ο πολιτισμός υπήρξε παντού και πάντα προϊόν και παράγωγο ανεπτυγμένων δυναμικών και εύρωστων κοινωνικών συνόλων και χώρων.**

Συγκεκριμένα στο Ζαγόρι, η ξεχωριστή ανάπτυξή του, σε περασμένους καιρούς, δεν είναι έργο κανενός πολιτισμού, αλλά οφείλεται (ως γνωστόν) σε συγκεκριμένες κοινωνικοοικονομικές συνθήκες (ταξίδια, ευεργεσία, προνόμια κλπ). Αυτή η δυναμική ανάπτυξη αποτέλεσε το εύφορο έδαφος και το εκκολαπτήριο του ξεχωριστού Ζαγορίσιου πολιτισμού (γράμματα, σχολεία, εκκλησίες, γεφύρια, αρχοντικά) και όχι το αντίθετο.

Στις σημερινές συνθήκες της ερήμωσης και της παρακμής όπως αυτές του Ζαγορίου, με έναν κοινωνικό ιστό διαλυμένο, ποιος πολιτισμός και με ποιο τρόπο μπορεί να γίνει αυτός όχημα ανάπτυξης. Αλλά κι αν υποθετικά θα το μπορούσε, το ζητούμενο σήμερα για το Ζαγόρι και τις άλλες χειμαζόμενες ορεινές περιοχές είναι το είδος της ανάπτυξης αυτών των περιοχών και με ποια στρατηγική και με ποιες πολιτικές και μέσα μπορεί να επιτευχθεί αυτή. Αναφέρεται σε πολλά και ωραία, ως σκέψεις ο κύριος καθηγητής, όμως το ζητούμενο, δηλαδή το πρόσωπο αυτής της ανάπτυξης μέσα από την παρέμβασή του δεν μπόρεσα να ανιχνεύσω κι ας μου συγχωρεθεί η αδυναμία αυτή.

Αντίθετα η εισήγηση του κυρίου Σταύρου Καλογιάννη, είναι ρεαλιστική και μεστή σε συγκεκριμένες προτάσεις, όπως για ένα

ολοκληρωμένο σχέδιο ανάπτυξης για το χωροταξικό σχεδιασμό, για τον τουρισμό (που περιμένουμε να δούμε πότε θα γίνει αγροτουρισμός), την αειφόρο ανάπτυξη, την παραδοσιακή μας αρχιτεκτονική που δεν την σεβαστήκαμε κι αυτή. Όλες οι προτάσεις του σωστές και τεκμηριωμένες και απαραίτητες ως προϋποθέσεις για μια μελλοντική ανάπτυξη, εκτός από εκείνης που αναφέρεται στην «πιστοποίηση και προώθηση τοπικών προϊόντων» (κτηνοτροφικών, δασικών). Γιατί πώς να πιστοποιηθούν ανύπαρκτα πράγματα; Πάντως όλα όσα σωστά προτείνει ο κύριος Καλογιάννης, χρόνια τώρα από τις δεκαετίες του '70 και του '80 τα συζητάμε στο Ζαγόρι χωρίς όμως ουσιαστικό αποτέλεσμα. Και χωρίς ο πλούσιος Ζαγορίσιος πολιτισμός ποσώς να συμβάλει στην υλοποίησή τους ή έστω στην προώθησή τους, δηλαδή στη σωστή ανάπτυξη. Αντίθετα η ερήμωση και η διάλυση ενός ζωντανού κάποτε κοινωνικού ιστού (όπως αναφέραμε), μαζί με την στρεβλή τουριστική ανάπτυξη των τελευταίων χρόνων, αλλοίωσε και τσαλαπάτησε κι αυτή την πολύχρονη πολιτισμική πορεία και παράδοση του Ζαγορίου.

Τελειώνοντας, για τις υπόλοιπες εισηγήσεις στη Διημερίδα δεν έχουμε καμιά πληροφόρηση. Γνωρίζοντας όμως, τους περισσότερους των εισηγητών δεν αμφιβάλλουμε για την αξία και την σοβαρότητά τους.

Ευχαριστώ για τη φιλοξενία

Βασίλης Τζιόβας

Γ. Γραμματέας της ΙΛΕΖ

(Ιστορικής και Λαογραφικής Εταιρείας Ζαγορίου)

(Από τον «Πρωινό Λόγο» της 25/8/2010)

ΔΙΑΛΟΓΟΙ

Προβληματισμοί για τον τρόπο ανάπτυξης του Ζαγορίου...

► Πώς σχολιάζει ο **Χρ. Μασσαλάς**, τις απόψεις του Βασ. Τζιόβα

Σχετικά με τις επισημάνσεις που ανέπτυξε χθες στον «Π.Λ.» ο Γεν. Γραμματέας της ΙΛΕΖ κ. Βασ. Τζιόβας για την ανάπτυξη του Ζαγορίου, με αφορμή την πρόσφατη Διημερίδα από το Ριζάριο Ίδρυμα στο Μονοδένδρι, ο πρώην Πρύτανης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων κ. Χρήστος Μασσαλάς μας γράφει:

Αξιότιμε κ. Διευθυντά,

Με ιδιαίτερη χαρά μελέτησα τον προβληματισμό του κ. Βασ. Τζιόβα. Ένας προβληματισμός ανθρώπου που γνωρίζει και διακρίνεται από ευαισθησίες. Αν και συμφωνώ στις επισημάνσεις του, θα κάνω μόνο κάποιες παρατηρήσεις: α) η ανάπτυξη είναι πολυ-παραμετρικό πρόβλημα και στην εισήγησή μου θέλησα να τονίσω την παράμετρο του πολιτισμού, β) τα συμπεράσματα από τις εισηγήσεις ανέλυσε ο καθηγητής Σταύρος Μουδόπουλος, γ) οι εισηγήσεις ήταν λίαν υψηλού επιπέδου και το σημαντικό δ) τα συμπεράσματα από τη συνάντηση στο Ζαγόρι θα ανακινωθούν μετά την προσεκτική μελέτη – ανάλυση όλων των εισηγήσεων. Η παρέμβασή του κ. Τζιόβα θα ληφθεί υπόψη κατά την επεξεργασία των συμπερασμάτων. Κλείνοντας θέλω να τον ευχαριστήσω για την κριτική. Η καλόπιστη κριτική ποτέ δεν έβλαψε το «κοινό καλό».

Με τιμή

Καθηγητής Χρήστος Β. Μασσαλάς

(Από τον «Πρωινό Λόγο» της 26/8/2010)

Το «Ριζάριο» Δημοτικό Σχολείο Μονοδενδρίου από το 1750 ως το 2010

Το Μονοδένδρι αποτελεί από την εποχή του Διαφωτισμού (18ο αι.) ένα από τα πλέον κομβικά χωριά στην περιοχή του Ζαγορίου και έδρα της Δημογεροντίας Ζαγορίου για πάρα πολλά χρόνια.

Το Σχολαρχείο του άρχισε να λειτουργεί από το 1750 με πρώτο δάσκαλο το Χριστόδουλο Κόνιαρη. Μετά από αυτόν δίδαξε ο Παπαρούσης 1805 που μετέπειτα δίδαξε στις Νεγάδες, στην Ακαδημία του Βουκουρεστίου το 1814, στην Κραϊόβα και στη Βιέννη. Στη Βιέννη έγραψε στο «Λόγιο Ερμή» διατριβή γύρω από τη φυσική Επιστήμη. Στη συνέχεια δίδαξαν ο Γ. Μπαρμπουριώτης (1806-1813), ο Νεόφυτος Δότος (1814-1818) ο Νικόλαος Μπόκογλου (1818-1821) και τα έτη 1825-1830 ο πολύς Αναστάσιος Σακελλάριος από το Βραδέτο. Ο Σακελλάριος ως μαθητής του Ψαλίδα επηρεάστηκε από αυτόν και δίδαξε στη Δημοτική γλώσσα. Ακολούθησαν ο Μιχαήλ Παπαζήσης (1832) και ο Μιχαήλ Τουρτούρης (1832-1863).

Στο Σχολαρχείο του Μονοδενδρίου το 1792 μαθήτευσε ο Μάρκος Μπότσαρης και ο δάσκαλος του Γένους Γεώργιος Γεννάδιος. Το Σχολαρχείο ανανεώθηκε με την επιχορήγηση των αδελφών Ριζάρη οι οποίοι ίδρυσαν και Παρθεναγωγείο το 1841.

Πολύ σημαντικά στοιχεία για τη λειτουργία του Σχολείου αντλεί κανείς από τα μαθητολόγια στα οποία είναι καταγεγραμμένη η ιστορία του Σχολείου.

Η πρώτη χρονιά που είναι καταγεγραμμένη είναι το σχολικό έτος 1913-14 που η Ήπειρος απελευθερώθηκε. Δεν υπάρχουν στοιχεία για τα προηγούμενα έτη, γιατί το 1911 το Σχολείο κήκε από αμέλεια κάποιου δασκάλου. Αμέσως οι τοπικοί φορείς επισκεύασαν το Σχολείο όπως σώζεται μέχρι σήμερα και εδώ αξίζει να επισημανθεί ότι το κτίριο αυτό ήταν το Πατρικό σπίτι των αδελφών Ριζάρη οι οποίοι το είχαν προσφέρει για τη μόρφωση των συγχωριανών τους. Από το 1913 μέχρι σήμερα ο μικρότερος αριθμός μαθητών που καταγράφηκε είναι 17 ενώ ο μέσος όρος βρίσκεται κοντά στα 25. Το έτος 1963 παρουσιάζεται μια μεγάλη αύξηση των μαθητών και ο συνολικός αριθμός είναι 50 γεγονός που συνδυά-

ζεται με τη λειτουργία του Ριζάρειου Οικοτροφείου.

Μετά από αυτή τη χρονιά ο μέσος όρος βρίσκεται στο 35.

Το Σχολείο ήταν τα περισσότερα χρόνια διθέσιο ενώ κάποια χρόνια λειτουργήσε και ως μονοθέσιο. Από το 1920 ως το 1933 διευθυντής ήταν ο Κων/νος Κοντοδήμος, από το 1935 ως το 1946 ο Π. Στούπης, από το 1953 ως το 1962 ο Α. Θεμελής και από 1967 ως το 1982 ο Δ. Μπισδάκης.

Το 1931 στην εορτή της Παλιγγενεσίας του Ελληνικού Έθνους η αρμόδια Επιτροπή Εορτασμού για να τιμήσει την προσφορά των αδελφών Ριζάρη στην απελευθέρωση του Ελληνισμού από τον τουρκικό ζυγό τοποθέτησαν δύο αγάλματα-προτομές στον αύλειο χώρο του Δημοτικού Σχολείου όπου και σώζονται μέχρι σήμερα σε πολύ καλή κατάσταση.

Τα έτη 1947-50 δεν υπάρχουν καταχωρήσεις και δημιουργούνται ερωτηματικά για τη λειτουργία του Σχολείου εν καιρώ εμφυλίου πολέμου.

Οι μαθητές που απορρίφθηκαν ήταν από 1 μέχρι και 13 το 1968 με μέσο όρο περίπου 6 για κάθε χρονιά ενώ το έτος 1927-28 απεβίωσαν 2 μαθητές.

Φτάνοντας μέχρι σήμερα διαπιστώνουμε πως ο αριθμός των μαθητών έχει σταθεροποιηθεί στο 25-30 και το Σχολείο παρουσιάζει μια αξιοζήλευτη δραστηριότητα κυρίως την τελευταία δεκαετία με την υλοποίηση πολλών εκπαιδευτικών προγραμμάτων που σκοπό έχουν την ολόπλευρη ψυχοσωματική ανάπτυξη των παιδιών.

Συγκεκριμένα φέτος το Ριζάριο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο Μονοδενδρίου το μοναδικό στο Δήμο Κεντρικού Ζαγορίου λειτουργεί ως διθέσιο και σε αυτό φοιτούν 20 μαθητές και για πρώτη χρονιά λειτουργεί Τμήμα Ενταξης, μετά από απαίτηση πολλών ετών.

Διδάσκονται, επιπλέον, τα μαθήματα της Μουσικής, της Θεατρικής Αγωγής, της Φυσικής Αγωγής, των Αγγλικών, της Πληροφορικής και του Χορού.

Το σχολείο μας υλοποίησε την τελευταία δεκαετία (10ετία) τα εξής σημαντικότερα προγράμματα, με τη στήριξη του Ριζάρειου Ιδρύματος και του Δήμου Κεν. Ζαγορίου, παρουσιάζοντας αξιοζήλευτες παιδαγωγικές δραστηριότητες:

1. Ολοκλήρωσε με επιτυχία το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα με θέμα:

"Environment and its influence in providence of 4 European countries" στα πλαίσια **ΣΩΚΡΑΤΗΣ II/ COMENIUS I**, που υλοποίησαν τέσσερα Δημοτικά Σχολεία 2001 – 2004: Δημοτικό Σχολείο Μονοδενδρίου, Tuovilan Ala-Aste Φιλανδίας, Andatza Auzo Eskola Ισπανίας, Broadford Primary School Σκωτίας, με **Συντονιστή** τον εκάστοτε **Προϊστάμενο** του Ριζάρειου Δημοτικού Σχολείου Μονοδενδρίου. Οι κοινές δραστηριότητες υπήρξαν άψογες και τα θέματα που κυρίως έλαβαν χώρα ήταν Πολιτισμός – Περιβάλλον – Οικολογία – Πολιτιστική και Αρχιτεκτονική Κληρονομιά.

Τελική Έκθεση και υλικό από τις δραστηριότητες στάλθηκε σ' όλους τους εταίρους και στο **Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών** που ήταν ο φορέας υλοποίησης του προγράμματος, τα οποία έχουν αναρτηθεί στο διαδίκτυο με μεγάλη επισκεψιμότητα στη σελίδα www.monodendrischool.gr

2. Διοργάνωσε πέντε (5) παιδαγωγικές και περιβαλλοντικές **ημερίδες** 2000-2006.

Υλοποίησε δεκαεννιά (24) προγράμματα **Αγωγής Υγείας** και **Περιβάλλοντος** 2000-10.

3. Από το 2003 συμμετέχει στο **Εθνικό Δίκτυο** «Παραδοσιακοί Οικισμοί και Φύση» υπό την αιγίδα του Κ.Π.Ε. Κόνιτσας και διοργάνωσε **διημερίδα** με θέμα: «**Ζαγόρι Χθες-Σήμερα Πορεία στο Μέλλον**» (2-3 Ιουνίου 2006) στο **Μονοδένδρι** σε συνεργασία με το Δήμο Κ. Ζαγορίου, του Πανεπιστημίου και της Περιφερειακής Δ/σης Ήπειρου.

4. Ανέβασε για εννιά (9) χρονιές (2001-2010) αξιόλογες θεατρικές παραστάσεις με τη συμπαράσταση του Δ.Η.Π.Ε.Θεάτρου Ιωαννίνων: «Φρουτοπία» Ευγ.Τριβιζά 2001, «Όρνιθες» Αριστοφάνη 2002, «Ιστορία της Φλόγας» διασκευή Προμηθέα Δεσμώτη 2003, «Ο Ολυμπιονίκης που έβλεπε τα ψάρια να περνούν» του Φ. Μανδηλάρα 2004, «Εκκλησιάζουσες» Αριστοφάνη 2005, «Το Όνειρο του Σκιαχτρου» Ευγ. Τριβιζά 2006, «Ο Μικρός Πρίγκιπας» Σαιντ-Εξυπερύ 2008, «Αισώπου Μύθοι» 2009, «Λυσιστράτη-Ειρήνη» Αριστοφάνη 2010, που πολλές παρουσιάστηκαν και στην Αθήνα στο θέατρο Τζένι Καρέζη.

5. Συμμετείχε στο **Πανελλαδικό**

Πρόγραμμα Τεχνολογιών της Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) «**ΔΙΑΣ**» του Πανεπιστημίου Αιγαίου 2003-05. Κατά τη διάρκεια του προγράμματος πραγματοποιήθηκαν διαδικτυακές συναντήσεις με δέκα ανά την Ελλάδα ολιγοθέσια σχολεία, όπου προτείνονταν εναλλακτικές ιδέες για την οργάνωση της τάξης, τη διαθεματική προσέγγιση της διδασκαλίας, την ένταξη των **Νέων Τεχνολογιών** στα πλαίσια της διδασκαλίας, συμβατές με τις ιδιαίτερες ανάγκες ενός **ολιγοθέσιου σχολείου**.

6. Το Σχολείο από το 2005, στα πλαίσια του **Ευρωπαϊκού Προγράμματος «Ανοιξη της Ευρώπης»** (Spring Day in Europe), ήρθε σε επαφή, μέσω του Διαδικτύου, με άλλα ευρωπαϊκά σχολεία, ανταλλάσσοντας απόψεις για το Σύστημα της Ευρώπης.

Αναπαριστώντας το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, μελέτησαν και μίλησαν για τη Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Παιδιού. Η δραστηριότητα αυτή παρουσιάστηκε on-line στο διαδίκτυο.

7. Απονεμήθηκε στους μαθητές και στους εκπ/κούς του Σχολείου μας **ΕΠΑΙΝΟΣ για την αξιολογη συμμετοχή τους** στον Πανελλήνιο Διαγωνισμό Φυσικών Επιστημών που διοργάνωσαν η Ένωση Ελλήνων Φυσικών, η Ένωση Ελλήνων Χημικών και η Ελληνογερμανική Αγωγή στην Αθήνα τον Οκτώβριο του 2005.

8. Οι εκπαιδευτικές εκδρομές που διοργανώθηκαν είχαν ως κύριο σκοπό τα παιδιά να ευεργετηθούν ψυχολογικά και παιδαγωγικά με επισκέψεις που πραγματοποιήθηκαν όχι μόνο στην ευρύτερη περιοχή αλλά και στην Αθήνα στο **Μουσείο Μπενάκη**, στη **Βουλή**, στο **Ζάππειο**, στο **Νέο Μουσείο της Ακρόπολης**, στις **Ολυμπιακές εγκαταστάσεις**, στο **Μετρό**, στο **Αττικό Ζωολογικό Πάρκο** και στο **Προεδρικό Μέγαρο** όπου ακολούθησε **συνάντηση με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας**.

9. Από το σχολικό έτος 2005-06 το Σχολείο μας, συμμετέχει στα Ευρωπαϊκά προγράμματα **NEMED, ERMHES& RURAL WINGS** (Φτερά της Γνώσης).

Για κάθε σχολικό έτος συντάσσεται **Έκθεση Δραστηριοτήτων** που υποβάλλεται αρμοδίως, ενώ κατά καιρούς έχουν δημοσιευθεί πολλά επαινετικά σχόλια στον

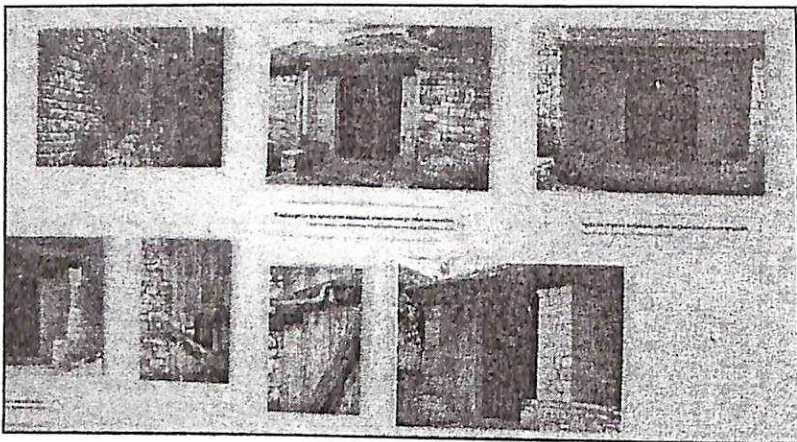
Επειδή, αποκλείεται να είμαστε όλοι ντόπιοι στον τόπο που γεννηθήκαμε και ζούμε, όταν μας ρωτούν τον τόπο καταγωγής μας, σαφέστατα σημαίνει τον τόπο γέννησης και ανάθρεψης των πατέρων μας. Η γενέτειρά τους είναι η δική μας ιδιαίτερη πατρίδα. Η έννοια της ιδιαίτερης πατρίδας, άρχισε να διαμορφώνεται από τότε που ο άνθρωπος σταμάτησε τη νομαδική περιπλάνηση και συνδέθηκε με τον τόπο που καλλιεργούσε, που μεγάλωνε τα παιδιά του, που ζούσε ο ίδιος και η οικογένειά του, που έβαζε τους νεκρούς του.

Από την Θράκη, την Στερεά Ελλάδα, την Πελοπόννησο, την Μακεδονία, την Φθιώτιδα, την Θεσσαλία, την Ήπειρο, τα Ιόνια νησιά, την Δυτική Ελλάδα, την Αττική, τα Δωδεκάνησα, τις Κυκλάδες, έως και την Κρήτη, όποιος κι αν είναι ο τόπος καταγωγής του καθενός, της καθεμιάς, είναι μια γωνίτσα όπου ο καθένας μας μπορεί να καταθέτει πολιτισμικά στοιχεία για την ιδιαίτερή του πατρίδα, ώστε να ανταλλάξουμε διάφορες χρήσιμες πληροφορίες τουριστικού ενδιαφέροντος, ήθη, έθιμα, παράξενα, μύθους και οτιδήποτε άλλο μπορεί να σκεφτεί κανείς για την ιδιαίτερη πατρίδα του, επιβεβαιώνοντας έτσι το γνωστό ρητό «για να δούμε από πού κρατάει η ακούφια μας».

Με αφορμή τον απίστευτο αρχιτεκτονικό και παραδοσιακό πλούτο που διαθέτει η Ελλάδα μας, μια συμπολιτισμό μας, που η ιδιαίτερή της πατρίδα είναι στα Ζαγοροχώρια της Ηπείρου, ένα μικρό γραφικό χωριό, τα Άνω Πεδινά του Κεν-

Ένα αφιέρωμα στην ιδιαίτερή της πατρίδα «Οι παλιές μας... οι αυλόπορτες...»

Από την Βασιλική Τράκη-Παπαδοπούλου

τρικού Ζαγορίου, ανακαλύπτοντας την δύναμη και την μεγαλοπρέπιά του, καταθέτει μέσα από τα βιώματά της σ' αυτόν τόπο αυτό, ένα αφιέρωμα από καρδιάς στους συγχωριανούς της το οποίο ετοιμάζει εδώ και αρκετό καιρό.

Την ιδέα της για την φωτογραφική αποτύπωση τμήματος της Ζαγορίσιας κατοικίας, επικέντρωσε αρχικά στην αυλόπορτα και απέδωσε με την φωτογραφική μηχανή της ψυχής της, ερασιτεχνική, αλλά με όλη την αγάπη για το χωριό, αφιερώνοντας χρόνο στις περιουσίες διακοπές του καλοκαιριού, ευελπιστώντας να ακολουθήσει και δεύτερη ενότητα αποτύπωσης στο εσωτερικό της.

Μια έκθεση φωτογραφίας 90 και πλέον αρχείων, με θέμα τις

αυλόπορτες όλων των σπιτιών του χωριού, ακόμη και τις κατεστραμμένες, διανθισμένες με κείμενα αρχιτεκτονικού, ιστορικού, κοινωνικού περιεχομένου, αλλά και παραδοσιακού με στίχους ηπειρώτικων τραγουδιών που αφορά τις ίδιες, θα έχει τον τίτλο: «Οι παλιές μας... οι αυλόπορτες...» και θα πραγματοποιηθεί φέτος στις αρχές του καλοκαιριού στο παραδοσιακό κτίριο του Πνευματικού Κέντρου των Άνω Πεδινών.

Λίγα λόγια για την
Β. Τράκη-Παπαδοπούλου

Γεννήθηκα στο Βόλο, έχω Ζαγορίσια καταγωγή από τα Άνω Πεδινά και πατέρας μου ήταν ο Λάζαρος Ε. Τράκης. Είμαι Μηχα-

νολόγος Μηχανικός, εξασκώ το επάγγελμά μου το οποίο υπηρέτησα από διάφορες θέσεις κατά περιόδους ως Τεχνικός Σύμβουλος στο Δήμο Βόλου και στο Δήμο Ν. Ιωνίας, στην Νομαρχία του Νομού Μαγνησίας και την Περιφέρεια Θεσσαλίας. Συμμετείχα σε ομαδικές Εκθέσεις ζωγραφικής αυτοδίδακτων ζωγράφων, καθώς και σε ομαδική έκθεση φωτογραφίας για πρόγραμμα Αγροτουρισμού στο Πήλιο. Επίσης συμμετείχα στην οργάνωση του Μουσείου Μεταξουργίας στο Δήμο Ν. Ιωνίας Μαγνησίας. Εκ μέρους της Νομαρχίας Μαγνησίας συμμετείχα στην ομάδα υποστήριξης και οργάνωσης της έκθεσης «Ελαίος εγκώμια» της Ακαδημίας Αθηνών, η οποία είχε μεγάλη επιτυχία και υλοποιήθηκε στους Πανευρωπαϊκούς Αγώνες του 27ου Ευρωπαϊκού Πρωταθλήματος της Ενόργανης Γυμναστικής το 2006 στο Βόλο. Υπηρετώ και προσφέρω εθελοντικά στον πολιτισμό για την διατήρηση της παράδοσης στις δραστηριότητες του Λυκείου των Ελληνίδων του Βόλου.

Μέσα από τα βιώματά μου στον τόπο αυτό, ανακάλυψα την δύναμη και την μεγαλοπρέπιά του και έτσι έβαλα ως στόχο να κάνω κάτι γι' αυτόν. Την ιδέα μου για την φωτογραφική αποτύπωση τμήματος της Ζαγορίσιας κατοικίας, την αυλόπορτα, απέδωσα με την φωτογραφική μηχανή της ψυχής μου, ερασιτεχνικά, αλλά με όλη μου την αγάπη για το χωριό μας.

Το «Ριζάρειο» Δημοτικό Σχολείο Μονοδενδρίου

νται κάποιοι δήθεν «φιλοι μας» τεχνοκράτες που κατέχουν κάποιες θέσεις «τυχαία», να το κλείσουν για δήθεν εθνικούς λόγους (το Εθνικής από το Υπουργείο Παιδείας παραλήφθηκε για όσους δεν το αντιλήφθηκαν και για όσους δεν γνωρίζουν οι Ριζάρηδες στην αλλοδαπή απόκτησαν την περιουσία τους), ανοίγοντας –κατασκευάζοντας κάτι άλλο ως όψιμοι Ζαγορίσιοι κοπτόμενοι δήθεν για το καλό του Ζαγορίου. Το Ζαγόρι δεν έχει ανάγκη από δήθεν Προστάτες και Δήθεν Παράγοντες που να χώνονται εκεί που δεν τους Σπέρνουν, ας το καταλάβουν καλά, όπως όλη η τοπική κοινωνία του Μονοδενδρίου τους έχει καταλάβει και τι θέλουν να πετύχουν.

Του αείμνηστου Άγγελου Κίτσιου θα τρίζουν τα κόκαλά του, απ' αυτά που βλέπει κι ακούει, γιατί το Ριζάρειο Δημοτικό Σχολείο ήθελε

να το βλέπει και να το ακούει «Ψηλά» με οποιοδήποτε κόστος και αυτό προέτρεπε να πράττουμε κι εμείς και τον κρατήσαμε το λόγο μας και τον κρατάμε και θα τον κρατάμε όσο είναι ανθρωπίνως δυνατό, εντελώς ανιδιοτελώς αγόγγυστα χωρίς να λογαριάζουμε κόπο και χρόνο και κυρίως χωρίς την εμπλοκή του Σχολείου μας σε δραστηριότητες για τις οποίες θα ελεγχθούμε, όχι μόνο από τις αρμόδιες κρατικές αρχές, αλλά ιδιαίτερα από την κοινωνία!!!!

ΙΩΑΝΝΗΣ ΝΑΠ. ΒΑΣΔΕΚΗΣ
ΠΡΟΙΣΤΑΜΕΝΟΣ «ΡΙΖΑΡΕΙΟΥ»
ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ
ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙΟΥ
ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ
ΖΑΓΟΡΙΟΥ

(Η ομιλία εκφωνήθηκε στις 9/6/10 στο υπαίθριο θέατρο).

Παραβρέθηκαν στη Θεατρική Παράσταση του Ριζαρίου Δημοτικού Σχολείου «Λυσιστράτη – Ειρήνη» Αριστοφάνη στο Υπαίθριο Θέατρο Μονοδενδρίου στις 09-06-2010, ο Δήμαρχος Κεν. Ζαγορίου κ. Γαβριήλ Παπαναστασίου, οι Δημ. Σύμβουλοι Κεν. Ζαγορίου και Τύμης κ.κ. Χαρ. Ράπτης και Ηλ. Ράπτης, ο Προϊστάμενος Επιστημ. και Παιδαγ. Καθοδήγησης Πρωτ. Εκπ/σης Ηπείρου κ. Στέφ. Τσάλος, ο αιρετός ΚΥΣΠΕ Ηπείρου κ. Στέφ. Σίντος, τα μέλη της ΙΛΕΖ Ελένη Δούβλη, Σάββας Θεοδώρου και Απόστολος Ντιναλέξης, τα Δημοτικά Σχολεία σύσσωμα Τσεπελόβου και Κληματίας και πλήθος κατοίκων από όλο το Ζαγόρι και ιδιαίτερα Μονοδενδρίου, Βίτσας και Καπεσόβου.

Ένα απόσπασμα από το βιβλίο με τον τίτλο «Ο δρόμος που περνούσε από τα Σχολεία», στο οποίο η συγγραφέας του καθηγήτρια Αγγελική Ζολώτα με τρόπο γλαφυρό ξετυλίγει το κουβάρι των αναμνήσεων από την γνωριμία της με το Τσεπέλοβο απ' όπου ξεκίνησε πριν 50 χρόνια την καριέρα της ως καθηγήτρια φιλόλογος στο εκεί Γυμνάσιο.

Στις 16 Σεπτεμβρίου του '60 πήρα το απογευματινό λεωφορείο από τα Γιάννενα και ανέβηκα στο Τσεπέλοβο. (ανήκει στα Ζαγοροχώρια, έχει υψόμετρο 1200 μέτρα).

Καθώς προχωρούσε το λεωφορείο και ανέβαινε, όλο ανέβαινε, και η μέρα τελείωνε και ο ήλιος έπεφτε, ένιωθα σαν να πήγαινα στην εξορία.

Όταν το λεωφορείο πήρε και την τελευταία στροφή, αντίκρυστα ψηλά στη ρίζα των άδεντρων βράχων μια γκριζα φωλιά με σπίτια σκεπασμένα με πλάκες.

«Ωχ!» είπα μέσα μου. «Αυτό πρέπει να 'ναι...».

Έτυχε να είναι στο λεωφορείο ο δάσκαλος του χωριού, ο κ. Δούβαλης, με την γυναίκα του. Με είδαν ξένη κι άγνωστη, και σε κάποια στιγμή ήρθαν κοντά μου και μου μίλησαν:

- Ποια είστε; Πού πηγαίνετε;
- Στο Τσεπέλοβο. Είμαι Καθηγήτρια...

- Θα σας πάρουμε στο σπίτι μας, μην ανησυχείτε! Είπαν και με κοίταζαν....

«Έδειχνες τόσο λυπημένη, που μου ράγισες την καρδιά...» είπε ύστερα από καιρό η κ. Δούβαλη.

Το βράδυ στο πολύ περιποιημένο τους σπίτι με τη μεγάλη αυλή, που ήταν πνιγμένη στα χρυσάνθεμα, άναψαν τις λάμπες πετρελαίου, ετοίμασαν

ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ 10/ΕΤΙΑ ΤΟΥ '60

τραπέζι, με κοίταζαν ευγενικά και με συμπάθεια, με περιποιήθηκαν... Εγώ όμως –από τη φύση μου λιγομίλητη και εκ των πραγμάτων απελπισμένη– δεν έλεγα σχεδόν τίποτε...

Έτσι είναι στα βουνά, μόλις πέσει η νύχτα. Γι' αυτό μην απελπίζεσαι! Είπε η κ. Ευρυδίκη.

Μ' έβαλαν να κοιμηθώ σ' ένα πεντακάθαρο δωμάτιο. Διάβασα μερικές σελίδες απ' τον «Ηρεμο Ντον», που τον έσερνα στην τσάντα μου, παρακολουθούσα για λίγο τις περιπέτειες του Γκρίσα και της Αξίνια και μετά έσβησα τη λάμπα – και το σκοτάδι απλώθηκε βαθύτερο κι απ' την πίσσα!

Απ' τα σιδερόφρακτα παράθυρα των χρόνων της Τουρκοκρατίας φαινόταν ένα κομμάτι ουρανόσ' άστρα τρεμάμενα και μακρινά.

Υστερα από λίγο ακούστηκε ο κ. Δούβαλης:

- Τελείως αμίλητη τη βλέπω... Δεν νομίζω, πως θα δεχτεί να μείνει.

Την άλλη μέρα το πρωί:

- Πώς είσαι;... Πώς καλοξοι-μέρωσε;...

- Το σπίτι σας το έχετε σαν κούκλα! Τους είπα, και κάθισα στο τραπέζι για γάλα.

(Τι θαύμα είν' αυτό να έχουν τα βουνά μας τέτοιον πολιτισμό;

Πλακοστρωμένες ολόκαθρες αυλές, παντού λουλούδια, τενεκεδάκια παραταγμένα με βασιλικό στα παράθυρα, ξύλα για το Χειμώνα στοιβαγμένα όμορφα, σε μια άκρη το πλασταριό στεγασμένο, τα παπούτσια της οικογένειας αφημένα στην είσοδο... Και μέσα όλα στρωμένα με υφαντά, και οι νοικοκυραίοι να κυκλοφορούν με τις κάλτσες – αθόρυβα κι απαλά σαν τις γάτες τους!).

- Τώρα θα πάμε στον Πρόεδρο για το Συμφωνητικό! Μου λέει ο κ. Δούβαλης.

Πήγαμε στον κ. Βλαχόπουλο, με υποδέχτηκε ευγενικά:

- Μη στενοχωριέσαι, παιδί μου! Μου είπε. Το χωριό μας είναι καλό, οι άνθρωποι εκτιμούν τους ξένους, κι εμείς θα κάνουμε ό,τι μπορούμε, για να περάσετε καλά εσύ και οι συνάδελφοί σου... Σου έχουμε έτοιμο το δωμάτιο, τη σόμπα και τα ξύλα, θα σου πληρώσουμε το ενοίκιο και θα σου δίνουμε μισθό 2.500 δραχμές το μήνα. Θα σου πληρώσουμε και τους καλοκαιρινούς μήνες. Είσαι ευχαριστημένη;

- Ναι, κ. Πρόεδρε!

Κουβάλησα στο Τσεπέλοβο τη βαλίτσα και το χαρτοκούτι και ο Πρόεδρος με πήγε στο σπίτι, που μου προόριζαν να μείνω: Αρχοντικό του παλιού καιρού μισοεγκαταλειμμένο, σαραβαλιασμένο, μαντρότοιχος στις αυλές μπρος και πίσω απ' το σπίτι, δύο μεγάλες αυλόπορτες με κλειδαριές κι αμπάρες.

(Τα 46 χωριά του Ζαγορίου είχαν στα χρόνια της Τουρκοκρατίας – από το 1681 και επί δύο αιώνες- σημαντικά πρόνοια: Τούρκος εκεί δεν πατούσε, είχαν όλα τα χωριά Σχολείο... Πολλοί κάτοικοι ξενιτεύονταν – κυρίως Ρωσία, Ρουμανία- και, όταν επέστρεφαν, εκτός από τις Ευρωπαϊκές ιδέες, έφερναν μαζί τους χρήματα και έχτιζαν τα σπίτια τους όμορφα και μεγάλα.)

Σε μια κάμαρα στο ισόγειο έμενε ο νοικοκύρης – ένας γεράκος μόνος του- εγώ θα έμενα σ' ένα δωμάτιο επάνω, και στα δωμάτια δίπλα μου θα έρχονταν πέντε-έξι μαθήτριες από τη Λαίσα. Μου έδωσε ο νοικοκύρης μου, ο μπάμπας Γιάννης, ένα παλιοκρέβατο, το 'σπρωξα στον τοίχο...

- Μη! Μου λέει. Στη μέση του δωματίου να το βάλετε, γιατί, όταν βρέχει, τρέχουν

νερά μεσ' στο δωμάτιο σ' όλους τους τοίχους γύρω, επειδή οι ακρινές πλάκες της σκεπής έχουν ξεκουνηθεί απ' τον αέρα.

Ωραία!!!

Τοποθέτησα λοιπόν το κρεβάτι καταμεσής, στην άκρη του ένα μικρό πτυσσόμενο τραπέζι, πάνω τη λάμπα πετρελαίου, δίπλα μια σόμπα χαμηλή και ένα χαρτοκούτι για τα ξύλα. Και τη βαλίτσα με τα ρούχα μου; Ε, άντε! Αυτή την έβαλα στην άκρη. Και σ' ένα καρφί στον τοίχο κρέμασα τον καθρέφτη!

Θυμάμαι πως εκείνο το φθινόπωρο ο καιρός ήταν τις περισσότερες φορές καλός. Βρισκόμασταν στα 1200 υψόμετρο, αλλά η θέση του χωριού ήταν σοφά επιλεγμένη, ο βοριάς δεν μας έπιανε καθόλου και οι καταπράσινοι λόφοι χαμηλά έλαμπαν κάτω απ' τον ήλιο. Κάθε μεσημέρι στο Σχολείο, καθώς τελείωνε το μάθημα, «διεκτραγωδούσαμε» μόνιμα την πείνα μας!

- Αχ, τι πείνα είν' αυτή; Κοντεύουμε να λυσσάξουμε!

(Ήμασταν νέοι και ο αέρας καθαρός!)

- Ποιος ξέρει τι μαγείρεψε σήμερα η γυναίκα του κυρ-Κώστα...

- Πάμε τώρα! Έλεγε ο Σπύρος Μ.

- Μια στιγμή να μαζέψω τα χαρτιά! Ο Αντρέας,

- Να κλειδώσω τις πόρτες! Ο εφημερεύων.

- Λάκη, τελείωσες με το συσσίτιο;

Και φεύγαμε.

Περπατούσαμε τέσσερα λεπτά και ήμασταν στην πλατεία. Συνήθως εκείνη την ώρα συναντούσαμε εκεί τον Πρόεδρο και τον κ. Δούβαλη.

- Τι γίνεται; Πώς τα πάτε; Μας ρωτούσαν. Όλα εντάξει;... Και συ; Έλεγαν σε μένα.

Συνήθισες λιγάκι;... Πάντως ο αέρας του βουνού σου 'καμε καλό – τα μάγουλά σου έγιναν τριαντάφυλλο!

- Κυρ-Κώστα, τι έχουμε σήμερα;

- Έχω φασόλια στο ταψί...

πατάτες με κρεμμύδια... κον-
σέρβα στο τηγάνι... ο Μήτρος
έσφαξε ένα πρόβατο, σας
μαγείρεψα κρέας...

(Δεν υπήρχε ΔΕΗ, δεν
υπήρχαν ψυγεία).

Πιο πέρα έτρωγε και ο
Αστυνόμος – μόνος του πάντα,
βαρύς κι ασήκωτος απ' την
πολλή του σοβαρότητα!

- Γεια σας! Μας έλεγε και
ξαναέσκυβε στο πιάτο του.

Μετά το φαγητό, όταν ο και-
ρός ήταν καλός, περιμέναμε
τον Λάκη να 'ρθει από το σπίτι
του – «Το φαγητό το έφριξα με
το χωνί, για να μην αργήσω!»
μας έλεγε – περνούσαμε από
τον Αντρέα και την Αλίκη, και:

- Πάμε τώρα!

Πηγαίναμε ως ένα σημείο,
καθόμαστε πάνω στις πέτρες,
μπαίναμε –το φθινόπωρο- και
σε κάτι ακαλλιέργητα χωραφά-
κια με άγριες φουντουκίες
στην άκρη, τρώγαμε φουντού-
κια, και σ' ένα ρεματάκι εκεί
γονατίζαμε και πίναμε νερό...
Και όλα τα μέρη ολόγυρα –
λόφοι δασωμένοι και πλαγιές
της Πίνδου- ήσυχες, δροσερά,
καταπράσινα.

- Για κοιτάτε κάτω δεξιά!
Έλεγε ο Αντρέας. Σαν να 'ναι
φωλιασμένα εδώ κι εκεί τα
χωριά του Ζαγοριού: Βραδέτο,
Κήποι, Κουκούλι, Καπέσοβο...

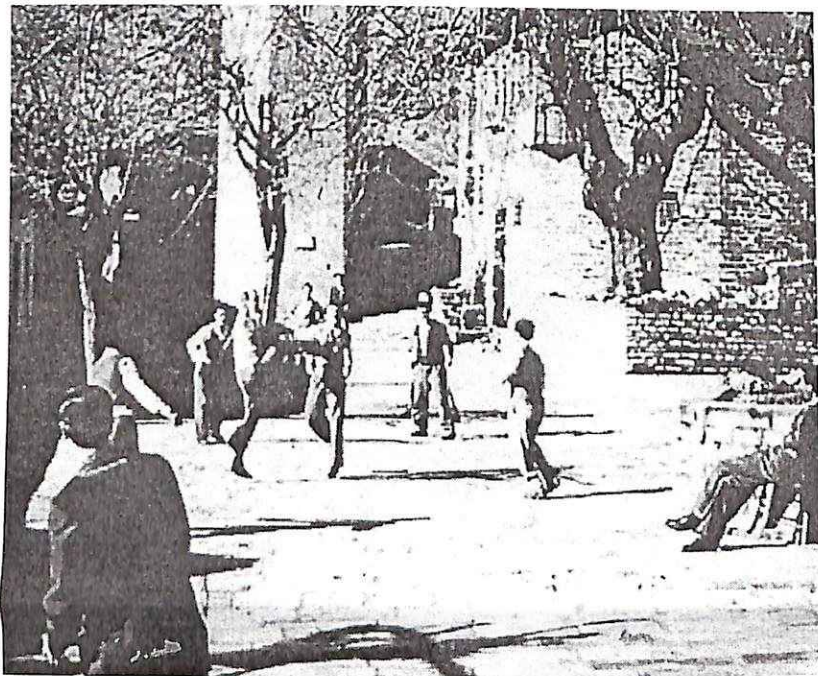
Προτού νυχτώσει ήμασταν
πάλι στην πλατεία. Εκεί σε-
ριανούσαν τώρα διάφοροι χω-
ρικοί, γυναίκες περνο-διάβαι-
ναν, μας μιλούσαν... Ο παπάς,
ο Τάσος (που κρατούσε το
Ταχυδρομείο και το τηλέφω-
νο), ο μοναδικός χωροφύλα-
κας, ο Αστυνόμος, οι δάσκαλοι
ήταν κι αυτοί παρόντες, έστε-
καν, κουβέντιαζαν, άλλοι κάθο-
νταν στο μικρό καφενείο δίπλα
στο κυρ-Κώστα, γονείς μας
ρωτούσαν για τα παιδιά τους-
σιγά-σιγά τους μάθαινα κι
εγώ...

Και ήμασταν μια φωλιά
ανθρώπων, που την τύλιγε
σιγά-σιγά το σκοτάδι της
νυχτας. Ξεκομμένοι απ' τον
άλλον τον κόσμο – πάνω στα
βουνά
Ο κυρ Κώστας αναβε το

ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ

«Λουξ», καθόμαστε στο τραπε-
ζάκι μας, οι πεινασμένοι τρώ-
γαμε, καμιά φορά οι άντρες
έπαιζαν χαρτιά, η Αλίκη κι εγώ
παρακολουθούσαμε...

Και μετά με το φακό στο
χέρι, μέσα στην ερημιά και το
σκοτάδι, επέστρεφα στο σπίτι
μου, γιατί πρόσεχα και τις
μαθήτριες δίπλα, που ήταν

Η πλατεία του Τσεπελόβου την εποχή του 1960.

μικρά παιδιά και φοβόνταν
μέσα σ' εκείνο το παμπάλαιο,
έρημο και κατασκότεινο σπίτι...
Κι έπειτα, με τη λάμπα στο τρα-
πεζάκι, διάβαζα ως αργά.

Και η χρυσή μας συντροφιά
ποτέ δεν μας απογοήτευσε...
Απογεύματα και βράδυα βρι-
σκόμαστε συχνά στο σπίτι του
Αντρέα, που ήταν πρώτο-
πρώτο πάνω στο δρόμο, καθώς
έμπαινες στο χωριό.

Θυμάμαι ένα απόγευμα του
Φλεβάρη η Αλίκη μας είχε ετοι-
μάσει τσάι, η σόμπα έκαιγε
χοντρά ξύλα και πύρωνε, διορ-
θώναμε γραπτά των διαγωνι-
σμών, κουβεντιάσαμε και λέγα-
με ανέκδοτα και γελούσαμε
ενδιάμεσα, ο Λάκης και η Αλίκη
έπαιζαν χαρτιά- κι έξω το χιόνι
έπεφτε ασταμάτητα ήσυχο και
πυκνό... και ήταν στιγμές που
νόμιζα πως ζούμε τάχα μέσα
σε κάποιο παραμύθι...

- Όμορφο γκρίζο μου Τσε-

πέλοβο με το μικρούλι σου
Γυμνάσιο τους νέους και άπει-
ρους Καθηγητές σου ήσουν
ένα κομμάτι της ζωής μου πολύ
όμορφο και στέκεις από τότε
μεσ' στη μνήμη μου παντοτινά
αλησμόνητο...

(Το χωριό, ας ήταν τόσο
μικρό, ας ήταν απομακρυσμένο
δεν εγκατέλειπε τη ζωή, έκανε

χωριού ήταν πολύ μικρή, είχε
εντούτοις όλα τα στοιχεία μιας
πραγματικής κοινωνίας, και
κανένας δεν έδειχνε κακόμοι-
ρος, κανένας δεν ήταν ψυχικά
διαλυμένος).

Οι μέρες κυλούσαν ήσυχες,
δεν είχαμε πουθενά εκκρεμό-
τητες. Με τους μαθητές μας,
με τους ανθρώπους του χωρι-
ού, με τους γονείς, με τα
Έγγραφα, με τις μεταξύ μας
σχέσεις δεν είχαμε κανένα
πρόβλημα ποτέ.

Τώρα η Σχολική χρονιά ήταν
για μας παρελθόν και γι' αυτό
ώρες-ώρες κάποια μελαγχολία
βάραινε την ψυχή μας...

- Πάει η χρονιά, τελείωσε –
το καταλάβατε; Έλεγε ο
Σπύρος Κ.

- Πολύ ωραία περάσαμε:
Άραγε το Σεπτέμβρη πού θα
είμαστε; ... λέγαμε.

- Θυμάσαι πόσο απελπισμέ-
νη ήσουν στην αρχή; Συμ-
πλήρωνε ο Αντρέας προς
εμένα.

- Και μην περιμένετε βέβαια
πως θα ξαναϊδωθούμε! Σχο-
λιάζε πικρά ο Σπύρος Μ.

- Γιατί, βρε παιδιά; Όχι!
Αντιστεκόταν με δύναμη ο
συμπαθέστατος Λάκης.

Εγώ έφυγα πρώτη απ' το
Τσεπέλοβο, και ήρθαν όλοι εκεί
δα στην άκρη, που σταματούσε
το λεωφορείο, στις δέκα η ώρα
το πρωί. Και είναι σαν να τους
βλέπω ολόγυρά μου: Ο Λάκης
Τσουμάνης, ο Αντρέας Βα-
ταβάλης, η Αλίκη, ο Σπύρος
Κάτσενος, ο Σπύρος Μανω-
λάτος....

Αποχαιρετηθήκαμε με
δάκρυα και μ' έναν πόνο στην
καρδιά:

- Πέρασα τόσο όμορφα μαζί
σας!... Ποτέ δεν πρόκειται να
σας ξεχάσω...

- Καλή τύχη στη ζωή σου,
Αγγελικούλα μου!...

- Καλό ταξίδι, μάτια μου!...

Υ.Γ.: Ξαναείδα το Τσεπέλο-
βο τον Ιούνιο 1996 και στις 6
Αυγούστου 2005, καλεσμένη
σε αντάμωμα εκείνων των
μαθητών μας.

Αγγελική Ζολώτα

Η ΚΟΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ (ΤΟ ΠΑΣΧΑ ΤΟΥ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΟΥ)

«Αύγουστε, καλέ μου μήνα
νάσουν δυο φορές το χρόνο».

Έτσι, μ' αυτό το δίστιχο,
αποχαιρετά ο θυμόσοφος
λαός μας τον όγδοο μήνα του
χρόνου για τα υλικά και πνευ-
ματικά αγαθά που πλούσια
απολαμβάνουμε κάθε χρόνο.

Ο Αύγουστος ήταν ο έκτος
μήνας του Ρωμαϊκού ημερο-
λογίου και λεγόταν Sextibis
και μετονομάστηκε Αύγου-
στος προς τιμήν του Αυτο-
κράτορα Αυγούστου. Η λέξη
σημαίνει «ιερός», «άγιος λα-
τρείας». Δόθηκε από τη Ρω-
μαϊκή Σύγκλητο στο Ρωμαίο
Αυτοκράτορα Οκτάβιο το 27
μ.Χ., για τις πολύτιμες υπηρε-
σίες του στο Ρωμαϊκό Κράτος.
Αυτόν τον τίτλο διατήρησαν
και οι κατόπιν αυτοκράτορες.

Τα υλικά αγαθά που απο-
λαμβάνουμε τον Αύγουστο
είναι γνωστά. Εκείνα που
πιθανόν να είναι ελάχιστα ή
καθόλου γνωστά, είναι τα
πνευματικά.

Τον μήνα αυτό η Ορθόδοξη
κατά Ανατολάς Εκκλησία του
Χριστού, έχει θεσπίσει να εορ-
τάζουμε (θα θυμούμαστε δη-
λαδή) στις 6 Αυγούστου τη
Μεταμόρφωση του Κυρίου και
Σωτήρος ημών Ιησού Χριστού,
στις 15 Αυγούστου την Κοί-
μηση της Υπεραγίας Δεσποί-
νης ημών Θεοτόκου και Αει-
παρθένου Μαρίας και στις 29
Αυγούστου την μνήμη της
αποτομής της τιμίας κεφαλής
του Προδρόμου και Βαπτιστού
Ιωάννου, χωρίς να υποτιμού-
νται και οι άλλες εορτές του
μήνα αυτού: 1 Αυγούστου η
πρόδοος του Τιμίου Σταυρού,
23 η απόδοος της εορτής της
Κοιμήσεως (εννεάμερα τα
λέει ο απλός λαός), 24 του
αγίου Κοσμά του Αιτωλού, 31
Αυγούστου τα καταθέσια της
τιμίας ζώνης της Υπεραγίας
Θεοτόκου κ.τ.λ.

Η Κοίμηση της Θεοτόκου
είναι η μεγαλύτερη θεομητο-
ρική εορτή. Είναι το μικρό
Πάσχα του Καλοκαιριού. Ό-
πως, για να γιορτάσουμε το
Πάσχα, την Ανάσταση δηλ.
του Κυρίου νηστεύουμε 40
μέρες, έτσι και το μικρό Πά-

σχα του Καλοκαιριού (Η Κοί-
μηση της Θεοτόκου) νηστεύ-
ουμε 15 μέρες. Επιπλέον δε
κάθε μέρα μετά τον εσπερινό,
ψάλλεται στους ναούς η
μεγάλη και η μικρή παράκλη-
ση «εν αλλάξ» προς τιμήν της
Θεοτόκου.

Η 15η Αυγούστου είναι
αφιερωμένη στην Παναγία
μας, η οποία έπαιξε σπουδαίο-
τατο ρόλο στο μυστήριο της
ενανθρωπήσεως του Λόγου
του Θεού, του δευτέρου προ-
σώπου της Αγίας Τριάδος του
Κυρίου ημών Ιησού Χριστού.
Λίγα γνωρίζουμε για το πρό-
σωπο της Παναγίας. Η Καινή
Διαθήκη δεν αναφέρει τίποτε
πριν από τον Ευαγγελισμό και
μετά την Ανάληψη. Η παράδο-
ση όμως της Εκκλησίας με
πολλή ευλάβεια διέσωσε πολ-
λά στοιχεία. Η Εκκλησία κρά-
τησε από τα στοιχεία αυτά
όσα ήταν ιστορικά και θεολο-
γικά ορθά και με βάση αυτά
θέσπισε τις θεομητορικές εορ-
τές.

Η Παναγία μας είναι το πιο
ιερό αλλά και το πιο αγαπητό
πρόσωπο μετά τον Χριστό και
γι' αυτό συγκεντρώνει την
ευλάβεια όλων των χριστιανι-
κών γενεών. Το είχε προφητέ-
ψει η ίδια λέγοντας: «Ιδού γαρ
από του νυν μακαριοίσι με
πάσαι αι γενεαί». Η εικόνα της
έχει μόνιμη θέση αριστερά
της ωραίας Πύλης σε κάθε
Ναό. Πάνω από την Αγία
Τράπεζα, στο ιερό, είναι αγιο-
γραφημένη η Πλατυτέρα των
Ουρανών. Πολλά μοναστήρια
και ναοί έχουν κτισθεί προς
τιμή Αυτής. Ολόκληρο το Άγιο
Όρος θεωρείται περιβόλι της
Παναγίας. Με εκατοντάδες
ονόματα την αποκαλούν και
την προσφωνούν οι πιστοί
όλου του κόσμου καθώς και οι
ιεροί υμνογράφοι. Μερικά από
αυτά είναι: Άσπιλη, Αμόλυντη,
Αγνή, Αειπάρθενη, Απειρόγα-
μη, Αξιομακάριστη, Ασπροφω-
ρούσα, Δέσποινα, Θεοτόκος,
Θεομήτορ, Θεόνυμφη, Κόρη,
Κεχαριτωμένη, Μαρία, Νύμφη
Ανύμφευτη, Παντάνασσα,
Παμμακάριστη, Πανύμνητη,
Παρθένα, Πλατυτέρα.

Ανάλογα με τον τόπο, τον

Ναό ή το θαύμα που έχει κά-
νει, ο λαός την ονομάζει:
Αξιομακάριστη, Ασπροφωρού-
σα, Αχειροποίητη, Βρεφοκρα-
τούσα, Γοργοεπήκη, Γρηγο-
ρούσα, Γαλακτοτροφούσα,
Γλυκοφιλούσα, Δεομένη, Δα-
κρυρρούσα, Ελεούσα, Ελευ-
θερώτρια, Ευαγγελίστρια,
Ζωοδότρα, Θεομάνη, Θαλασ-
σίτρα, Κατευοδύτρια, Καρριά-
τισσα, Κατοπιλιανή, Μακρι-
νιώτισσα, Μεγαλόχαρη, Με-
γάλη Μάνα, Μεγαλομάνη, Με-
γαλοσπηλιώτισσα, Μυρτιδιώ-
τισσα, Οδηγήτρια, Προστά-
τισσα, Παντοχαρά, Πονολύ-
τρα, Παναγία Δεξιά, Πριγκί-
πισσα, Παναγία «Άξιον εστί»,
Πορταίτισσα, Παραπορτιανή,
Προυσιώτισσα, Παναγία Σου-
μελά, Παναγία Βλαχερνών,
Ρευματοκρατούσα, Στρατη-
λάτισσα κ.τ.λ.

Η Παναγία είναι Θεοτόκος
και όχι Χριστοτόκος ή ανθρω-
ποτόκος. Είναι «το σκεύος
της εκλογής» του Θεού. Είναι
τύπος του ανορθωμένου αν-
θρώπου και η ίδια είναι ο
ανορθωμένος άνθρωπος, ο
τύπος της θεώσεως.

Στην Ορθόδοξη Εκκλησία
οι ύμνοι, η τιμή, οι μακαρισμοί
και τα εγκώμια προς την
Παναγία δεν τελειώνουν πο-
τέ, όπως δεν τελειώνουν ποτέ
η χαρά, η ευφροσύνη, η λύ-
τρωση την οποία έφερε σε
όλους μας ο Υιός της και Θεός
μας.

Αυτή τη μεγάλη θεομητορι-
κή εορτή πανηγυρίζουν αρκε-
τά χωριά του ενιαίου πλόν
Ζαγοριού. Ένα από αυτά είναι
και το Μακρίνο στο Ανατολικό
μέρος αυτού. Τιμάει με ευλά-
βεια και μεγάλη λαμπρότητα
τη μνήμη της θαυματουργού,
της Παναγίας της Μακρινιώ-
τισσας στο «Μοναστήρι της
Παναγίας της Μακρινιώτι-
σας». Αυτό είναι το Μονα-
στήρι που ιεροσούλοι δύο
φορές το ληλάτησαν παίρνο-
ντας 47 εικόνες του τέμπλου
και τα βημόθυρα.

Χρόνια πολλά και ευλογη-
μένα.

Ιωάννινα 4-7-2010

Νικ. Σ. Καραβίδας

ΟΙ ΧΑΡΕΣ ΤΟΥ ΒΟΥΝΟΥ

Δεν πιστεύω να παραξενευτείτε αν
σας πω ότι θέλω να ζήσω για λίγο
καιρό σε ένα βουνό! Θέλω να φύγω
από τη βαριά και ανυπόφορη πόλη.

Όταν επισκεφθεί κάποιος ένα
βουνό απολαμβάνει το εξαιρετικό θέαμα
του δειλινού, τότε που ο λαμπρός
βασιλιάς της ημέρας, κουρασμένος
από την ολόημερη πορεία του, πηγαί-
νει να αναπαυθεί πίσω από τον ορίζο-
ντα και αφήνει τον τελευταίο χαιρετι-
σμό του στη γύρω πλάση.

Ακούς τη νύχτα τη φωνή της κου-
κουβάγιας να λείει το αργό λυπητερό
της τραγουδι. Έχεις για ξυπνητήρι τα
κουδουνίσματα των προβάτων.
Αναπνέεις το άρωμα της μυρτιάς και
του πεύκου. Μια βρυσούλα με δροσερό
νερό που δροσίζει τα σπλάχνα του
κάθε διψασμένου διαβάτη ή βοσκού
στην κάψα του καλοκαιριού.

Βλέπεις τα προβατάκια ή τα γίδια
να βόσκουν στη ράχη του βουνού.
Μοιάζουν σαν σκορπισμένα μαργαρι-
τάρια επάνω σε πράσινο χαλί. Ένα
γλυκό τραγούδι αγκαλιάζει όλη την
περιοχή του βουνού. Είναι από το τσο-
πανόπουλο που παίζει την φλογέρα
στην κορυφή του μικρού βουνού, κάτω
από τον ισκίο ενός δένδρου, φουσκώ-
νοντας τα πνευμόνια του με τον καθα-
ρό αέρα του βουνού.

Ακούς τον κότσυφα που τραγουδά-
ει ξένοιαστος σ' ένα ψηλό κλαδί.

Περπατάς και όλο σε σκλαβώνει η
μαγεία του βουνού. Γύρω-γύρω έλατα
και στάνες, αλλά και διάφορα λουλού-
δια παίζουνουν το πράσινο της
φύσης.

Βλέπεις νυφίτσες να πηδούν φοβι-
σμένες και χελώνες να παίζουν με τα
μικρά τους. Η γαλήνη βασιλεύει
παντού, σαν αιώνια βασιλίτσα.
Φλογέρες, βελάσματα, κελαηδήματα
και θροίσματα των φύλλων, σχηματί-
ζουν μια εξαιρετική μουσική, που θα μπο-
ρούσε κανείς να την ονομάσει τραγού-
δι του βουνού.

Όλες αυτές οι χαρές του βουνού
υπάρχουν σε κάθε βουνό της πατρίδας
μας. Δεν μένει παρά να επισκεφθείτε κι
εσείς ένα βουνό και να ζήσετε στιγμές
ηρεμίας απόλαυσης και περιεργασίας.
Η ευάδρος Ήπειρος είναι προικισμένη
με πολλά βουνά. Γι' αυτό οι άνθρωποι
των βουνών είναι οξυδερκείς, αγνοί,
έξυπνοι, σκληροτράχηλοι, ανήσυχοι
πνεύματα. Δεν ζουν στις πολύβουες
πόλεις. Μακάρι αν μπορούσα κι εγώ να
ζήσω για πάντα σε ένα βουνό. Θα έχω
την ηρεμία μου και την ξεκούραση που
πηγάζει από τη φύση. Με λίγα λόγια θα
ζω αρμονικά με το περιβάλλον και δεν
θα έχω τίποτα να ζηλέψω από την
μονότονη ζωή της πόλης με τα καυσα-
έρια, τα σκουπίδια και τους προβλημα-
τισμένους ανθρώπους.

ΡΟΥΛΑ ΕΥΘΥΜΙΟΥ

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΜΟΥΤΣΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΠΙΤΙΜΟΣ ΔΙΔΑΚΤΩΡ ΤΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Την Παρασκευή 2 Ιουλίου, στην αίθουσα Γεώργιος Μυλωνάς, στις 8 το βράδυ, όλοι ήταν εκεί για να τιμήσουν την εκδήλωση ανακήρυξης του καθηγητή Χαράλαμπου Μουτσόπουλου σε επίτιμο διδάκτορα της Ιατρικής Σχολής Ιωαννίνων.

Παρουσία του πρύτανη Ιωαννίνων κ. Ιωάννη Γεροθανάση, ο καθηγητής της Ιατρικής κ. Αλέξανδρος Δρόσος, μαθητής του κ. Μουτσόπουλου, μίλησε για το έργο του. Στην εκδήλωση

παραβρέθηκαν η αδερφή του, ο αδερφός του και πλήθος Γιαννιωτών. Με την τήβεννο τον περιένδυσε ο κοσμήτορας της Σχολής κ. Ιωάννης Γουδέβενος μέσα σε θερμά χειροκροτήματα.

Το Ζαγόρι μας, όπου και οι ρίζες του τιμώμενου, εύχεται στον συμπατριώτη να συνεχίσει να δρέπει τιμές και αξιώματα, τιμώντας τον τόπο του.

«Το Ζαγόρι μας»

Σε εκδήλωση στα Κάτω Πεδινά**Τιμήθηκε η μνήμη του Νικόλαου Χαντέλη**

Με ομιλητή τον Απ. Π. Παπαθεοδώρου

Ο Νικόλαος Χαντέλης.

Με πρωτοβουλία της Ενωσης Ζαγορισιών Αθηνών και της Αδελφότητας Κάτω Πεδινών πραγματοποιήθηκε πρόσφατα με επιτυχία η εκδήλωση προς τιμήν του Νικόλαου Χαντέλη στον Ι. Ναό Αγίου Αθανασίου στα Κάτω Πεδινά, γενέτειρας του άξιου τέκνου της.

Μετά τη Θεία Λειτουργία και σχετικό Θ. Κήρυγμα από τον, επίσης, Κατωπεδινιώτη, Αρχιμανδρίτη π. Αθανάσιο Σουσόπουλο τελέστηκε μνημόσυνο, επί τη συμπληρώσει 83 ετών από τον ηρωικό και τραγικό θάνατό του, στα νερά της Αδριατικής, μαζί με άλλους 16 Προξενικούς συναδέλφους του στη Μικρά Ασία, προδρόμους του Κ. Δαβάκη του 1941.

Επακολούθησε επιμνημόσυνη ομιλία από τον συνεργάτη του «Π.Λ.», κ. Απόστολο Π. Παπαθεοδώρου, φιλόλογο και πρ. Γεν. Επιθ/τη Μ.Ε., με θέμα «Η ζωή και οι Εθνικοί Αγώνες του Νικ. Χαντέλη».

Ο ομιλητής, πολυγραφότατος συγγραφέας, ήταν και ο πλέον ενδεχόμενος προς τούτο, διότι επεξεργάστηκε και δημοσίευσε το ιστορικό «Αρχείο του Νικόλαου Χαντέλη» (2002).

Στην ομιλία του, συνοπτική και εμπειριστική, επιλέγει με την ευχή η πρόσφατη εκδήλωση να αποτελέσει «την απαρχήν περαιτέρω τιμών, με πρώτους τον Δήμαρχο Ιωαννιτών και τη Νομαρχία ή την επερχόμενη Περιφέρεια Ηπείρου_ που επίσης πολλά οφείλουν και στην ανάκτηση της Ελευθερίας των από τον Τουρκικό ζυγό...».

Την ευχή αυτή προσυπογράφουμε και συνιστούμε τούτο, ιδιαίτερος κατά την επέτειο Απελευθερώσεως των Ιωαννίνων με τον ίδιο ομιλητή.

Την ανωτέρω εκδήλωση τίμησαν με την παρουσία τους πολλοί Ζαγορισιοί, ντόπιοι «όσοι υπάρχουν» καθώς και εξ Αθηνών, Ιωαννίνων κ.λπ. – απόντων, όμως, ατυχώς, των επισήμων Ιωαννίνων.

Ο ομιλητής συγκινημένος δέχθηκε τα συγχαρητήρια για την ομιλία του.

(από «Πρωινό Λόγο» 2/9/10)

**Έστω και με Δικαστική
συνδρομή να λειτουργήσει
το Ίδρυμα «Αγ. Τόλης»!****Ζαγορισιοί οργισμένοι θέτουν σειρά
εύλογων ερωτημάτων...**

ΡΕΠΟΡΤΑΖ ΧΡΗΣΤΟΥ ΤΣΕΤΣΗ

Αγανάκτηση προκαλεί στους κατοίκους της περιοχής Ζαγορίου, η πολυετής καθυστέρηση για άγνωστους λόγους, του συλλέκτη κ. Αγάππου Τόλη να μεταφέρει στις νέες κτιριακές εγκαταστάσεις – δαπανήθηκαν 600.000 ευρώ από τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση- τα εκθέματα του Λαογραφικού Μουσείου Κήπων και να ιδρύσει το ομώνυμο Ίδρυμα, σύμφωνα με την υπογραφείσα σύμβαση του ιδίου με τον τότε Νομάρχη Ιωαννίνων κ. Νικ. Ζαρμπαλά.

Με επιστολές τους στον «Π.Λ.» Ζαγορισιοί πολίτες εκφράζουν την οργή τους και διατυπώνουν σειρά εύλογων ερωτημάτων.

● Ο γνωστός Ζαγορισιος γιατρός κ. Κων. Τσιμόπουλος γράφει, μεταξύ άλλων: «... Ρωτάμε, ξαναρωτάμε, γιατί δεν τηρείται το Συμβόλαιο που υπεγράφη μεταξύ της Νομαρχίας και του κ. Αγάππου Τόλη. Ούτε φωνή, ούτε ακρόαση και από τις δύο πλευρές! Τι συμβαίνει λοιπόν;... Ερώτημα στο Νομάρχη κ. Αλέξ. Καχριμάνη: Γιατί δεν κινείτε, κύριε Νομάρχα, τη νόμιμη διαδικασία, προκειμένου να διαφυλαχθούν τα συμφέροντα του Δημοσίου; Έχετε υποχρέωση, στο πλαίσιο των καθηκόντων που σας ανέθεσαν οι πολίτες! Γιατί δεν δίνετε πειστική απάντηση στους Ζαγορισιους; Υπάρχει Νομική Υπηρεσία στη Νομαρχία; Εάν η άλλη πλευρά (ο κ. Αγάππος Τόλης) αρνείται –για δικούς της λόγους- να τηρήσει τις συμβατικές της υποχρεώσεις, γιατί δεν κινείτε εσείς τη δικαστική διαδικασία; Τι συμβαίνει λοιπόν;». Και η επιστολή του έγκριτου επιστήμονα καταλήγει: «Αναμένεται απάντηση. Θα την έχουμε; Εάν όχι, θα κινηθούμε νόμιμα εμείς...».

● Εξάλλου, ομάδα Ζαγορισιων πολιτών (αναφέρονται τα πλήρη στοιχεία τους), στην επιστολή τους στον «Π.Λ.», γράφει, μεταξύ άλλων: «... Ο πολίτης αυτός θησαυρός πρέπει να διασωθεί. Χρειάζεται συντήρηση από ειδικούς. Και ασφαλώς χρηματοδότηση από το κράτος. Μόνο με την ίδρυση του Ιδρύματος Αγάππου Τόλη μπορεί να γίνει. Γιατί καθυστερεί τόσα χρόνια η μεταφορά των εκθεμάτων και η ίδρυση του Ιδρύματος; Δικαιολογημένα, λοιπόν, η αρμόδια Δημόσια υπηρεσία θα ζητήσει, σύμφωνα με έγκυρες πληροφορίες τη Δικαστική συνδρομή. Επιτέλους, θα δοθεί λύση στο σοβαρό αυτό θέμα. Η Κρατική Υπηρεσία, λειτουργήσει ΣΩΣΤΑ. Μπράβο!...».

● Γνωστός Ζαγορισιος επιχειρηματίας, γράφει, μεταξύ άλλων: «... Είναι δυνατόν ένας πολίτης να εμπαιξεί το Κράτος; Να αρνείται, χρόνια τώρα, να τηρήσει τις συμβατικές του υποχρεώσεις; Το Κράτος έδωσε 600 χιλιάδες ευρώ για τη διαφύλαξη πολυτίμων εκθεμάτων... Αναντίρητα, πρέπει αμέσως, εδώ και τώρα, να κινηθεί η δικαστική διαδικασία... Οι εκπρόσωποι των αγρίως φορολογουμένων πολιτών και του Κράτους έχουν ακεραία την ευθύνη... Περιμένουμε αποτελεσματική παρέμβαση... Η αυθαίρεση πρέπει να καταπολεμηθεί απ' όπου κι αν προέρχεται... Θα λειτουργήσει, επί τέλους, το Κράτος;...».

● Έγκριτος νομικός δήλωσε: «Πρόκειται για παράβαση της ισχύουσας Νομοθεσίας. Πρέπει να κινηθεί η προβλεπόμενη διαδικασία. Το λόγο έχει η Νομική υπηρεσία της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης. Γνωρίζει την διαδικασία».

**9 ΗΜΕΡΕΣ ΣΕ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΚΕΣ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΕΣ ΜΕ ΤΟ ΔΗΜΟ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΖΑΓΟΡΙΟΥ
Βενετία – Βιέννη – Βουδαπέστη – Πράγα – Σάλτσμπουργκ – Ίνσμπρουκ**

Όπως πέρυσι το καλοκαίρι, έτσι και φέτος ο Δήμος Κεντρικού Ζαγορίου πραγματοποίησε 9ήμερη εκδρομή σε χώρες της Ευρώπης. Η εκδρομή μελετήθηκε, οργανώθηκε και πραγματοποιήθηκε κατά τον καλύτερο και άψογο τρόπο από τον αρμόδιο του Δήμου για θέματα Πολιτισμού και Τουρισμού κ. Δημ. Χαντζαρόπουλο. Πολύ καλή η μετακίνηση των εκδρομικών με λεωφορείο του πρακτορείου «ΠΑΜ-ΒΩΤΙΣ». Άψογη η τακτοποίηση στο καράβι από Ηγουμενίτσα προς Βενετία, όπως και από Αγκώνα προς Ηγουμενίτσα στην επιστροφή. Διανυκτερεύσεις με πρωινό και βραδινό σε ξενοδοχεία αρκετών αστέρων, με ποικιλία πλούσιων φαγητών. Πέρασαμε από την αρχόντισσα Βενετία και διά μέσω της περιοχής του Γκρατς επισκεφτήκαμε τη Βιέννη, τη Βουδαπέστη, την Πράγα, το Σάλτσμπουργκ και το Ίνσμπρουκ. Είδαμε ωραίες πρωτεύουσες και πολλές πόλεις.

Απόλαυσαν τα μάτια μας πολλές ομορφιές, όσα δημιούργησε η φύση, αλλά και όσα έφτιαξε το ανθρώπινο μυαλό και χέρι. Αξίζει αυτός ο περίπατος σε ξένους τόπους, αρκεί να υπάρχει η δυνατότητα και ακόμη η έφεση για περιήγηση και παρατήρηση. Άλλο πράμα να βλέπεις κάτι με τα μάτια σου στη φυσική του θέση και άλλο να έχεις ακούσει ή διαβάσει γι' αυτό.

ΒΙΕΝΝΗ: Η πρώτη πρωτεύουσα που επισκεφτήκαμε μετά το σύντομο πέρασμά μας από τη Βενετία, ήταν η Βιέννη. Πάντα γοητευτική, αρχοντοκυρία του ναρκισσισμού και της αρχιτεκτονικής ποικιλορρυθμίας και γαλήνης.

Η Βιέννη είναι μια περίτρανη πολιτεία, αρχόντισσα, κυρία. Είναι μια λαμπροτάρισα στην καταχνιά και αραχνιά του ιστορικού ηγεμονικού της βίου. Μια πόλη ναών και παλατιών της αριστοκρατίας, παλιάς πολύμορφης και πολυάρμονης, απολυταρχικής χλιδής περασμένων αιώνων. Βλησιδομένα του πλούτου και του κάλλους, της απληστίας, αλλά και της «ιερής συμμαχίας».

Στην άλλη όχθη, στη Βούδα και ειδικότερα στην πλευρά του κάστρου, όπου κάποτε κυριαρχούσε η συντεχνία των ψαράδων, εδώ ο πολυφωτογραφημένος πύργος των ψαράδων, ο οποίος κτίστηκε το 1903, έχει μαγική θέα. Νότια του κάστρου στο λόφο του Γκέλερτ είναι το πιο ωραίο σημείο με θέα στην

Μπαίνοντας στο Σεμπρόν, στο θερινό αυτό παλάτι και περνώντας από τα υπερπολυτελέστατα τμήματά του, μένεις κατάπληκτος μπροστά στο εκθαμβωτικό του μεγαλείο.

Σ' αυτό και σε άλλα παρόμοια της Ευρώπης όπου οι έξαλλοι και βαθύπλουτοι μονάρχες καταδύναν τους λαούς, πέρασαν και άφησαν τη σφραγίδα τους οι μεγαλύτεροι καλλιτέχνες των περασμένων αιώνων.

Η πιο έκπαιγλη και λαμπροβόλα περίοδος του παλατιού αυτού, ήταν στην περίοδο ακμής και δόξας της Μαρίας Θηρεσίας της οποίας είναι αξία λόγου η μεταρρυθμιστική προσπάθεια της ίδιας και του γιου της Ιωσήφ Β'.

ΒΟΥΔΑΠΕΣΤΗ: Αρχοντική η πρωτεύουσα της Ουγγαρίας με τα επιβλητικά αρχιτεκτονικά μνημεία που δεσπόζουν στις δύο όχθες του Δούναβη, είναι από τις πιο όμορες και ρομαντικές πόλεις. Εντυπωσιακή η επίσκεψη στον καθεδρικό ναό του Αγίου Στεφάνου. Η κορυφή του μεγαλύτερου ναού της Βουδαπέστης, με το μεγαλύτερο τρούλο της βασιλικής του Αγίου Στεφάνου, είναι στην ανατολική όχθη του Δούναβη, την Πρέσθη. Το ύψος του φτάνει τα 65 μέτρα.

Στην άλλη όχθη, στη Βούδα και ειδικότερα στην πλευρά του κάστρου, όπου κάποτε κυριαρχούσε η συντεχνία των ψαράδων, εδώ ο πολυφωτογραφημένος πύργος των ψαράδων, ο οποίος κτίστηκε το 1903, έχει μαγική θέα. Νότια του κάστρου στο λόφο του Γκέλερτ είναι το πιο ωραίο σημείο με θέα στην

πόλη και το Δούναβη. Εντυπωσιακή είναι η πλατεία των Ηρώων, στην είσοδο του πάρκου της πόλης.

Η εκκλησία του αγίου Μαρτίας, οι ντόπιοι λένε πως είναι το κόσμημα της Ουγγρικής πρωτεύουσας. Το σίγουρο είναι πως ο καθεδρικός ναός – ηλικίας 700 ετών είναι ελκυστικός, γι' αυτό διάσημος, γιατί παρατηρώντας τα πολύχρωμα και γεμάτα σχέδια κεραμίδια του, αλλά και τις εντυπωσιακές τοιχογραφίες του, μένεις έκθαμβος. Ονειρώδης η βόλτα με καραβάκι το βράδυ στα ήσυχα νερά του Δούναβη.

ΠΡΑΓΑ: Μια πόλη πραγματικό μουσείο. Πράγα βγαλμένη από τα παραμύθια. Με το ιστορικό της κέντρο συγκαταλέγεται στα σημαντικότερα μνημεία παγκόσμιας κληρονομιάς της UNESCO. Διαθέτει πολλά θέατρα, 25 μουσεία, 100 πινακοθήκες. Είναι μια από τις ευρωπαϊκές πόλεις με μεγάλη επισκεψιμότητα. Η πόλη φιλοξενεί το μεγαλύτερο ιστορικό κάστρο της Ευρώπης, το οποίο βρίσκεται στο ψηλότερο σημείο της και προσφέρει ξεχωριστή θέα.

Πολλά τα αξιοθέατα, όλα εντυπωσιακά. Τι να πρωτογράψει γι' αυτή την πόλη και τα αξιοθέατά της επισκέπτης δύο ημερών, για το Δημαρχείο, το αστρονομικό ρολόι του 15ου αιώνα, το περπάτημα στην πέτρινη γέφυρα του Καρόλου.

Όλα περίλαμπρα, επιβλητικά, θα μείνουν αξέχαστα αναμνήσεις σε όλους μας.

Όπως στην εκδρομή του Ιουλίου του 2009 στην Ελβετία, έτσι και φέτος, ποικίλα τα σχόλια στις δια-

δρομές με το λεωφορείο και τα πηγαδάκια. Άλλα ευφυή, πικάντικα, άλλα κάπως άνοστα, επουσιώδη.

Χαριτωμένα απάντησε Ζαγορισιος – κάτοικος Αθηνών- σε συνεπιβάτη, ο οποίος επαινούσε και εγκωμίαζε τις ομορφιές και την κουλουρά Βιέννης και Βουδαπέστης, σιγοτραγουδώντας το αξέχαστο, παλιό, νοσταλγικό τραγούδι «Λόντρα, Παρίσι, Νιουγιόρκ, Βουδαπέστη, Βιέννη. Μπρος στην Αθήνα καμιά μα καμιά σας δε βγαίνει...».

Σχολιάστηκε η παρουσία σημαίας της Ε.Ε. σε κτίρια πρωτευουσών ανατολικών χωρών και ήρθε στη σκέψη μου η μορφή συγχωριανού μου, συμπαθούς γέρου, καπνεργάτη – αγωνιστή και αναλογίστηκα τι θα έλεγε αν ζούσε σήμερα, κάτω από τα μαγικά φυλλώματα του «ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ» γι' αυτές τις συντακτικές αλλαγές που γίνονται στην Ευρώπη και τι θα πρόσθετε ακόμη, στρίβοντας τα μουστάκια του, αν έβλεπε με τα μάτια του τη Γερμανική σημαία δίπλα στην Ελληνική – στο χωριό μας κάποιο καλοκαίρι – να κυματίζει κάτω από τη σκιά της Σεπετούρα και να έχουν πίσω τους για φόντο, τη σύμπτωση κι αυτή, τα ερείπια καμένου αρχοντικού σπιτιού...

Η συμπλήρωση των λαών πραγματώνεται μπάρμπα και είναι θετικό, αρκεί να υπάρχει μεταξύ των λαών κατανόηση, αμοιβαιότητα, ειλικρίνεια και αλληλεγγύη.

Τελειώνοντας τη σύντομη περιγραφή της εκδρομής του Δήμου Κεντρικού Ζαγορίου σε πρωτεύουσες της Ευρώπης, αντιγράφω παράγραφο της κ. Ελένης Δούβλη – προσκύνημα της ΙΛΕΖ στη Β. Ηπειρο: «Η φήμη για τις επιτυχημένες εκδρομές της ΙΛΕΖ, γέμισε το πούλμαν, πολλοί μάλιστα δεν χώρεσαν». Το παραπάνω ταιριάζει απόλυτα και για την επιτυχημένη εκδρομή που οργάνωσε ο Δήμος Κεντρικού Ζαγορίου.

Ευχές λοιπόν και στους δύο και για άλλες επιτυχίες.

ΜΑΚΗΣ ΑΛΕΞ. ΚΟΜΠΑΡΟΣ

Το Ζαγόρι τίμησε τον σκηνοθέτη του ΘΕΟΔΩΡΟ ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟ

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

Ο Μορφωτικός Εξωραϊστικός Σύλλογος Κάτω Πεδινών (Συνδενών) Ζαγορίου και η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ιωαννίνων

σας προσκαλούν την **Κυριακή 8 Αυγούστου** στα **Κάτω Πεδινά**, στην εκδήλωση

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ
“ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΗ” 40 ΧΡΟΝΙΑ

όπου θα τιμηθεί για το σύνολο του έργου του ο κορυφαίος Έλληνας και Ευρωπαίος σκηνοθέτης.

Η εκδήλωση πραγματοποιείται με αφορμή τα 40 χρόνια από την ταινία του «ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΗ» η οποία γυρίστηκε στο Ζαγόρι και αποτελεί την αφετηρία του Νέου Ελληνικού Κινηματογράφου.

Με μια, απρόσμενα, μεγάλη συμμετοχή Ζαγορίσιων και Γιαννιωτών, την Κυριακή 8 Αυγούστου, στα Κάτω Πεδινά, τιμήθηκε ο σκηνοθέτης Θεόδωρος Αγγελόπουλος, 40 ακριβώς χρόνια από την πρώτη του ταινία «Αναπαράσταση». Τα αυτοκίνητα, αφού γέμισαν τις πλατείες του χωριού, έφτασαν ως κάτω στον κάμπο του.

«Ευχαριστούμε για το πρόβλημα που μας δημιούργησε η αθρόα προσέλευσή σας», ήταν η γεμάτη χαρά διαπίστωση του αντιπροέδρου του συλλόγου, Κώστα Τζιόβα, ο οποίος και καλωσόρισε στο Ζαγόρι τον μεγάλο σκηνοθέτη με πολύ όμορφα λόγια, λόγια γεμάτα συγκίνηση.

Συγκίνηση που δεν έκρυψε και ο ίδιος ο σκηνοθέτης στις ευχαριστίες του για την πρόσκληση και τη θερμή υποδοχή, καθώς και για την απονομή του τίτλου του επίτιμου δημότη του Ζαγορίου. Μίλησε ακόμη, για τις εικόνες που κουβαλάει πάντα μαζί του, από αυτόν τον τόπο, τις μαυρές από τη βροχή πέτρες της Βιτσας και τον γέροντα να τραγουδάει «μωρή κοντούλα λεμονιά».

Για τον Θεόδωρο Αγγελόπουλο μίλησε η γνωστή Κατω-

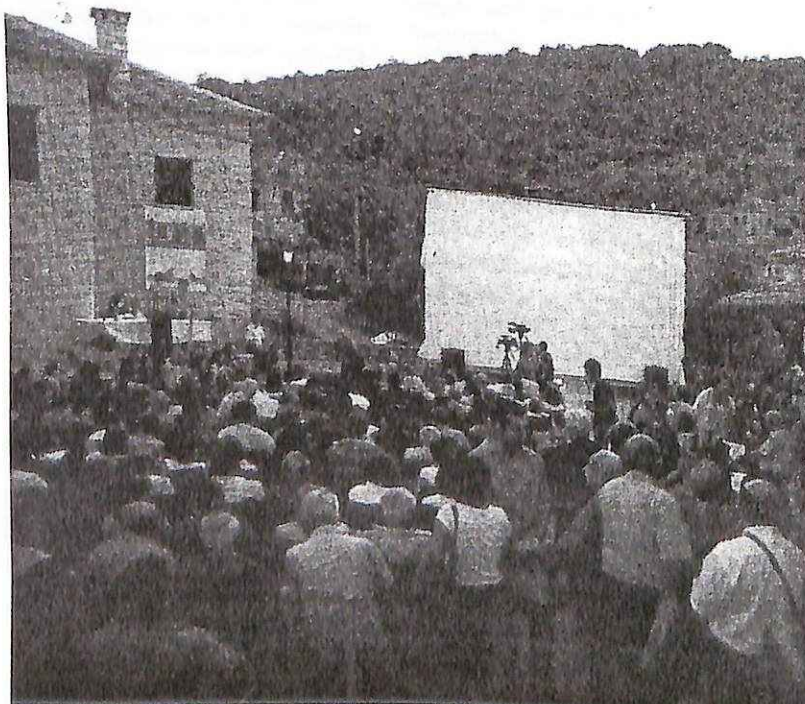
σουδενιώτισσα σκηνοθέτης, Νικαίτη Κοντούρη (η οποία συνεχίζει επάξια το έργο του επίσης γνωστού θεατρικού Κατωσουδενιώτη σκηνοθέτη Πέλου Κατσέλη), προλογίζοντας την ταινία «Αναπαράσταση», που προβλήθηκε αμέσως μετά στη μεγάλη οθόνη που στήθηκε στο μεσοχώρι του χωριού.

Στην εκδήλωση παραβρέθηκαν και τίμησαν με την παρουσία τους εκπρόσωποι των τοπικών αρχών: ο νομάρχης Αλέκος Κακριμάνης, ο δήμαρχος Κεντρικού Ζαγορίου Γαβριήλ Παπαναστασίου, ο δήμαρχος Τύμφης Γιώργος Σουκοβέλος, ο δήμαρχος Ανατολικού Ζαγορίου Βασίλης Σπύρου και ο πρόεδρος

της κοινότητας Παπίγκου Λεωνίδας Τσουμάνης. Πριν από την τιμητική εκδήλωση, στο παλιό Παρθεναγωγείο των Κάτω Πεδινών, έγιναν τα εγκαίνια της έκθεσης φωτογραφίας του Ανδρέα Σινάνου και του Δημήτρη Σοφοκίτη. Οι φωτογραφίες της έκθεσης είναι από τις ταινίες του Αγγελόπουλου «Το λιβάδι που δακρύζει» και «Θίασος». Η έκθεση διήρκεσε μέχρι 31 Αυγούστου και την επισκέφθηκε πολύς κόσμος.

Για την ωραία αυτή εκδήλωση που απέτελεσε πραγματικό πολιτιστικό γεγονός και την κορωνίδα των πολιτιστικών εκδηλώσεων στο Ζαγόρι και όχι μόνο (η απήχηση έφθασε μέχρι τον έντυπο τύπο των Αθηνών), θα αναφερθούμε εκτενώς στο επόμενο τεύχος του περιοδικού, μέσα στα πλαίσια του γενικού ρεπορτάζ για τον «πολιτιστικό Αύγουστο» στο Ζαγόρι, (όπως κάθε χρόνο), περιμένοντας και τη συμβολή του Συλλόγου και των διοργανωτών της εκδήλωσης αυτής. Από την πλευρά μας ως δεχθούμε, όλοι όσοι μόχθησαν για την επιτυχία της, τα θερμά μας συγχαρητήρια και ένα μεγάλο μπράβο.

«Το Ζαγόρι μας»

Πολύς ο κόσμος που τίμησε με την παρουσία του τον σκηνοθέτη Θεόδωρο Αγγελόπουλο

ΒΡΑΔΙΕΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ ΣΤΑ ΚΑΤΩ ΠΕΔΙΝΑ ΖΑΓΟΡΙΟΥ...

Κάθε καλοκαίρι όλοι μας Κανυπομονούμε για το τριήμερο θερινού κινηματογράφου που πραγματοποιείται τα τελευταία δώδεκα χρόνια στα Κάτω Πεδινά Ζαγορίου. Φέτος όμως μας περίμενε και άλλη μια ευχάριστη έκπληξη. Η εκδήλωση με θέμα «Θόδωρος Αγγελόπουλος: «ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΗ» 40 χρόνια» που πραγματοποιήθηκε στα Κάτω Πεδινά Ζαγορίου στις 8 Αυγούστου 2010. Αφορμή τα 40 χρόνια από την ταινία «ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΗ» που γυρίστηκε στο Ζαγόρι και αποτελεί την αφετηρία του Νέου Ελληνικού Κινηματογράφου. Η εκδήλωση άρχισε με τα εγκαίνια της έκθεσης φωτογραφίας από ταινίες του Θ. Αγγελόπουλου των φωτογράφων και συνεργατών του Α. Σινάνου: «Ο Θίασος» και Δ. Σοφοκίτη: «Το Λιβάδι που δακρύζει», που φιλοξενείται στο κτίριο του Παρθεναγωγείου και θα διαρκέσει μέχρι τις 31 Αυγούστου 2010. Συνεχίστηκε με τιμητική εκδήλωση για το σύνολο του έργου του Θ. Αγγελόπουλου και προβολή της ταινίας «ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΗ». Μιας ταινίας που ειδικά τους Ζαγορίσιους μας άγγιξε ιδιαίτερα, με τόσες οικείες σκηνές σε μας, τα βουνά, τα χωριά, τα σπίτια μας... Η υπόθεση τραγική: σε ένα χωριό του Ζαγορίου ένας μετανάστης από τη Γερμανία επιστρέφει στο σπίτι του μετά από πολλά χρόνια. Το μικρότερο παιδί του δεν τον αναγνωρίζει καν... Η γυναίκα του όμως και ο εραστής της τον δολοφονούν, τον θάβουν στον κήπο και φυτεύουν κρεμμυδάκια πάνω του. Διαδίδουν ότι έφυγε ξανά για τη Γερμανία... Στο χωριό όμως λέγονται πολλά, η Αστυνομία φτάνει, κάνει ανακρίσεις και τελικά τους συλλαμβάνει... Η Ελένη κάνει αναπαράσταση του φόνου... Και το παράξενο είναι ότι αυτή η ιστορία διαδραματίζεται σε ένα μικρό χωριό πολλά χρόνια πριν, ενώ εκεί θα περίμενε κανείς μια κοινωνία αγγέλων. Αλλά νομίζω ότι αυτή ακριβώς η αντίθεση κάνει την ιστορία περισσότερο δραματική και τους πρωταγωνιστές της ακόμα πιο τραγικές φιγούρες. Και αποδεικνύει τελικά πως η ανθρωπινή φύση είναι ίδια παντού και

πάντα. Σίγουρα καλλιεργείται, αλλά τα βασικά της χαρακτηριστικά παραμένουν αναλλοίωτα στους αιώνες. Η Ελένη, που διαπράττει τον φόνο με φοβερή ψυχραιμία, δεν μας θυμίζει την Κλυταιμνήστρα; Και το παράξενο είναι πως ποτέ δεν εξηγεί τους λόγους που την οδήγησαν να κάνει τον φόνο. Ίσως δεν τον σκότωσε για να ζήσει ανενόχλητη με τον εραστή της, αλλά γιατί ήθελε την ελευθερία της και δεν μπορούσε να ανεχτεί την παρουσία του στη ζωή της...

Και με φόντο αυτήν την τραγική ιστορία ο Θ. Αγγελόπουλος θίγει έμμεσα και το ζήτημα της μετανάστευσης, που ήταν πραγματική αιμορραγία για τα χωριά μας... Και γενικότερα προβάλλει τα ήθη, τα έθιμα και την νοοτροπία μιας εποχής και μιας κοινωνίας...

Την εκδήλωση παρακολούθησε πλήθος κόσμου, επίσημοι και ανεπίσημοι... Και το θετικό είναι ότι την ταινία παρακολούθησαν με ενδιαφέρον και πολλοί νέοι.

Γιατί πρέπει επιτέλους οι νεότεροι να στραφούν προς τον ποιητικό ελληνικό κινηματογράφο και να μην αρκούνται στα πλαστικά παραμύθια εισαγωγής Χόλυγουντ.

Ακολούθησε το τριήμερο θερινού κινηματογράφου στις 10-11-12 Αυγούστου 2010 με τις ταινίες: «Νήσος» του Χ. Δήμα (2009), «Το μυστικό στα μάτια της» του Χ. Χ. Καμπανέλα (2009) και του Φατίχ Ακίν (2009).

Η «Νήσος», με φόντο τη Σίφνο τον Κυκλάδων, αρχίζει με τον μυστηριώδη θάνατο του άρχοντα του τόπου, ο οποίος όμως είναι άκληρος. Έτσι η μεγάλη περιουσία του μοιράζεται στις τέσσερις «εξουσίες» του χωριού: τον πρόεδρο της κοινότητας, τον αστυνομικό διευθυντή, τον δάσκαλο και τον ιερέα. Την κληρονομιά όμως συνοδεύει και μια επιστολή, η οποία πρέπει να διαβαστεί ενώπιον όλου του χωριού προκειμένου να αποκτήσουν οι παραπάνω την περιουσία. Τι μυστικό όμως κρύβει ο καθένας τους και αρνείται να διαβάσει η επιστολή; Ο Χ. Δήμας προβάλλει χαρακτηριστικά «φωτίζει» τον τρόπο σκέψης, τα όνειρα, τους φόβους και τις ανασφάλειες των απλών ανθρώ-

πων ενός μικρού νησιού.

Το «Το μυστικό στα μάτια της», βραβευμένο με Όσκαρ Ξενόγλωσσας Ταινίας 2010 και πολλά άλλα βραβεία, έχει θέμα τη βάνουση δολοφονία μιας νεαρής γυναίκας στο Μπουένος Άιρες. Η υπόθεση δεν διαλευκάνθηκε ποτέ και 25 χρόνια μετά εξακολουθεί να στοιχειώνει τον ομοσπονδιακό πράκτορα που την είχε αναλάβει τότε. Ο συγκεκριμένος όμως έχει αφήσει το αστυνομικό σώμα για να γίνει συγγραφέας και σκοπεύει αυτή η υπόθεση να είναι το πρώτο του βιβλίο...

Και το τριήμερο κλείνει με την κωμωδία «Soul kitchen», μια Ελληνοτουρκικογερμανική παραγωγή. Ο Ζήνος είναι ιδιοκτήτης ενός εστιατορίου στο Αμβούργο και έχει πολλά προβλήματα: υποφέρει από τη μέση του, οι παλιόι του πελάτες τον εγκαταλείπουν, ο αδερφός του είναι στη φυλακή και η κοπέλα του τον παρατάει

για να δουλέψει στη Σαγκάη... Αποφασίζει, λοιπόν, να φύγει και αυτός για τη Σαγκάη, πρώτα όμως θα πρέπει να παραχωρήσει την επιχείρηση στον αδερφό του. Είναι όμως η σοφότερη επιλογή; Μια ταινία με πολλές ανατροπές, με ζωντανούς και εξυπνούς διαλόγους και μια πολυπολιτισμική κουλτούρα να διαχέεται παντού...

Περνάμε μια δύσκολη εποχή... Η Τέχνη όμως σε όλες τις μορφές της είναι μια «όαση» στη ζωή μας, γιατί μας χαρίζει φαντασία και γέλιο και μας κάνει έστω και ελάχιστα να ξεχνιόμαστε...

Συγχαρητήρια αξίζουν στον κ. Τζιόβα Κώστα, που όλα αυτά τα χρόνια αγωνίζεται πραγματικά για την πραγματοποίηση αυτών των εκδηλώσεων και σε όλους όσους συνεργάζονται μαζί του!

ΤΖΑΜΠΟΥΡΑ ΧΑΡΑ
Εκπαιδευτικός

Στα Κάτω Πεδινά του Κεντρικού Ζαγορίου

Με επιτυχία ολοκληρώθηκε το 1ο Εργαστήριο Κινηματογράφου

► Ολοκληρώθηκε με επιτυχία το Εργαστήριο Κινηματογράφου που οργανώθηκε για πρώτη φορά φέτος στα Κάτω Πεδινά του Κεντρικού Ζαγορίου.

Μια ομάδα 18 «μαθητών» από τα Γιάννενα αλλά και χωριά της ευρύτερης περιοχής καθοδηγήθηκαν από επαγγελματίες κινηματογραφιστές στην δημιουργία μικρών ταινιών και έμαθαν τις τεχνικές της κινηματογραφικής αφήγησης μέσω πρακτικών ασκήσεων και δοκιμών. Τα εντατικά μαθήματα πραγματοποιήθηκαν στο κτίριο του παλαιού Παρθεναγωγείου του χωριού και περιλάμβαναν ακόμα προβολές ταινιών αλλά και την απαραίτητη θεωρία.

Στο εργαστήριο διδάξαν εθελοντικά οι κινηματογραφιστές: Γιώργος Μακρής (σενάριο – διεύθυνση του Εργαστηρίου), Ακης Κερσανιδής (φωτογραφία), Χρύσα Τζελέπη (μοντάζ), Κλεάνθης Δανόπουλος (σκηνοθεσία).

Το Εργαστήριο Κινηματογράφου διοργανώθηκε υπό την αιγίδα του Μορφωτικού Εξωραϊστικού Συλλόγου του χωριού ενώ στηρίχθηκε – υλικά και ηθικά, και από ιδιώτες: Πάνος Μάγγος, Βαγγελιώ Ρετάλη Καφέ – εστιατόριο «ΜΕΣΟΧΟΡΙ», Ξενώνας «ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΤΟΥ ΟΡΕΣΤΗ» στα Άνω Πεδινά, Κώστας Τζιόβας υπεύθυνος της WWF Ελλάς Γραφείο Παπίγκου.

Ομάδα μαθητών - δασκάλων - υποστηρικτών του Εργαστηρίου στα σκαλιά του παλαιού Παρθεναγωγείου (τον 1901) που ξαναζωντάνεψε...

Ο Μενέλαος Κικόπουλος, από τον Ελαφότοπο (Τσερβάρι) Ζαγορίου, που ύμνησε στο πλούσιο συγγραφικό του έργο τη γενέτειρα και τους ανθρώπους της, μας χάρισε (έκδοση 2010) την τελευταία ποιητική του συλλογή με τίτλο: «Της Πέτρας Ανθοί».

Ασχολήθηκε ο Μενέλαος Κικόπουλος με την ποίηση, την ιστορία και τη λαογραφία και κληροδοτεί έργα ποιητικά, ιστορικά και λαογραφικά. Συγκροτημένος φιλόλογος, με θωράκιση επιστημονική και δημιουργική παραγωγή, το 1991 στο ιστορικό του βιβλίο «Ο Ελαφότοπος (Τσερβάρι), Ιστορική Μονογραφία», μας έχει δώσει την ιστορική παρουσία του χωριού του και της ευρύτερης περιοχής, όπως παρουσιάζεται μέσα στους αιώνες.

Συνέλεξε και παρουσίασε στο βιβλίο του «Ελαφότοπος (Τσερβάρι – Λαογραφία)» λαογραφικά στοιχεία πολύτιμα του χωριού του και της περιοχής, πρώτη έκδοση Γιάννινα 2000 και β' έκδοση 2008.

Ποιητικά έργα: Νόστος 1974, Τρίκυκλο 2003, Θύμισες 2006 και Στοχασμοί 2008.

Η παρουσιαζόμενη συλλογή «Πέτρας Ανθοί» αφιερωμένη «Στους απανταχού Ελαφοτοπίτες», με επιμέλεια του εξωφύλλου και ιχνογράφηση σχεδίων από τον Τσερβαριώτη ζωγράφο Μιχάλη Ματθ. Οικονομίδη, διαιρείται σε δύο μέρη: Στο πρώτο μέρος (σ. 7-18) περιλαμβάνονται 10 σονέτα με τίτλο «Λυρικός στίχος». Στο δεύτερο μέρος (σ. 19-52) με τίτλο «Παραδοσιακός στίχος» περιέχονται 17 παραδοσιακά ποιήματα. Στο τέλος παρατίθεται γλωσσάρι, όπου ερμηνεύονται τοπικοί γλωσσικοί ιδιωτισμοί και τοποθεσίες του χωριού.

Κατά τον Παλαμά:
«Κάτω από τον Ελληνικό ουρανό και το φως του, το τραγούδι δεν μπορεί να βγαίνει, θέλουμε δε θέλουμε περνά με φως».
(Αλληλογραφία, τόμ. Β', σ. 264-265).

Πράγματι, τα τραγούδια, τα ποιήματα του Μενέλαου Κικόπουλου δεν μπορεί παρά να βγαίνουν κάτω από το λαμπρό φως της Ηλείου, κάτω από τη λαμπρότητα και τη φωτεινή διαφάνεια του ορεινού χωριού του, για το οποίο τόσο πολύ νοσταλγείται και τόσο το πρόβαλλε. Στον χώρο του αφιέρωσε μεγάλο μέρος της ζωής του και όλη του τη δύναμη, την πνευματική δημιουργία, τα χαρτιά, τις ερμηνείες και ποιητικές προσπάθειες. Τα έργα του εν-
νοείται ότι αποτελούν μια μεγάλη εν-
νοείται ότι αποτελούν μια μεγάλη εν-
νοείται ότι αποτελούν μια μεγάλη εν-

ΜΕΝΕΛΑΟΥ ΣΤ. ΚΙΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΤΗΣ ΠΕΤΡΑΣ ΑΝΘΟΙ

ΠΟΙΗΤΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ

Νίκος Θ. Υφαντής

Διανοείται και διαλογίζεται για ενέργειες και πράξεις, που ίσως δεν υπάρχουν πια, αλλά παραμένουν στην μνήμη του.

Ονόματα και θέσεις, όπως τα βακούφια, η ζωνάγκα, το θεριό, το Καλπάκι, τα καλύβια, το κάστρο, το Κιάσκι, η Κρούνα, η λούτσι, ο μαχαλάς, ο ορκαλός, το όρος Καζίν, το ηληγάδι, η πηλικά, ο πλάτανος και πολλά άλλα παραμένουν ως αναμνήσεις.

Το παραδοσιακό ποίημα «Χειμωνιάτικη βραδιά», αριθ. 17, σε δεκαπεντασύλλαβο, με το οποίο κλείνω και η συλλογή, με αξιοζήλευτη συναισθηματική σύνθεση, μας δίνει το μέτρο της καλλιτεχνικής του ευαισθησίας:

Τη χειμωνιάτικη βραδιά στο πατρικό μου σπίτι
μου θύμιζε απρόσμενα ένα μικρό σπουργίτι,
που τότε του παραθυριού μου χτύπησε το τζάμι,
φτωχό μοναχικό πουλί, σαν σε βαριό καλάμι.

.....
Όμοια απόψε η βραδιά, πυκνά πέφτει το χιόνι,
τ' αγαπητό σπουργίτι μου πού τάχα να παγώνει;
Ψίχουλα του κρατώ πολλά στην χούφτα μου το χέρι
θα 'ρθει, να φάει, να πυρωθεί, ποιος άραγε το ξέρει;

Κατά βάθος ο ποιητής ζητάει αφορμές από την προσωπική του ζωή, αλλά και από τη ζωή των συντοπιτών του, από γεγονότα και περιστατικά, να τραγουδήσει, να εξωτερικεύσει τη χαρά, τη λύπη, την πίκρα ή τον ενθουσιασμό του, να ερμηνεύει και να δημιουργήσει

τον δικό του κόσμο.

Σχημάτισα τη γνώμη ότι στην ποίηση του Μενέλαου Κικόπουλου προέχει η ανάγκη, η λαχτάρα, η παρόρμηση, μιας καθαρής ποιητικής δημιουργίας.

Στέκεται απόμακρο από τη μοντέρνα καταναλωτική κοινωνία που μας κατατρώει με απληστία. Ατενίζει τον κόσμο μέσα από την ποίησή του, μέσα από μνήμες και αναμνήσεις, άλλοτε μελαγχολώντας για τα περασμένα, τα τωρινά και τα μελλούμενα και άλλοτε εξωτερικεύοντας την αισιοδοξία του και τον εσωτερικό ψυχικό του ενθουσιασμό.

Έχω τη γνώμη ότι δεν πρέπει να χωρίζουμε το έργο από τον άνθρωπο και να νομίζουμε ότι μονάχα ένας τέλειος άνθρωπος πλάθει τέλεια έργα. Το κάθε ποίημα το κάθε έργο, αποτελεί φυσικό συμπλήρωμα του ανθρώπου. Το ίδιο συμβαίνει και με την ποίηση και τον ποιητή, τα ποιήματα αποτελούν συμπλήρωμα του ποιητή.

Εκτιμώ πολύ την πίστη του ποιητή στη γενέτειρα, στον τοπικό φυσικό χώρο που ανήκει, τη θετική σκέψη του γι' αυτή, αλλά και την ακριβολογία και τη συγκρατημένη διατύπωση των ποιητικών του πεταγμάτων και οραματισμών.

Για τον Μενέλαο Κικόπουλο η νέα ποιητική του συλλογή αποτελεί λειτουργία ψυχής, συστηματική ανασκαφή του στενού τοπικού περιβάλλοντος για την ανεύρεση και αξιοποίηση όλων εκείνων των στοιχείων που προξενούν οδύνη και αγάπη συγχρόνως για τον μικρό του κόσμο.

Αδιάκοπη και αδιατάρακτη η διάθεση του Μενέλαου Κικόπουλου για πνευματική δημιουργία. Δεν βρίσκει ανάπαυλα παρά μόνο για το γόνιμο, το τέλειο, θα έλεγα, ποιητικό αποτέλεσμα. Η γη και οι άνθρωποι του τόπου του πηγή πνευματική και ξελαφάρωμα ψυχικό.

Στην Πέμπτη, κατά σειρά, ποιητική του συλλογή «Της Πέτρας Ανθοί», σ' όποιο ποίημα και αν ριζούμε τη ματιά μας, σ' όποια εικόνα και αν σταματήσουμε, η γεύση, η συνολική επικοινωνία και επαφή, θα είναι η γενέτειρα. Το παρελθόν τον κυριεύει. Περιπλανιέται στο χθες, για να στραφεί στο σήμερα και προς το μέλλον.

Στον φίλο, συνάδελφο, στον Τσερβαριώτη Μενέλαο Κικόπουλο, τα πιο θερμά ταπεινά μου συγχαρητήρια για τους «Ανθούς της Πέτρας» που μας χάρισε.

Εύχομαι από καρδιάς μακροζωία, υγεία και δύναμη για πνευματική δημιουργία και συγγραφική δραστηριότητα.

Ο Μορφωτικός και Εκπ/κός Σύλλογος Καβαλαριτών Ζαγορίου «Η ΑΓΙΑ ΤΡΙΑΣ» στη φετινή του εκδήλωση, 8 Αυγούστου 2010, είχε την τιμή να παρουσιάσει το βιβλίο του συγγραφέα τους δικηγόρου παρ' Αρείω Πάγω κ. Οδυσσέως Ι. Τόσα. «ΚΑΒΑΛΛΑΡΙ ΖΑΓΟΡΙΟΥ – ΟΙ ΡΙΖΕΣ ΜΑΣ»

Ένα βιβλίο του οποίου η πληρότητα και η ιστορική ευσυνειδησία που το χαρακτηρίζουν, το καθιστούν ευθύς εξαρχής ιστορικό κειμήλιο για τον τόπο μας και υπενθυμίζει σε όλους πως και ο πιο ασήμαντος τόπος μπορεί να έχει μια μεγάλη ιστορία, η οποία είναι πολύ αξιόλογο να καταγράφεται. Γι' αυτό στο οπισθόφυλλο της πρόσκλησής μας γράψαμε: «**Καθένας που καταγράφει τον τόπο του, απθανατίζει τη ζωή και την ιστορία της πατρίδος του' τελεί δε αιώνιο μνημόσυνο των προδωσάντων και προσκλητήριό στο σήμερα για τη θεμελίωση του μέλλοντος**».

Στην εκδήλωση αυτή ανταποκρίθηκαν πάρα πολλοί και η πλατεία μας, μετά την ανακαινισή της από το Δήμο Ανατολικού Ζαγορίου διέθεσε κάθε της γωνιά για να ικανοποιηθούν όλοι. Η καθαριότητα εκ μέρους του συλλόγου, το άνετο παρκάρισμα, η ορχήστρα του Λευτέρη Σαρρέα, η εδεοματική εξυπηρέτηση από το χωριανό μας Δημήτρη Κολιά και τα πλήθος των επισήμων και φιλοξενομένων, χαρακτηρισίζουν την εκδήλωση ως άριστα επιτυχημένη, καθώς η άρτια οργάνωση των μελών του συλλόγου δεν άφησε κανένα παραλείπόμενο. Παρευρέθηκαν ο Νομάρχης κ. Αλέξ. Κακριμάνης, ο βουλευτής κ. Μ. Παντούλας, οι αντινομάρχες κ. Ντέτσικας, Μαντζίλα και κ. Μπάρκας, οι κ. Δήμαρχοι των τριών Δήμων του Ζαγορίου, δημοτικοί και νομαρχιακοί σύμβουλοι, ο πρόεδρος της κοινότητας Πατίγκου κ. Λεων. Τσουμάνης, η πρόεδρος Εφετίου Θεοσ/νίκης κ. Ελ. Σουλιάτη, οι στρατηγοί κ. Α. Τσώτσης και Γ. Νόλας, πολλοί αξιωματικοί μεταξυ των οποίων ο κ. Φωκάς, ο συγγραφέας Ευρ. Μακρής, πολλοί καληγητές, γιατροί, ο κ. Αγάπιος Τόλης, ο κ. Β. Λαμπριδής μετά της συζύγου του, η Ολυμπιονίκης Κατερίνα Θάνου

ΤΟ ΚΑΒΑΛΑΡΙ ΚΑΙ Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ

και πολλοί άλλοι καθώς και ο καθηγητής του Α.Π.Θ. κ. Αναστάσιος Λώλος, ο οποίος ήταν και δεύτερος παρουσιαστής του βιβλίου.

Ο Πρόεδρος του Συλλόγου κ. Δημ. Θάνος κατά την παρουσίαση του βιβλίου παρέθεσε τα κατωτέρω:

«Αξιότιμοι φορείς και αγαπητοί προσκεκλημένοι.

Η συγγραφή ενός βιβλίου, ανεξαρτήτως περιεχομένου, αποτελεί πρωτίστως τεράστια ευθύνη. Όμως βιβλία όπως τα ιστορικά, τα οποία στηρίζονται σε πηγές και πληροφορίες θα τα χαρακτηρίζα αθλούς, γιατί απαιτούν χρόνο και κόπο εξουθενωτικό και μόνον ένα δυνατό μεράκι και ένας έρωτας με πάθος, γι' αυτό που κάνεις, μπορεί να ξεπεράσει αυτά τα εμπόδια.

Το σημερινό βιβλίο που καλούμαι να σας παρουσιάσω αποτελεί μεγάλη τιμή στο πρόσωπό μου κι ενώ πρόκειται πλέον για μια πραγματικότητα, νομίζω πως είναι όνειρο. Ο λόγος; Ξεφυλλίζοντας το παρόν βιβλίο που φέρει τον τίτλο «Καβαλλάρι Ζαγορίου – οι ρίζες

μας» με μια πρώτη και φευγαλέα ματιά, προκειμένου να δημιουργήσω τις εντυπώσεις και την άποψή μου για να συντάξω τον λόγο μου, έμεινα κατάπληκτος για τον ιστορικό πλούτο που διαθέτει τούτος ο μικρός τόπος καθώς και τη δυναμική εξακτένιση της παρουσίας του σ' όλα τα μήκη του κόσμου.

Μια δυναμική που δικαιολογείται απ' τη μορφολογία και το φυσικό πλούτο της περιοχής. Το πλήθος των πληροφοριών που αντίκρισα, οι λεπτομέρειες, οι χρονολογίες, τα πρόσωπα, τα ονόματα, τα γεγονότα, η απόλυτα βεβαίωση, η συνάρτηση της ιστορίας του Χωριού με τη γενικότερη περιοχή του Ζαγορίου, οι φωτογραφίες και πολλά άλλα μ' έκαναν υπερήφανο, έμπλεο θαυμασμού αλλά κυρίως άφωνο για τον κόπο που κατεβλήθη, την προσπάθεια και τον έρωτα για την πατρώα γη, που μόνον, καθώς αναφέρεται στο επίμετρο του οπισθόφυλλου από τον επόμενο συνομιλητή μου καθηγητή, με Ιθάκη και Οδυσσέα μπορεί να παρομοιαστεί. Ως προς τον Οδυσσέα έχουμε ταυτονομία,

- Στο Δ' κεφάλαιο έχουμε εκτενέστερη ιστορική πληροφόρηση και ότι έχει σχέση με το μεγάλο μεταναστευτικό πρόσωπο του χωριού προς και εκτός. Επίσης καταγράφεται η καταγωγή όλων των οικογενειών σε βάθος χρόνου στο παρελθόν.

- Το Ε' κεφάλαιο αναφέρεται στη διοίκηση και την οργάνωση, τις δραστηριότητες, τα επαγγέλματα και τους θεσμούς.

- Το Ζ' κεφάλαιο έχει να κάνει με τα διαβρυλούμενα και τις παραδόσεις.

- Το Η' κεφάλαιο είναι τα έθιμα και οι παραδόσεις

- Το Θ' κεφάλαιο διαπραγματεύεται την προσφορά των κατά καιρούς συγχωριανών μας και τις θυσίες πολλών εξ αυτών.

- Κεφάλαιο Ι'. Σ' αυτό περιε-
χονται οι πληροφορίες συγγρα-

μόνον οι πατρίδες είναι διαφορετικές.

Το βιβλίο κοσμεύεται στο εξωφυλλό του με μια σπάνια φωτογραφία, πραγματικό κειμήλιο του προπερασμένου αιώνα (1891) και το οπισθόφυλλο αποτελεί το επίμετρο. Δύο σελίδες που ήδη μας προετοιμάζουν για το περιεχόμενό του και καλύπτουν το ήμισυ των πόθων του συντοπίτη αναγνώστη.

Αποτελείται από 390 σελίδες εκ των οποίων οι 73 καλύπτονται από ισάριθμες σπάνιες φωτογραφίες.

Χωρίζεται σε πέντε ενότητες και φυσικά τον πρόλόγο του, που κατανέμονται σε τέσσερα μέρη και διαφείνται σε δεκατρία κεφάλαια. Όλα ιεραρχικά, με τάξη και αντικειμενικότητα γραμμένα χωρίς προκαταλήψεις πάσης φύσεως.

- Στο πρώτο κεφάλαιο είναι η εισαγωγή και οι πηγές των πληροφοριών του συγγραφέα. Το σημαντικότερο είναι πως η γλώσσα που χρησιμοποιήθηκε, προς μεγάλη μου προσωπικά ικανοποίηση, είναι η παραδοσιακή απλή καθαρεύουσα με τον πολυτονισμό της πλην ορισμένων αυτονόητων αποκλίσεων. Η γλώσσα συγγραφής ενός βιβλίου αποτελεί το Α και το Ω της απήχρησής του.

- Στο Β' κεφάλαιο τα μορφολογικά και ιστορικά στοιχεία και η παρουσίαση του χωριού μας.

- Στο Γ' κεφάλαιο έχουμε διαχρονική παρουσία του χωριού και την προσφορά του στους Εθνικούς αγώνες. Ένα κεφάλαιο πλούσιο και ενδιαφέρον για τη γενικότερη περιοχή.

- Στο Δ' κεφάλαιο έχουμε εκτενέστερη ιστορική πληροφόρηση και ότι έχει σχέση με το μεγάλο μεταναστευτικό πρόσωπο του χωριού προς και εκτός. Επίσης καταγράφεται η καταγωγή όλων των οικογενειών σε βάθος χρόνου στο παρελθόν.

- Το Ε' κεφάλαιο αναφέρεται στη διοίκηση και την οργάνωση, τις δραστηριότητες, τα επαγγέλματα και τους θεσμούς.

- Το Ζ' κεφάλαιο έχει να κάνει με τα διαβρυλούμενα και τις παραδόσεις.

- Το Η' κεφάλαιο είναι τα έθιμα και οι παραδόσεις

- Το Θ' κεφάλαιο διαπραγματεύεται την προσφορά των κατά καιρούς συγχωριανών μας και τις θυσίες πολλών εξ αυτών.

- Κεφάλαιο Ι'. Σ' αυτό περιε-
χονται οι πληροφορίες συγγρα-

ΤΟ ΚΑΒΑΛΑΡΙ ΚΑΙ Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ

φών και περιηγητών για το ιστορικό χωριό του Βυζαντινού Καβαλάρη καθώς και οι ευεργέτες.

- Κεφάλαιο ενδέκατο: Ενώσεις προσώπων – Συνεταιρισμοί – Σύνδεσμοι. Ένα κεφάλαιο όπου ο συγγραφέας δείχνει την αμεροληψία του και την υπεράνω πολιτικών πεποιθήσεων στάση του, βλέποντας μόνον ανθρώπους και έργα.

- Κεφάλαιο δωδέκατο: Η βιβλιογραφία και η βιογραφία του συγγραφέα.

- Κεφάλαιο ΙΓ': Περιέχονται τα ιστορικά έγγραφα και οι φωτογραφίες που προανέφερα.

Ένα βιβλίο πλήρες, μεθοδικό, πραγματικό κειμήλιο, το συμπλήρωμα που έλειπε απ' τον τόπο μας. Σήμερα ο συγγραφέας Οδυσσεύς Ι. Τόσκας παρέδωσε στην ιστορία και επίσημα την πατρίδα του και απαθανάτισε τον τόπο του, για τον οποίο ο σοφός της αρχαιότητας είπε πως είναι το πολυτιμότερο πράγμα για τον άνθρωπο.

Ο ίδιος πλέον αποτελεί και με τη σφραγίδα του ένα λαμπρό τέκνο του χωριού μας, δοσμένος ψυχή τε και σώματι σ' αυτό.

Είδε το φως της ζωής σ' αυτόν εδώ τον τόπο στις 18-10-1937 μα περισσότερο απ' όλα καυχάται για τη Σουλιώτικη καταγωγή του. Είναι το 4ον εκ των επιζώντων τέκνων του Ιωάννη και της Ευφροσύνης Τόσκα.

Ξεκίνησε τα πρώτα γράμματα στο χωριό μας αλλά λόγω των άτυχων συγκυριών της εποχής του τα ολοκλήρωσε πολύ περιπετειώδως αυτά καθώς λεπτομερώς αναφέρονται στην αυτοβιογραφία του. Ολοκλήρωσε τις γυμνασιακές σπουδές και αποφοιτήσας με άριστα εισήλθε στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και συγκεκριμένα στην Νομική σχολή του Α.Π.Θ.

Φοίτησε το πανεπιστήμιο υπηρετώντας ταυτόχρονα ως μικρόβαθμος αξιόκτος του Στρατού Ήφρας.

Πραγματοποίησε την πρακτική εξάσκηση του νομικού και κατοπιν εξετάσεων ενεγράφη εις τον Αρειον Πάγον και απεχώρησεν εκ του στρατεύματος.

Υπερασπίστηκε πλήθος διωχθέντων στρατιωτικών σε έκτακτα Στρατοδικεία. Υπήρξε συνήγορος σε μεγάλες ποινικές δίκες στη δική του Πολυτε-

χνείου και πολλές φορές του επροτάθη η ανάληψη πολιτικού αξιώματος αλλ' ουδέποτε απεδέχθη.

Υπερασπίστηκε υψηλά ιστάμενα πολιτικά πρόσωπα και μέχρι σήμερα είναι μάχιμος νομικός Πανελληνίας εμβέλειας.

Έχει δύο τέκνα τον Αστέριον δικηγόρον Θεσ/κης και την Ιωάνναν παιδαγωγόν.

Η πολυτελής κατοικία του στο χωριό μας είναι το ηουχα-στήριό του, που του είναι πλέον απαραίτητο, ικανό να του αναπαύσει το δραστήριο και μεστό σε δράση και κοινωνική καταξίωση βίο του.

Σαν πρόεδρος του συλλόγου εκφράζω και δημόσια τη μεγάλη συμπαράσταση και βοήθεια προς το σύλλογό μας και κατέχει την πρώτη θέση ανάμεσα στους δωρητές του.

Γνωρίζουμε καλά ότι όπου και να βρίσκεται, νοερώς και πνευματικώς βρίσκεται εδώ, κοντά σε όλους, στους γονείς του και στον μεγαλύτερο αποβιώσαντα αδελφό του.

Αυτή ήταν εκ μέρους μας η αναφορά στο σύγγραμμά του. Στη συνέχεια ο καθηγητής του Α.Π.Θ. κ. Αναστάσιος Λώλος θα αναλάβει να συμπληρώσει όλα τα υπόλοιπα μ' ένα μάτι ψηλότερα ιστάμενο. Παρακαλείται ο καθηγητής κ. Αναστάσιος Λώλος να προσέλθει στο βήμα».

Στη συνέχεια ο Σύλλογος Καβαλάριου βράβευσε τον Οδυσσέα Ι. Τόσκα με την τιμητική πλακέτα του συλλόγου, επιδίδοντάς την διά του κ. Βασιλείου Σπύρου, Δημάρχου Αν. Ζαγορίου.

Κατόπιν ακολούθησε η παράθεση γεύματος στους επισήμους και η συνήθης διασκέδαση απ' την τοπική μας ορχήστρα.

Τέλος ο Σύλλογος επαινει και δημοσίως το συγγραφέα κ. Οδυσσέα Ι. Τόσκα και τον συγχαίρει και ευχαριστεί όλους όσους τίμησαν με την παρουσία τους την εκδήλωση ή πρόσφεραν τη βοήθειά τους ποικιλοτρόπως και εύχεται όπως η ζωντανή παρουσίαση και τιμή που πραγματοποιεί κατ' έτος σε επίλεκτα πρόσωπα, να έχει απήχηση ανάμεσα σε νέους, μέσα σε μια εποχή που απαξιώνει τα πάντα και χαρακτηρίζεται ως γενιά του τίποτα.

Εκ του Συλλόγου

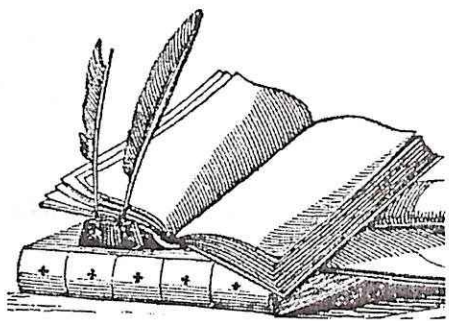
Ο ΚΟΣΜΟΣ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

Του Σωκράτη Μιχ. Οικονόμου

Έφθασε στα χέρια μου, το νέο βιβλίο του αγαπητού Νίκου Θ. Υφαντή: «ΜΝΗΜΕΣ ΚΑΙ ΒΙΩΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΩΓΩΝΙΑΝΗ» (ΒΟΣΤΙΝΑ).

Είναι ένα καλογραμμένο και καλοτυπωμένο βιβλίο από τον γνωστό μας Λυκειάρχη φιλόλογο Ν. Θ. Υφαντή από το ορεινό χωριό Κάτω Λεονίτσα των Αγίων Σαράντα της Βορείου Ηπείρου.

Παιδί της προσφυγιάς που το 1942 ήρθε στη Χρυσόδουλη Πωγωνίου, σπούδασε πρώτα δάσκαλος στη Βελλά και μετά έγινε καθηγητής και συνταξιοδοτήθηκε Λυκειάρχης. Είναι γνωστός ο Νίκος, πολυγραφότατος και τακτικός συνεργάτης της Ημερήσιας Εφη-

μερίδας «Πρωινός Λόγος» των Ιωαννίνων και γράφει και στο «Ηπειρωτικό Μέλλον» στο «Ζαγόρι μας» κι αλλού. Πολλά άρθρα του, μελέτες και έρευνές του δημοσιεύτηκαν στα περιοδικά «Επικοινωνία», «Νέα Επικοινωνία», «Βορειοηπειρωτικά», «Ηπειρωτικά Γράμματα» καθώς και σε πολλές εφημερίδες και περιοδικά. Ιδίως αναφέρεται στα βιβλία του για την πατρίδα του τη Β. Ήπειρο και τ' άρθρα του είναι καλογραμμένα με ισχυρά τεκμηριωμένα ακράδαντα και ιστορικά επιχειρήματα.

Στο παρόν βιβλίο του καθώς γράφει στον πρόλογό του διαπραγματεύεται τη κοινή των Τούρκων και Ελλήνων, στη Βοστίνη, τα μουσουλμανικά και χριστιανικά ήθη και έθιμα, το παζάρι της Βοστίνας, τη ληστοκρατία των αλβανικών συμμοριών στην περιοχή της απελευθέρωσης του 1913, και τη φυγή των Τούρκων, την μετέπειτα ζωή της Βοστίνας με τα ιδρύματα και τις Σχολές της, τη Δράση του Γυμνασίου Πωγωνιανής, τους χορούς, τα πανηγύρια τους έρωτες, τα μίσση, τα πάθη του Εμφυλίου, τα τραγούδια, τους εμπόρους και λόγιους και τις πνευματικές προσωπικότητες που διέπρεψαν πριν και μετά την απελευθέρωση ως τις μέρες μας και συμπληρώνει το βιβλίο του με πλούσιο έγχρωμο και ασπρόμαυρο φωτογραφικό υλικό, από τις χαρακτηριστικές περιοχές της Βοστίνας και των Κοινοτικών Διαμερισμάτων της διευρυμένης Κοινότητας Πωγωνιανής (Δρυμάδες – Σταυροσκιάδι, Δολό). Κυρίως όμως αναφέρεται στην αγαπημένη του Βοστίνη που ζει τώρα αλλά και στο Δολό απ' όπου κατάγεται η σύντροφός του Μαίρη Ζωΐδου δασκάλα.

Μνήμες, αναμνήσεις, ειδήσεις, βιώματα με πολλές μάλιστα λεπτομέρειες που 'ζησε και που στον κατάλληλο χρόνο εξωτερικευσε και καταγράφονται στο χαρτί που συναρπάζουν και σε γυρίζουν πολλά χρόνια πίσω, που αν δεν γραφτούν ο χρόνος και η λησμονία θα τα' αφανίσουν.

Είναι ένα βιβλίο που διαβάζεται εύκολα, που σε συναρπάζει και συγχρόνως αποτελεί ερέθισμα για τις επερχόμενες γενιές, να σκύψουν με αγάπη και να σκάψουν βαθύτερα τα χώματα της καταγωγής τους να βρουν τις ρίζες της γενέθλιας γης τους και ν' ασχοληθούν συστηματικότερα με το απώτερο και εγγύς παρελθόν για να βγουν στην επιφάνεια κι άλλοι κρυμμένοι θησαυροί που μας κάνουν περήφανους για τη γη μας, τη γη των προγόνων μας.

Σ' ευχαριστώ αγαπητέ Νίκο, για την προσφορά του βιβλίου σου και δέξου τα απλά μου και άδοξα συγχαρητήριά μου, νάσαι πάντα καλά και να διαβάσουμε και άλλα σου εκρηκτικά, συναρπαστικά και ιστορικά πονήματά σου.

Σωκράτης Μιχ. Οικονόμου

Συν/χος Δάσκαλος
Γεροπλάτανος, 15-7-2010 (Πρώην Αληζώτ Τσιφλίκι)

Η καταγωγή των Σαρακατσαναίων

Μύθος και πραγματικότητα

Του δασκάλου Γιώργου Κ. Τσουμάνη

Πήρα το βιβλίο του φίλου μου Γιώργου Κ. Τσουμάνη. Ένα βιβλίο πολύ καλό σε εμφάνιση, εσωτερικά και εξωτερικά, καλοτυπωμένο, που χαίρεσαι να το έχεις στα χέρια σου.

Το διάβασα και μια και δυο φορές.

Βρήκα το περιεχόμενο του αξιόλογο από πολλές πλευρές.

Μου λύθηκαν αρκετές απορίες πάνω στη ζωή των σαρακατσαναίων και όπως ήταν επόμενο και αρκετές μου δημιουργήθηκαν, τις οποίες θα τις συζητήσω με τον φίλο μου τον Γιώργο.

Εδώ θέλω να σημειώσω ότι στο χωριό που έζησα και μεγάλωσα ζούσαν και ζουν πολλές οικογένειες σαρακατσαναίων και τους έχω γνωρίσει πολύ καλά, έχω γράψει δε και σχετική εργασία με θέμα «Η ζωή μιας σαρακατσάνικης οικογένειας».

Από την εργασία αυτή του Γιώργου του Τσουμάνη, βγαίνουν πολλά συμπεράσματα, τα οποία θέλουν συζήτηση.

Το πρώτο συμπέρασμα είναι ότι οι κτηνοτρόφοι αυτοί, που τους αποκαλούσαν τα βιβλία και οι υπηρεσίες της εποχής εκείνης «βλαχοποιμένες» ζούσαν σε όλη την Κεντρική Ελλάδα από την Ήπειρο ως την Δυτική Στερεά Ελλάδα και την Εύβοια.

Έχω στο αρχείο μου φωτογραφία από το INTERNET που δείχνει κτηνοτρόφους, έξω από τη Θήβα το 1852 και γράφει «Βλαχοποιμένες».

Επομένως το πρώτο συμπέρασμα είναι ότι δεν ζούσαν σε ένα μέρος. Πού ζούσαν λοιπόν;

Ήταν συνεχώς μετακινούμενοι από το ένα μέρος της Ελλάδας στο άλλο; Από την εργασία αυτή του κ. Τσουμάνη, φαίνεται ότι ήταν κάπου εγκαταστημένοι κοντά σε οικισμούς, χωρίς να έχουν δεσμούς με τους οικισμούς αυτούς, αλλά νοικιάζαν τα χωράφια τους ή τα τσιφλίκια τα κρατικά, αρχικά των μπέηδων και μετά των τσιφλικιών ή τα κρατικά βοσκοτόπια ή τα εκκλησιαστικά βακούφια.

Τώρα γιατί έφυγαν και σκόρπισαν σε όλη την Ελλάδα είναι ένα μεγάλο πρόβλημα, που δεν έχει τελειώς λυθεί παρά τις έρευνες.

Μια εξήγηση είναι το όνομά τους. Εγώ έχω ακούσει πολλές ερμηνείες πάνω σε αυτό το θέμα. Η ταπεινή μου γνώμη είναι ότι προέρχεται από το συνθετικό της λέξης «Σάρα» που σημαίνει μάζεμα, εξ ου και σαρώνω, μαζεύω, και «κατσάνος» που στα Τούρκικα σημαίνει «φυγάς», άρα η λέξη σαρακατσάνος σημαίνει «η ομάδα, το σύνολο δηλαδή των φυγάδων» όπως θα λέγαμε οι περιπλανώμενοι.

Το ότι αναγκάστηκαν να φύγουν κάποτε από το μέρος που ήταν εγκατεστημένοι είναι γεγονός, για ποια αίτια έφυγαν και τότε ακριβώς έφυγαν δεν είναι εξακριβωμένο, ίσως υπάρχουν πολλές αιτίες.

Ένα από τα ερωτηματικά που βάζει και ο Γιώργος ο Τσουμάνης είναι αν οι σαρακατσάνοι, που παλιά τους λέγαν βλαχοποιμένες αποτελούν ξεχωριστή εθνότητα, μέσα στην Ελλάδα, όπως οι Ρουμανόβλαχοι, οι Καραγκούνδες ή οι Αρβανιτόβλαχοι.

Από όσα γράφει ο Γιώργος ο Τσουμάνης, αλλά και πολλοί άλλοι όπως ο Ευρυπίδης ο Μακρής και έχω διαπιστώσει και εγώ από τη ζωή μου κοντά στους σαρακατσάνους για εβδομήντα χρόνια, δεν αποτελούν ξεχωριστή εθνότητα, αλλά ένα κομμάτι από τους Δωριείς που ζούσαν στην περιοχή της Στερεάς Ελλάδας και διαμόρφωσαν τη ζωή τους ανάλογα με τις συνθήκες διαβίωσης, για τούτο έχουν και ορισμένες διαφορές από τους ντόπιους.

Όπως τους έχω ζήσει, και όπως διαπιστώνει κανείς από όλες τις εργασίες που έγιναν σχετικά με τους σαρακατσάνους, μοιάζουν σα πάρα πολλά με τους ντόπιους, στην γλώσσα, την θρησκεία, τα ήθη και τα έθιμα, έχουν τα ίδια περίπου τραγούδια τους χορούς, τους ίδιους ήρωες και γενικά τον ίδιο τρόπο διαβίωσης.

Στο μόνο που διαφέρουν είναι η οργάνωση της ζωής τους και λίγο στο ντύσιμο και την τροφή και την οικογενειακή συγκρότηση. Αυτά όμως δημιουργήθηκαν μέσα στους αιώνες του τρόπου ζωής σαν κτηνοτρόφοι. Αν γνωρίσει κανείς τους σαρακατσάνους, στο 70% δεν διαφέρουν καθόλου από τους άλλους Έλληνες της Στερεάς Ελλάδας.

Κάτι που πρέπει να μελετήσεις ξεχωριστά αγαπητέ Γιώργο είναι τα επίθετα, από τα επίθετα καταλαβαίνεις πού ζούσαν οι κάτοικοι μιας περιοχής.

Στους σαρακατσάνους σπάνια θα βρεις επίθετα σε -όπουλος, -άκης, -άκος, -ίδης κλπ, όπως στους Πελοποννήσιους, τους Κρητικούς, τους Μανιάτες, τους Πόντιους.

Για τούτο λέω ότι η εργασία του Γιώργου Τσουμάνη είναι αξιόλογη και θέλει μελέτη, για να βγουν τα σωστά συμπεράσματα.

Γιάννης Βακάμης
Κουκουλιώτης

ΓΥΜΝΑΣΙΟΝ ΕΝ ΒΟΣΤΙΝΗ (ΗΠΕΙΡΟΥ)

Περιοδικό του Συνδέσμου
Φοιτησάντων Πωγωνιανής

- Ο «Σύνδεσμος Φοιτησάντων στο Γυμνάσιο - Λύκειο Πωγωνιανής» κυκλοφόρησε το 1ο τεύχος του περιοδικού με τον εύγλωττο τίτλο «Γυμνάσιον εν Βοστίνη», όπως αναγράφεται στο από 14 Σεπτεμβρίου 1924 προεδρικό διάταγμα «περί ιδρύσεως σχολείου Μέσης εκπαίδευσως εν Βοστίνη Ηπείρου».

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Συνδέσμου υλοποίησε, με τα ελάχιστα οικονομικά που διαθέτει, μια υποχρέωση που έχει αναλάβει απέναντι στη Γενική συνέλευση του Συνδέσμου, για την έκδοση περιοδικού, που θα αναφέρεται στο πρώτο επαρχιακό Γυμνάσιο στην Ήπειρο, που ιδρύ-

θηκε σε δύσκολους και χαλεπούς χρόνους και το οποίο, μετά την ίδρυση και τη λειτουργία του, επετέλεσε στο ακέραιο τους σκοπούς για τους οποίους ιδρύθηκε.

Το πρώτο τεύχος, με πλούσια ύλη σχετικά με το γυμνάσιο Πωγωνιανής (Βοστίνας) και άλλα παρεμφερή και ενδιαφέροντα θέματα, καθώς και από τις δραστηριότητες του Συνδέσμου που πραγματοποιήθηκαν κατά το τρέχον έτος εκδόθηκε χάρη και στη χορηγία του ταξιδιωτικού γραφείου «Pamvotis Travel».

Το Δ.Σ. ευελπιστεί ότι οι φίλοι, τα μέλη και γενικά οι εκατοντάδες μαθητές που φοίτησαν στα ιδρύματα της Πωγωνιανής, θα συνδράμουν τις προσπάθειες του Συνδέσμου, θα αγκαλιάσουν με ιδιαίτερη θερμότητα την έκδοση του περιοδικού, ώστε το επόμενο τεύχος να εκδοθεί απρόσκοπτα και με πλούσια και ενδιαφέρουσα ύλη.

Στο Δ.Σ. του Συνδέσμου και τη συντακτική επιτροπή που ανέλαβε την έκδοση του περιοδικού αξίζουν θερμά συγχαρητήρια.

Ευχόμαστε να συνεχιστεί η έκδοση του περιοδικού «Γυμνάσιον εν Βοστίνη Ηπείρου» και για το σημαντικό εθνικό έργο που επετέλεσε και συνεχίζει να επιτελεί το Γυμνάσιο και για τα πολλά προβλήματα που αναφέρονται για την μελλοντική λειτουργία του, μετά, μάλιστα, την αναγγελία της διακοπής της λειτουργίας των Τεχνικών Σχολών Λάτση, γεγονός που ιδιαίτερα πρέπει να απασχολήσει σοβαρά τους τοπικούς παράγοντες.

Ευχή το περιοδικό να είναι καλοτάξιδο.

N.Y.

ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ ΕΦΥΓΑΝ

ΕΦΥΓΕ ΜΙΑ ΩΡΑΙΑ ΖΑΓΟΡΙΣΙΑ:
Η ΑΓΛΑΪΑ ΒΟΛΟΓΙΑΝΝΙΔΗ - ΛΕΥΤΕΡΙΩΤΗ

Μας ξάφνιασε, μέσω Αυγουσιάτικα, η Αγγλαία κι ως μη ταιριάζει το «ξάφνιασμα» για το θάνατο κάποιου που πλησιάζει να κόψει το νήμα των 100 χρόνων. Η Αγγλαία των 97 ετών όμως, έδειχνε να καθορίζει αυτή την ηλικία της κι όχι το αντίθετο. Μέχρι τα τελευταία της, γεμάτη όρεξη για ζωή, αισιόδοξη και με αμείωτη πάντα την έφεση για προσφορά. Αυθεντική εκπρόσωπος της Ζαγορίσιας γυναίκας σ' όλες της τις εκφάνσεις.

Γεννήθηκε στο Τσερβάρι της το 1913 και μόλις 5 χρόνων έχασε τον πατέρα της (1918). Το 1923 δεκάχρονη, με τη φροντίδα συγγενών της μπήκε στο ορφανοστάσιο Ιωαννίνων και το 1932 αποφοίτησε από το διδασκαλείο Ιωαννίνων. Το 1934 πρωτοδιορίζεται 21χρονη κοπέλα στο Δημοτικό σχολείο Πυρσόγιαννης Κόνιτσας. Εκεί συνάντησε, αγάπησε και παντρεύτηκε τον νεαρό Κερκυραίο Ανθυπομείραρχο Παύλο Λευτεριώτη, με τον οποίο απέκτησε τον μοναχογιό της Μάριο, Πολιτικό μηχανικό σήμερα.

να υπηρετεί στην Πάργα, όπου και θα εργαστεί ως εθελόντρια νοσοκόμος στο πρόχειρο νοσοκομείο το οποίο ούστηκε εκεί ο άνδρας της για την υποδοχή των πρώτων τραυματιών του πολέμου. Για την προσφορά της αυτή στις 27 Οκτωβρίου του 2003, ο Δήμος Αγίου Στεφάνου Αττικής, της απένειμε τιμητική διάκριση στην εκδήλωση του εορτασμού του 1940 που έγινε εκεί με τη συμμετοχή πολλών Ηπειρωτών. Το 1956, υπηρετήσει για πέντε ολόκληρα χρόνια στην Ιτέα από όπου μετατέθηκε στην Αθήνα που δίδαξε μέχρι το 1969, οπότε και συνταξιοδοτήθηκε με το βαθμό του διευθυντή Α. Με την έμπρακτη έφεση για προσφορά, ανήσυχη και δημιουργική, πρωτοστάτησε το 1959 στην ίδρυση της Ένωσης Αποδήμων Ελαφοτόπου Αθηνών. Η αγάπη της για τον τόπο της, το Ζαγόρι και το Τσερβάρι, εκδηλώνεται συνεχώς με τις γενναιοδωρές χρηματικές προσφορές της στην εκκλησία, στους συλλόγους, στις διάφορες εκδηλώσεις και εκδόσεις για το χωριό της.

Συγκινητική και πάντα γενναιοδωρή όλα αυτά τα χρόνια, ήταν η στήριξη και η προσφορά της στο περιοδικό «Το Ζαγόρι μας», που ήταν το περιοδικό της, όπως μας έλεγε, στις συχνές τηλεφωνικές συνομιλίες που είχαμε μαζί της μέχρι τα τελευταία της.

Η είδηση του θανάτου της μας γέμισε θλίψη όλους εδώ στο περιοδικό. Ήταν σαν να έφυγε ένας πολύ δικός μας άνθρωπος. Θα τη θυμόμαστε πάντα σαν μια ωραία Ζαγορίσια μορφή. Στο γιο της Μάριο, τη γυναίκα του και σ' όλους τους συγγενείς της, τα θερμότερα συλλυπητήρια. Ας είναι ελαφρύ το χώμα της Αττικής που τη σκέπασε.

«Το ΖΑΓΟΡΙ μας»

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΥΡΚΟΣ

«Αγαπητέ, συμπολεμιστή, σύντροφε, αδελφέ, φίλε και κοντοχωριανέ μου Ντίνο. Εβδόμηντα και περισσότερα χρόνια πέρασαν από τότε, που στα Βορειοηπειρωτικά απρόσιτα χιονοσκεπαστα, παγωμένα και αιματοβαμμένα βουνά, γράψαμε το έπος του 1940-41, στο Μάλε Σποτ στο Γκολέμι και στο 751. Μοιραζόμαστε την κουραμάνα, ξεδιψούσαμε από το λιωμένο χιόνι της ίδιας караβάνας και μοιραζόμαστε την ίδια κουβέρτα και το ίδιο αντίσκηνο. Στις δύσκολες στιγμές εκτελούσες πρόθυμα, αγόγγυστα και με αυτοθυσία τις διαταγές μου. Ήσουν πάντα δίπλα μου. Από τότε, μέχρι τώρα που φεύγεις για το μακρινό και αγύριστο ταξίδι, μείναμε δύο πολυαγαπημένοι και εξαιρετικοί αδελφικοί φίλοι. Καλό σου ταξίδι Ντίνο».

Αυτά τα λόγια, μου είπε ο Βασίλης Αρχιμαντρίτης με αναφιλητά στο τηλέφωνο να σου πω.

Αγαπητέ Ντίνο. Η πρώτη εικόνα, όταν παιδί ακόμα, άκουγα τ' όνομά σου, ήταν η στιγμή που έφευγες τον Αύγουστο του 1940, με την επιστράτευση μαζί με τ' άλλα παιδιά του χωριού μας, Γιάννης Σαραλής, Γιάννης Κοντοκάλης, στον οποίο του αποχωρείσμου στην κουκούλα στο Πηγαδούλι και ο Δόσιος δεν ξεκολλούσε απ' την αγκαλιά σου. Αυτή η εικόνα μένει ακόμα ζωντανή.

Εσύ, του Νίκου και της Ουρανίας, γεννήθηκες στην Αρτοσία. Μοναχοπαίδο της οικογένειας. Τελειώσες το Δημ. Σχολείο του χωριού μας, βοήθησες τους γονείς σου, στην αγροτική εργασία και αργότερα φοίτησε και αποφοίτησε στην Αρτοσία.

Εσύ, του Νίκου και της Ουρανίας, γεννήθηκες στην Αρτοσία. Μοναχοπαίδο της οικογένειας. Τελειώσες το Δημ. Σχολείο του χωριού μας, βοήθησες τους γονείς σου, στην αγροτική εργασία και αργότερα φοίτησε και αποφοίτησε στην Αρτοσία.

Εσύ, του Νίκου και της Ουρανίας, γεννήθηκες στην Αρτοσία. Μοναχοπαίδο της οικογένειας. Τελειώσες το Δημ. Σχολείο του χωριού μας, βοήθησες τους γονείς σου, στην αγροτική εργασία και αργότερα φοίτησε και αποφοίτησε στην Αρτοσία.

Εσύ, του Νίκου και της Ουρανίας, γεννήθηκες στην Αρτοσία. Μοναχοπαίδο της οικογένειας. Τελειώσες το Δημ. Σχολείο του χωριού μας, βοήθησες τους γονείς σου, στην αγροτική εργασία και αργότερα φοίτησε και αποφοίτησε στην Αρτοσία.

Ερμιόνη και φέρατε στον κόσμο τέσσερα παιδιά. Ευτύχησες να χαρείς νύφες, εγγόνια και διαεγγονα. Υπάκουος γιος, αγαπητός γαμπρός, πιστός σύζυγος, λατρευτός πατέρας, σεβαστός παππούς, τίμιος, κοινωνικός, φιλόξενος και φιλότιμος πάνω όμως απ' όλα εργατικός. Η κόσσα στα λιβάδια της Λίμνης σφύριζε στα χέρια σου. Το ξυλάλευρο πηγαίνονταν και τέλειωναν γρήγορα οι σπορίες. Το τσαπί ίσιωνε τις αυλακές. Η παραμύνη έτριζε στο νταμάρι. Το ψαλίδι κλάδευε με δεξιοτεχνία και με μεράκι τ' αμπέλια. Το πριόνι έκοβε τα άγρια δέντρα και εμβολιάζοντάς τα, τα έκανε ήμερα και οι χωριανοί μας γευόταν και γεύονται ακόμα τους καρπούς τους. Αλλά και με το δίκαννο που έφερνες είχες μεγάλες επιτυχίες. Το λάτρευες το κυνήγι. Τι να πρωτοθυμηθώ Ντίνο, που κι εγώ, με το ίδιο πάθος γι' αυτό, πολλές φορές μαζί το απολαμβάναμε. Το Ζαχαρέικο έλεγες ήταν το δεύτερο σπίτι σου. Οι σχέσεις, ανιδιοτελείς, οικογενειακές και φιλικές. Μου έλεγες, όταν σοβαρά μιλούσαμε για τα οικογενειακά μας ότι δύο παράπονα είχες από τη ζωή σου. Ο γρήγορος χαμός του Θεοδόση και η αχαριστία και η κακία μερικών χωριανών μου που με κατηγορούσαν και με απέλυσαν από Αγροτικό Ταχυδρόμο του Ταχ. Αρίστης. Δεν τους κρατάς κακία. Δε χάθηκαν. Τα παιδιά σου, τα εγγόνια σου, οι συγγενείς, οι φίλοι και οι χωριανοί σου είματσε δίπλα στη σορό σου, να σου πούμε το τελευταίο χαιρετάκι και να σου δώσουμε τον τελευταίο ασπασμό. Αγαπητέ Ντίνο, καλό σου ταξίδι. Το χώμα που σε λίγο θα σε σκεπάσει ας είναι ελαφρύ και η μνήμη σου αιωνία.

Γιώργος Ζαχάρης

ΕΥΡΥΑΝΘΗ ΦΩΤΟΥ

Φεύγεις Ευράνη, για το μακρινό κι αγύριστο ταξίδι και μαζί σου φεύγει και η παλιά γωνιά της Αρίστης. Υποδειγματική σύζυγος, στοργική μάνα, αξιαγάπητη πεθερά, λατρευτή γιαγιά, σεβαστή θεία και αγαπητή από γείτονες και χωριανούς. Ευγενική, πρόσχαρη και φιλόξενη, άριστη Ζαγορίσια νοικοκυρά, υποδεχόσουν γλυκομίλητη συγγενείς και φίλους στο Καψαλίσκο. Τις αρχές, τις αξίες και τα προτερήματά σου τα μετέδωσες και στα παιδιά σου. Πρέπει να φεύγεις ευχαριστημένη, γιατί τα αποκατέστηρες και ήσουν τυχερή για τους γαμπρούς και τη νύφη που απέκτησες. Όλοι τους σε σεβόταν, σε εκτιμούσαν και σε υπεραγαπούσαν. Όλοι τους τώρα δίπλα σου, περιμένουν να σου δώσουν τον τελευταίο ασπασμό.

Καλό σου ταξίδι Ευράνη. Το χώμα της Αρίστης που σε λίγο θα σε σκεπάσει, ας είναι ελαφρύ και η μνήμη σου αιωνία.

Γεώργιος Ζαχάρης

Μνημόσυνο για την ΕΡΡΙΚΕΤΗ ΓΕΩΡΓΙΟΥ
ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ, ευεργέτιδα της Λεπτοκαρυάς

Η Διαχειριστική Επιτροπή του Κληροδοτήματος τέλεσε μνημόσυνο την 1η Αυγούστου στην εκκλησία του Αγίου Νικολάου. Η Επιτροπή διέθεσε τη φετινή χρονιά τα πρώτα χρήματα για την εκτέλεση έργων και τα οποία προέρχονται από παλαιότερη εκμίσθωση του ακινήτου που βρίσκεται στον πεζόδρομο της Μουλαϊμίδου. Τόσα χρόνια απ' τη διαθήκη δεν μπορούσαν να διατεθούν τα χρήματα, γιατί εκκρεμούσαν δικαστήρια. Κατασκευάστηκε το καλντερίμι απ' το σπίτι του παπα-Γιώργη μέχρι τη «Μια βρύση» και πλακοστρώθηκε το πλάτωμα που χρησιμοποιείται για παρκάρισμα αυτοκινήτων. Προγραμματίζονται κι άλλα έργα στον ίδιο μαχαλά. Βελτιώνονται οι δρόμοι σ' αυτόν το μαχαλά. Αιωνία η μνήμη σ' αυτή τη γενναιοδωρή γυναίκα που άφησε μια αξιοσεβαστή πρόσοδο για τη Λεπτοκαρυά. Και μπράβο σ' αυτούς που πάσχισαν, ώστε το Κληροδοτήμα να μη φύγει απ' το χωριό να το διαχειρίζονται οι χωριανοί.

Απ' τη μια το Κληροδοτήμα κι απ' την άλλη η Εκκλησιαστική Επιτροπή η οποία αξιοποιώντας τον οβολό των χωριανών κάνει έργα συντήρησης στις εκκλησίες και τα ξωκλήσια.

Χαρά Παπαδοπούλου

ΝΙΚΟΣ Γ. ΜΑΚΡΗΣ

Έφυγε πρόωρα ο Νίκος. Πρόωρα και τραγικά, εγκληματικά άδικα στα 30 του μόνο χρόνια. Το πρωί στις 31 Αυγούστου, ένα ταξί βρέθηκε στο δρόμο του και του έκοψε το νήμα της ζωής, πάνω στη μηχανή του, πηγαίνοντας στη δουλειά. Γιος της Φωτεινής Μάγκου και του δασκάλου Γιώργου Μακρή, από τις Νεγράδες. Εγγονός της Κατω-Σουδενιώτισσας δασκάλας, αιμηνστής Ευανθίας Παρτσάλη και του αειμνήστου δασκάλου Νίκου Μάγκου από το ίδιο χωριό του πατέρα του, τις Νεγράδες. Τέτοιοι θάνατοι και σε τέτοια ηλικία σκοτώνουν κι άλλους πολλούς γύρω τους και δεν είναι εύκολα τα λόγια της παρηγοριάς.

Στους χαροκαμένους γονείς του, την αδερφή του, το θείο του Παναγιώτη, τη Βαγγελιά και σ' όλους τους συγγενείς του, θερμά συλλυπητήρια, με την ευχή ο Θεός να τους δίνει δύναμη ν' αντέξουν το βαρύ τους πένθος.

«Το Ζαγόρι μας» - Β.Τ.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΑΝΩ ΡΑΒΕΝΙΑ
Γάμοι

— Παντρεύτηκαν στα Ιωάννινα στις 26 Ιουνίου 2010 η **Ράνια Πρωτόπαππα** και ο εκλεκτός της **Χρήστος Δημητρίου**. Να ζήσουν, να προκόψουν με υγεία και ευτυχία.

— Η **Μαρία** του Γιώργου **Νατσούλη** και της Άννας **Λαζοπούλου** και ο εκλεκτός της καρδιάς της **Βασίλης Ξενάκης** παντρεύτηκαν το Σάββατο 10 Ιουλίου 2010 στην Πεντέλη. Η δεξίωση έγινε στη Βουλιαγμένη.

— Ο **Νίκος Μήλιος** του Μένη και της Φρόσως και η καλή του **Αθηνά Μπαρτζούκου** παντρεύτηκαν στην Αγία Μαρίνα Λαγονησίου στις 23 Ιουλίου του 2010. Η δεξίωση έγινε στο κέντρο «ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ».

Να ζήσουν τα νέα ζευγάρια, να ευτυχίσουν, απογόνους και όλα του κόσμου τα καλά να αποκτήσουν...

Θάνατοι

— Μπαίνοντας ο Ιούνιος του 2010, αφού πάλεψε με την επάρατο δεν τα κατάφερε και αναπαύτηκε στην Αθήνα για πάντα η 41χρονη αφοσιωμένη σύζυγος και στοργική μανούλα **Λίλη** από τη Ρουμανία, νύφη στο χωριό μας.

Ο Θεός να δώσει κουράγιο στον πρόωρα πληγωμένο σύζυγό της και στην πονεμένη γιαγιά **Τούλα**, χήρα Δ. Σιούτη να συμπαρασταθούν και στον ανήλικο **Δημητράκη** που ορφάνεψε νωρίς — νωρίς. Θερμά συλλυπητήρια σ' όλους τους συγγενείς...

— Η **Κατερίνα Ρούντα** ήταν το τέταρτο παιδί, του Λεωνίδα και της Παναγιώτας και είχε γεννηθεί στις 7 Αυγούστου του 1933. Παντρεύτηκε το 1952 τον αείμνηστο συγχωριανό μας **Σπύρο Λαζόπουλο**. Γλυκύτατη, χρυσόχερα, υπόδειγμα υπομονετικής πρόσχαρης νύφης, αφισοιωμένη σύζυγος, άφραση μητέρα και γλυκομίλητη στοργική γιαγιά ήρθε από την Αθήνα να ξεκουραστεί για πάντα δίπλα στον Σπύρο της στις 15 Ιουνίου 2010, όπου την ξεκίνησαμε συγγενείς, χωριανοί, γνωστοί και φίλοι.

Ανάλαφρο το πανωραβενιώτικο χώμα που την σκέπασε παντοτινά...

Δέσποινα Γκερλέ Μπίτσα

ΑΝΘΡΑΚΙΤΗΣ

— Στον αγαπημένο μας εγγονό **Μιχάλη Ντιναλέξη**, που πήρε επάξια το Ευρωπαϊκό Απολυ-

τήριο με Άριστα και εισήχθηκε με επιτυχία στο Πανεπιστήμιο IMPERIAL COLLEGE του Λονδίνου στο τμήμα Πολιτικών Μηχανικών, εκφράζουμε τα συγχαρητήριά μας! Καλή σταδιοδρομία!

Ο παππούς και η γιαγιά
Ευάγγελος και Φρειδερίκη
Γιαννακού

ΑΡΙΣΤΗ
Γάμοι

— Στο Δροσοχώρι Ιωαννίνων και στον Ι. Ναό Αγίου Παντελεήμονα, το Σάββατο στις 31/7/10 ενώθηκαν με τα δεσμά του γάμου, ενώπιον Θεού και πλήθους κόσμου οι **Στέλιος Κων. Καραθίδας** και η **Ελένη Παν. Παγκράτη**, από Αρίστη.

Μετά τη στέψη ακολούθησε δείπνο και διασκέδαση.

Στο νέο ζευγάρι ευχόμαστε βίον ανέφελον.

Σ. Συκ.

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΙ ΓΑΜΟΙ ΣΤΑ ΑΝΩ ΠΕΔΙΝΑ

— Τον Άη Δημήτρη του χωριού της και τις ευλογίες του παπα-Παύλου διάλεξε η συγχωριανή μας **Βασίλικη Τράκη** μηχανολόγος - μηχανικός στο Βόλο για το γάμο της με τον γιατρό κ. **Μανώλη Παπαδόπουλο**.

Και τα ετοίμασε όλα με μεράκι μέρες πριν. Όμορφη η νύφη με το παραδοσιακό κεφαλοδέσιμο του άσπρου πέπλου της, ευγενικός κι αξιοπρεπής ο γαμπρός. Όλο το χωριό στο πόδι μαζί με τους πολλούς Βολιώτες συγγενείς και φίλους τους. Μετά την στέψη κατάλευκα καλοστρωμένα τραπέζια περίμεναν τους καλεσμένους. Δεν άργησε να στηθεί κι ο χορός. Ως κι ο γέρο πλατάνος κουνούσε τα κλαδιά του ευχαριστημένος. Να ζήσουν ευτυχισμένοι.

— Ο **Κωνσταντίνος Τράκης** κι η **Αναστασία Παπαδογιάννη** σφράγισαν την αγάπη τους μ' έναν παραδοσιακό γάμο μ' όλα τα έθιμα στα Άνω Πεδίνα. Οι χωριανοί κι οι συμπατριώτες από τη Θεσ/νίκη και τη Χαλκιδική γλέντησαν με την ψυχή τους.

Κι οι δύο αυτοί ωραίοι γάμοι έγιναν αιτία να γνωρίσουν το χωριό μας άνθρωποι άλλων περιοχών και να ενθουσιαστούν με τα έθιμά μας. Να ζήσουν ευτυχισμένοι.

Ελένη Δουβλη

Θερμές ευχές για υγεία, ευτυχία και προκοπή στη διάρκεια της ζωής τους.

Στ. Συκ.

Βαπτίσεις

— Ο γενέθλιος τόπος συνήθως μαγνητίζει. Έτσι, το ζεύγος **Κων/νος Β. Ντινούλης** και **Μαρία Χριστοδούλου**, από Θεσ/νίκη όπου διαμένουν και δραστηριοποιούνται, βρέθηκαν στην Αρίστη και στις 4/7/10 στην κεντρική Εκκλησία της βάπτισαν τον τρίτεκνο γιο τους.

Ο νονός **Λάμπρος Θεμελής** του έδωσε το όνομα **Ιωάννης**. Το γεγονός γιορτάστηκε δεόντως, μετά τη βάπτιση στο κατάστημα Παντελή Ζαχαράκη.

Εύχομαι στο νεοφώτιστο να είναι πάντα υγιής και χαρούμενος με επιτυχίες στη ζωή του. Στους ευτυχείς γονείς και τον παππού Βασίλη Ντικούλη να τον χαίρονται και να τον καμαρώνουν.

— Και το όνομα αυτού **Βασίλειος**. Έτσι, «διαϊωνίζονται» ονομαστικά οι παππούδες. Στην Κεντρική Εκκλησία της Αρίστης, που ήταν κατέμεστη από συγγενείς και φίλους, στις 22/8/2010 ο νονός **Δημήτρης Β. Κοντοκάλης**, εκπαιδευτικός, από Αρίστη, βάπτισε το τρίτεκνο αγόρι του ζεύγους **Ηλία και Ευγενίας Γκεόργη**. Η χαρά των γονιών του ζεύγους **Βασίλης και Αλεξάνδρα** ήταν έκδηλη.

Επακολούθησε πλούσιο γεύμα στον Ξενώνα του ζεύγους «ΗΛΙΑΣ» με εκλεκτά εδέσματα.

Ευχόμαστε στον νεοφώτιστο κάθε προκοπή και ευτυχία στη ζωή του. Στους ανθρώπους της οικογένειάς του να τον χαίρονται και να τον καμαρώνουν.

Στ. Συκ.

ΒΙΤΣΑ

Βαπτίσεις

— Στις 4/7/2010 ο **Δημήτριος** και η **Μαρία Καραγιάννη** βάπτισαν το γιο τους στον Ιερό Ναό Κοιμήσεως Θεοτόκου Κάτω Βίτσας.

Οι νονοί του **Κων/να Παπαδημητρίου** και **Απόστολος Παπαπλάς** του χάρισαν το όνομα **Κωνσταντίνος**, να είναι πάντα άξιοι. Να τους ζήσει και γαμπρό να τον χαρούν.

Χ.Π.

— Η **Όλγα Παπαχρήστου** και ο **Μιχάλης Ορφανούδης** βάπτισαν την κόρη τους, στις 26 Ιουνίου

2010, στη Χίο και την ονόμασαν Κυβέλη-Αργυρώ.

Να τους ζήσει και νυφούλα να τη χαρούν.

Στους παππούδες Γιάννη και Κική Παπαχρήστου ευχόμαστε να ζήσει με υγεία και χαρά η εγγονή τους και να χαρούν και άλλα εγγονάκια.

Οικογ. Αλέκου Παπαχρήστου

Συγχαρητήρια

— Θερμά συγχαρητήρια στον Πολιτιστικό Σύλλογο Βίτσας για την άσπογη διοργάνωση και του φετινού πανηγυριού. Πάντα να είναι όλοι τους γεροί και δυνατοί στο έργο που κάνουν.

Δανάη Κακαγιά

ΒΡΑΔΕΤΟ

Γάμοι

— Ο **Συμεών** του Θεοφάνη **Βασδέκη** και της Ελένης Μεντή και η **Βασιλική Κωστούλη** παντρεύτηκαν στις 22 Μάη του 2010 στον Άγιο Δημήτριο Φιλιππών. Τραπέζι και τρικούβεργο γλέντι έγιναν στο Αμφιθέατρο Ηγουμενίτσας.

Να ζήσουν με υγεία, χαρά και ευτυχία.

Θάνατοι

— Πέθανε και κηδεύτηκε στα Γιάννινα ο **Πάυλος Μυριούνης**, συνταξιούχος της ΕΤΕ στα 63 του χρόνια. Θερμά συλλυπητήρια.

Το «Ζ» μας

ΔΙΔΟΦΟ

Συγχαρητήρια

— Θερμά συγχαρητήρια στην εγγονή μας **Ναταλί ΓΚΑΙΡΩ**, απόφοιτο του Τμήματος Πληροφορικής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, αριστούχου και υπότροφο του ΙΚΥ κατά το έτος 2008, που ξεκινά την επιχειρηματική της δραστηριότητα ανοίγοντας το Κέντρο Εκμάθησης Υπολογιστών «ΠΡΟΝΟΜΙΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ» στην οδό Σακελλαρίου 7 στα Ιωάννινα.

Της ευχόμαστε ολόψυχα επιτυχίες και καλή σταδιοδρομία.

Ο παππούς και η γιαγιά της Ιωάννης και Ελένη Χριστοφορίδη

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ

Θάνατοι

Για το γείτονά μου **Κώστα Βλαστό**.

Ενας ακόμη Ζαγορίσιος, ένας δάσκαλος της παλιάς φρουράς Εφυγε ο Κώστας Βλαστός ο καλός μου γείτονας κι έφυγε το Μερικανάτικο και έκαψε τη ζωή ολόκληρη πίσω στην ανθρωπίνες σχέ-

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

σεις. Πικραμένος έφυγε ο Κώστας αφού πολύ γρήγορα ήπια το πικρό ποτήρι του χαμού της εκλεκτής γυναίκας του.

Στα παιδιά του και στα εγγόνια του από καρδιάς συλλυπητήρια.

Ελένη Οικονομίδου

ΚΑΒΑΛΛΑΡΙ

Θάνατοι

— Ο **Χρήστος Γαλανός**, γιος του άλλοτε μεγαλύτερου κτηνοτρόφου του χωριού μας Γιώργου Γαλανού πέθανε σε ηλικία 64 ετών και ετάφη στο χωριό τους (το δεύτερο) την Πέτρα Πρεβέζης. Εργαζόμενος για πολλά χρόνια στην Γερμανία, μόλις κατάφερε για τρία χρόνια να ζήσει ως συνταξιούχος. Ο σύλλογος εκφράζει τα θερμά συλλυπητήριά του στους συγγενείς του και τους εύχεται ο Θεός να αναπαύσει την ψυχή του. Η κηδεία του έγινε την Τετάρτη 4 Αυγούστου 2010.

Αιωνία του η μνήμη

Εκ του συλλόγου

ΚΑΤΩ ΣΟΥΔΕΝΑ

Γάμοι

— Ο καθηγητής **Θωμάς Γιαννόπουλος**, γιος της Ιωάννας Καλατζή και του Σταύρου Γιαννόπουλου, παντρεύτηκε πρόσφατα την εκλεκτή του **Μελίνα Ευσταθιάδου**.

Όλες μας οι ευχές για μια ζωή χαρούμενη και ευτυχισμένη.

«Το Ζαγόρι μας»

Θάνατοι

— Στις 29 Ιουνίου 2010 απεβίωσε η συμπατριώτισσά μας **Ροδάνθη Ιωάννου Σουσιοπούλου** πλήρης ημερών και η εξόδιος ακολουθία εψάλη στον Ιερό Ναό Αγίου Νικολάου Κοπάνων Ιωαννίνων.

Στα παιδιά της και λοιπούς συγγενείς τα θερμά μας συλλυπητήρια.

Το «Ζ» μας

ΚΗΠΟΙ

Βαπτίσεις

— Στις 12 Ιουνίου στον Τίμιο Σταυρό Χολαργού έγινε η βάπτιση του πρώτου αγοριού της **Ιωάννας και Βασίλη Πήλα**. Ανάδοχος ο **Θανάσης Αδάμης** και το όνομα αυτού **Φώτιος**.

Στους γονείς και τους παππούδες ευχόμαστε να τους ζήσει και να το χαίρονται.

Το «Ζ» μας

Γάμοι

— Στις 17 Ιουλίου 2010 τελέστηκαν στον Ιερό Ναό Αγίου Νικολάου Κήπων οι γάμοι του **Χρήστου Δερδεμέζη** με την εκλεκτή της καρδιάς του **Μάγδα Στρομπούλη**.

Μετά τη στέψη επακολούθησε δεξίωση στους πολυπληθείς προσκεκλημένους στην πλατεία του χωριού.

Ευχόμαστε στο νέο ζευγάρι ζωή ευτυχισμένη.

Το «Ζ» μας

ΚΑΠΕΣΟΒΟ

Θάνατοι

— Η **Ροδάνθη Σουσιοπούλου** ήταν το 5ο παιδί από τα εξ του **Φιλίδη** Κων/νου και της Ευθαλίας Βαρζώκα και είχε γεννηθεί το 1919. Από τις 26-6-2010 ξεκουράστηκε για πάντα στον Άγιο Νικόλαο Κοπάνων Ιωαννίνων. Νάχουν την ευχή της και να της πάρουν τα χρόνια οι απόγονοί της. Θερμά συλλυπητήρια...

Δέσποινα Γκερλέ Μπίτσα

ΚΟΥΚΟΥΛΙ

Βαπτίσεις

— Ο Γιώργος του Γιάννη Γεωργιάδη και της Κατερίνας Ζήγου και η **Κων/να** του Δημητρίου **Μάρη** και της Παναγιώτας Κωσταγιάννη βάπτισαν το δεύτερο κοριτσάκι τους στις 26 Ιουνίου 2010 στα Γιάννενα και την είπαν **Ιωάννα**. Να τους ζήσει με υγεία, χαρά, ευτυχία και να τη χαρούν νυφούλα.

Θάνατοι

— Η **Όλγα** ήταν το 3ο παιδί από τα τέσσερα του **Τσουμάνη** Παναγιώτη και της Ευγενίας και είχε γεννηθεί στις 17 Ιουλίου 1919. Παντρεύτηκε τον αείμνηστο Νικόλαο **Σιάκαρη** και ξεκουράστηκε για πάντα στις 9 Ιουνίου 2010 στον Άγιο Νικόλαο Κοπάνων Ιωαννίνων. Νάχουν την ευχή της και να της πάρουν τα χρόνια οι απόγονοί της... Θερμά συλλυπητήρια.

Δέσποινα Γκερλέ Μπίτσα

ΛΑΪΣΤΑ - ΒΡΥΣΟΧΩΡΙ

Γεννήσεις

— Στις 19 Μαΐου ο **Γιώργος Άττης** και η **Φράγκα Δαλαμήτρου** έγιναν γονείς ενός χαριτωμένου αγοριού.

Ευχόμαστε ολόψυχα να τους ζήσει και να νάναι τυχερό. Στους φίλους μας παππούδες Βαγγέλη και Ανθούλα Άττη να τους ζήσει

και να το καμαρώνουν να μεγαλώνει και νάναι ευτυχισμένο.

Οικογ. Δημητρίου Τόμου

ΛΕΠΤΟΚΑΡΥΑ

Γάμοι

— Στις 26 Ιουνίου παντρεύτηκε η **Σπυριδούλα Κατατούρη** το **Δημήτρη Μακρή** στον Ιερό Ναό Τιμίου Προδρόμου στο Παλαιοχώρι Ημαθίας. Η δεξίωση μετά το γάμο δόθηκε στο κέντρο «Μούσες» στο Νησέλι Ημαθίας. Κουμπάροι του νέου ζευγαριού ήταν ο **Νατοικόπουλος Διονύσιος** και η **Κιορογλίδου Μαρία**. Εύχομαι στους νεόνυμφους να ζήσουν και να έχουν ένα στεριωμένο γάμο και καλούς απογόνους. Στους γονείς της νύφης να βλέπουν πάντα τα παιδιά τους ευτυχισμένα.

Βαπτίσεις

— Ο **Σωκράτης Γκαγκόπουλος** και η **Χαρά Ντέλα** βάπτισαν την κορούλα τους στις 4-7-2010. Της έδωσαν το όνομα **Ραφαέλλα**. Να τους ζήσει το νέο όνομα και να τη δούνε όπως επιθυμούν.

Χ. Παπαδοπούλου

ΜΕΣΟΒΟΥΝΙ

Γάμοι

— Ο **Θεόφιλος** του αείμνηστου **Θωμά Κοντονάσιου**, πρώην γυμνασιακού συμμαθητή και της Καλλιρρόης Πλόσκα και η **Ελένη Γκιζά** του Ευαγγέλου και της Παρασκευής Καραμπίνα παντρεύτηκαν στις 24 Ιουλίου 2010 στα Γιάννενα.

Να ζήσουν υγιείς, ευτυχισμένοι. Ο παππούς Θεόφιλος και η γιαγιά Θάλεια να χαρούνε και δισέγγονα.

Θάνατοι

— Η συμπαθέστατη Ζαγορίσια αρχοντονοικοκυρά **Πολυξένη** κόρη του Αθανασίου και της Ευανθίας **Γιώτκου** είχε γεννηθεί το 1918 στο χωριό μας Άνω Ραβένια.

Παντρεύτηκε τον αείμνηστο προ 19ετίας πρώτο πλανόδιο φωτογράφο της περιοχής που είχε πάει και στην Ισπανία, εν ονόματι Φιλοπόιμνη Τσίτο από το Μεσοβούνι. Όπως θυμάται ο πατέρας μου ήρθαν και την πήραν νύφη με το κάρο στις 7 Σεπτεμβρίου του 1941 και έγινε γάμος καλός. Γλυκομίλητη, καλοσυνάτη ξεκουράστηκε για πάντα στο Μεσοβούνι την Τετάρτη 14 Ιουλίου 2010. Να 'χουν την ευχή της και να πάρουν τα χρόνια οι απόγονοί της!... Θερμά συλλυπητήρια στους συγγενείς!...

Δέσποινα Γκερλέ Μπίτσα

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙ

Βαπτίσεις

— Την Κυριακή 29 Αυγούστου το ζεύγος **Νικολάου και Ουρανίας Αρθανίτη** βάπτισαν την χαριτωμένη κορούλα τους στον Ιερό Ναό Αγίου Αθανασίου Μονοδενδρίου και το όνομα αυτής **Παρασκευή**.

Ανάδοχοι ο **Άγγελος Λαδιάς**. Γονείς, κουμπάρος και παππούδες να την χαίρονται και νυφούλα να την χαρούν.

ΝΕΓΑΔΕΣ

Εκλεκτοί Γάμοι

— Την πανέμορφη ανηψιά μας **Πένυ Νιάρου**, που παντρεύτηκε τον εκλεκτό της καρδιάς της, **Γιώργο Κοττίκα**, επιχειρηματία, χρυσόχοο, συγχαίρουμε θερμά και ευχόμαστε να ζήσουν ευτυχισμένοι, με προκοπή και καλούς απογόνους.

Στους γονείς της Πένυς, Λούλα και Αντώνη καθώς και στον κουμπάρο τους Γιώργο Καϊλή πιλότο, ευχόμαστε ολόψυχα να τους ζήσουν.

Θάνατοι

— Η Ζαγορίσια αρχοντονοικοκυρά **Αικατερίνη** του Τηλέμαχου **Τζιάσιου** και της Βικτωρίας που είχε γεννηθεί στις 26-10-1921 στο Σκαμνέλι παντρεύτηκε το 1940 τον αείμνηστο προ εικοσαετίας Χαρίλαο **Βουζοπλή** από τις Νεγάδες και από τις 6 Ιουλίου 2010 αναπαύτηκε για πάντα κοντά του.

Νάχουν την ευχή της και να της πάρουν τα χρόνια, παιδιά, εγγόνια, δισέγγονα...

Θερμά συλλυπητήρια...

Δέσποινα Γκερλέ Μπίτσα

ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ

Συγχαρητήρια

— Τον **Κοσμά Φερεντίνο**, αφυπηρετήσαντα Καθηγητή του Τμήματος Μαθηματικών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, στον οποίο πρόσφατα η Σύγκλητος Ιωαννίνων, στον οποίον πρόσφατα η Σύγκλητος του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων απένειμε τον τίτλο του **Ομότιμου Καθηγητή**, συγχαίρουμε θερμά και του ευχόμαστε κάθε ατομική και οικογενειακή ευτυχία στη νέα περίοδο της ζωής του.

Το «Ζ» μας

Γάμοι

— Η νηπιαγωγός **Μαρία** του αείμνηστου Αλέκου **Γκούρη** και της Ανθούλας Ι. Τζιάσιου και ο στρατιωτικός γιατρός **Βαγγέλης Βούλγαρης** του Γεωργίου και της Δήμητρας από το Βόλο παντρεύτηκαν στο Δημαρχείο Τύμφης στις 3 Ιουλίου 2010.

Να ζήσουν, να ευτυχίσουν, απογόνους και όλα του κόσμου τα καλά να αποκτήσουν.

Δέσποινα Γκερλέ Μπίτσα

— Η δικηγόρος **Κλειώ** του αείμνηστου Βασίλη **Βλαχόπουλου** και της Νίκης Καπούτση και ο εκλεκτός της καρδιάς της **Γιώργος Κρητσωτάκης** παντρεύτηκαν στην Παιανία Αττικής στις 11-6-2010.

— Η **Ειρήνη** το πέμπτο από τα εννέα παιδιά του Κοσμά **Παπά-Ζογλου** και της Αικατερίνης Νούσια και ο Πέτρος Τζίμας παντρεύτηκαν στον Ι. Ν. Αγίας Σοφίας στην Ανατολή Ιωαννίνων στις 25 Ιουλίου 2010.

Να ζήσουν τα νέα ζευγάρια, να ευτυχίσουν και όλα του κόσμου τα καλά να αποκτήσουν.

Δέσποινα Γκερλέ Μπίτσα

— Η **Κλειώ Βλαχοπούλου** θυγατέρα του αείμνηστου Βασίλη Βλαχόπουλου και της Νίκης Βλαχοπούλου παντρεύτηκε την 11-6-10 στο πανέμορφο κτήμα Βλαχογιάννη στην Παιανία Αττικής τον **Γιώργο Κρητσωτάκη**.

Οι θείοι τους **Μερόπη και Χριστόφορος Κουτρούμπας και τα ξαδέλφια της Κλειώ Κουτρούμπα και Σωτήρης Ρίζας** τους εύχονται ολόψυχα να ζήσουν ευτυχισμένοι.

— Στην αγαπημένη μας ανεψιά και ξαδέλφη **Κλειώ Βλαχοπούλου** του Βασιλείου και Νίκης Βλαχοπούλου το γένος Καπούτση, που παντρεύτηκε στην Αθήνα τον **Γεώργιο Κρητσωτάκη** στις 11 Ιουνίου 2010 ευχόμαστε να ζήσουν ευτυχισμένοι, γεροί και χαρούμενοι.

Η θεία

Αλίκη Βλαχοπούλου Αναστασία

Οι ξαδέλφες

Ελένη Αναστασίου Γιοβάνη

Χριστίνα Αναστασίου Γκότση

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ - ΔΩΡΕΕΣ

ΑΝΩ ΠΕΔΙΝΑ

— Απεβίωσε στις 22/7/2010 στη Θεσ/νίκη όπου διέμενε ο **Νεόφυτος Ε. Λαμπρίδης**. Άφησε την κόρη του και τα εγγόνια του. Στη μνήμη η οικογένεια Βασιλείου Λαμπρίδη δώρισε το ποσό των 1.000 ευρώ για τη συντήρηση της Ιεράς Μονής Ευαγγελιστρίας Άνω Σουδενών.

ΑΡΙΣΤΗ

— Στη μνήμη **Ευρυάνθης Φώτου** και αντί στεφάνου σημαντικό ποσό για τις ανάγκες Ι. Ν. Κοίμησης Θεοτόκου Αρίστης προσέφεραν οι:

Τα παιδιά της Άκης - Λόλα και Πίτσα, Μιράντα Φώτου, οικογ. Γεωργίου Φώτου, Δημήτριος Πρόκος, Παναγιωτόπουλος Ευάγγελος - Τσώλη Ξανθή, οικογένειες Ιωάννου Μανώλη, Απόστολου Βέλλου, Νικολάου Μπέλλου, Γκαρμέτση Γεωργίου και Αικατερίνης Ζιάκα, Βασιλείου Λεύκα, Θωμά Λογοθέτη, Γεωργίου Ζαχάρη, Αφοί Νικολαΐδη.

Επίσης προσέφεραν διάφορα χρηματικά ποσά οι: Ευσέβεια Κοντοκάλη, Αφροδίτη Μπέλλου στη μνήμη της αδελφής της Ελένης, Κων/νος Τζιόμπος, Μιράντα Φώτου στη μνήμη γονέων της Κων/νου και Αικατερίνης και λοιπών συγγενών, Ανδρέας Σκαμνέλος στη μνήμη αδελφού του και Αναστασίου Ζαφείρη, Πέτρος και Αναστασία Ματσόκα στη μνήμη γονέων και αδελφών, Άρης και Ουρανία Μιχαήλ, οικογ. Νικολάου Κύρκου, οικογ. Γεωργίου Δημητριάδη, οικογ. Αριστείδη Μιχαήλ, Δημητρίου Γκατζέ, Αριάδνη Ζαφείρη, οικογ. Αγγέλας και Αντώνη Κοντονικολάου, Χριστόδουλος Στουκίδης, Κώστας Οκταβία Λεχουρίτη, Θάλεια

Ματσόκα, οικογ. Γρηγορίου Κόκορη, οικογ. Γεωργίου και Αλκυώνης (Γιαννάκη), οικογ. Μιχαήλ Τζιουμάκα, οικογ. Παναγιώτη Βούρβου, Ανθή Χατζηγιάνη, Μαρτιάνθη Τσιαπούνη, οικογ. Θωμά Σπύρου,

οικογ. Παύλου Γέπη, οικογ. Σπύρου Μενιδιάτη, Αφοί Νικολαΐδη, οικογ. Ιωάννου Τσιαπούνη, οικογ. Γεωργίου Φώτου, οικογ. Γεωργίου Ζαχάρη, οικογ. Βασιλείου και Κων/νας Νούσια, οικογ. Δημητρίου και Αρσινόη Βράκα, οικογ. Γεωργίου Στουκίδη, οικογ. Θωμά Λογοθέτη, οικογ. Ιωάννου Τζόκα, οικογ. Ιωάννου Μιχαήλ.

ΒΙΤΣΑ

— Εις μνήμην **Αλίκης Χ. Αλεξίου** το γένος **Βαταβάλη** αντί στεφάνου κατέθεσαν χρηματικό ποσό για τις ανάγκες του Ιερού Ναού Κοιμ. Θεοτόκου Κάτω Βίτσας οι οικογένειες Βασιλικής Ανδρ. Βαταβάλη, Νικολάου Βαταβάλη, Χριστούδουλου Παπαδημητρίου (Βαταβάλη).

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή Κάτω Βίτσας ευχαριστεί.

— Εις μνήμην **Αντιγόνης Ελευθ. Καρέτση** η κόρη της Ελένης Καρέτση κατέθεσε χρηματικό ποσό για τις ανάγκες του Ιερού Ναού Κοιμ. Θεοτόκου Κ. Βίτσας.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή Κάτω Βίτσας ευχαριστεί.

— Εις μνήμην **Αντιγόνης Ελευθ. Καρέτση** αντί στεφάνου κατέθεσαν χρηματικά ποσά διά τις ανάγκες του Ιερού Ναού Κοιμ. Θεοτόκου Κ. Βίτσας οι οικογένειες: Γεωργίου Καρέτση, Νικολάου Θώμου, Βασ. Θώμου, Δημ. Καραγιάννη, Χρ. Παπαδημητρίου, Νικολάου Βασδέκη, Κων. Καπρίτσιου και Πόπης Σκοκίδου.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή Κάτω Βίτσας ευχαριστεί.

— Στη μνήμη της αγαπημένης τους μητέρας **Ουρανίας Σφάνγου** προσέφεραν χρηματικό ποσό στον Ιερό Ναό Παμμεγίστων Ταξιαρχών Άνω Βίτσας τα παιδιά της Κων/νίνας και Άλκης.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή τους ευχαριστεί.

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ - ΔΩΡΕΕΣ

ΚΑΤΩ ΠΕΔΙΝΑ

– Στη μνήμη **Ελευθερίας Φωτέτσιου** ο Κων/τίνος Φιλίδης προσέφερε 50 Ε στην εκκλησία Αγίου Αθανασίου του χωριού του.

ΛΕΠΤΟΚΑΡΥΑ

– Η **Μαρία Μεγγλίδη** άφησε με διαθήκη της το ποσό των 8.000 ευρώ για τις ανάγκες των εκκλησιών του χωριού στη μνήμη του συζύγου της **Βασιλείου Μεγγλίδη** που καταγόταν απ' τη Λεπτοκαρυά, θείος του μακαρίτη Θανάση Μεγγλίδη.

– Στη μνήμη **Μερόπης Παρλαπά-Ντινοπούλου** ο γιος

της **Χρήστος** πρόσφερε χρηματικό ποσό για τον Άγιο Νικόλαο.

– Στη μνήμη **Κων/νου Παπαδόπουλου** οι συγγενείς του Νίκος, Στέφανος, Γιάννης και Δημήτρης Παπαδόπουλος κι ο ανεψιός του Παύλος Ντόβας πρόσφεραν χρηματικά ποσά για τις ανάγκες των εκκλησιών.

Η εκκλησιαστική επιτροπή τους ευχαριστεί.

ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙ

– Οι αδελφοί **Κωνσταντίνος και Άλκης Σφάγγου** στη μνήμη της πολυαγαπημένης τους μητέρας **Ουρανίας Σφάγγου** προσέφεραν το χρηματικό ποσό των 500 ευρώ στον Ιερό Ναό Αγίου Μηνά Μονοδενδρίου.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή ευχαριστεί θερμά.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

ΕΥΡΩ 100

Λαμπρίδης Βασίλειος

ΕΥΡΩ 80

Ματσοπούλου Όλγα

ΕΥΡΩ 60

Ιωαννίδης Δημήτριος

ΕΥΡΩ 50

Κράλιος Αλέκος
Νικολάου Αθανασίου
Σφάγγος Κώστας
Σφάγγος Άλκης
Αλεξιάδη Θάλεια
Αναστασιάδης Μιχάλης
Τσελίδης Αναστάσιος
Μπέλλος Κων/νος
Στουκίδης Δημήτριος
Ζωρδούμη-Παπαγγέλη Αλεξάνδρα
Κοντογιώργος Βασίλειος
Λουμίδη Άννα

ΕΥΡΩ 40

Ζαφείρης Παναγιώτης
Πετράκης Σπυρίδων
Παπαγεωργίου Γεώργιος
Φιλίδης Κων/νος
Χουλιαράς Μιχαήλ
Στύλου Μαίρη
Λαδιάς Γεώργιος

ΕΥΡΩ 35

Παπακωστίδης Γεώργιος
Πασχάλη Ευθαλία
Βαταβάλης Ιωάννης

ΕΥΡΩ 30

Βαρτζοπούλου Νίτσα
Τζάνου Ελένη
Νόνας Κων/νος
Βλαχοπούλου-Κουτρούμπα
Μερόπη
Βλαχοπούλου Νίκη
Βλαχοπούλου-Αναστασίου Αλίκη
Τσίλης Αριστομένης
Τσάτσου Έλλη
Γεωργίου Ειρήνη
Μακρή Λίτσα
Κούρας Θεοχάρης

Μανούση Ευρυδίκη

ΕΥΡΩ 25

Σάββα Πολύμνια
Τζουμάκας Θεοδόσιος
Σκαμνέλος Βασίλειος
Μουδόπουλος Χαρίλαος
Σκαμνέλος Άρης
Τσόδουλος Βλάσης

ΕΥΡΩ 20

Θεοδώρου Αγγαία
Δήμου Σοφία
Καραγιαννίδη Πόπη
Ρίζος Ιωάννης
Στεργίου Γεώργιος
Τσονίδης Ιωάννης
Κώτσια Ηλέκτρα
Βαταβάλης Νικόλαος
Γκούρη-Γιακουστίδου Μαριγώ
Γέπης Θεόφιλος
Ματσούλη-Αναγνωστοπούλου
Ιωάννα
Ματσούλη Αμαλία
Παπαχρήστου Αλέξανδρος
Παπαχρήστου Χρήστος
Τσατσόπουλος Αλέκος
Τσατσοπούλου Άννα
Τσατσοπούλου – Πρωτονοταρίου
Ανταλένα

Γέπη Νίνα
Τσουμάνης Παναγιώτης
Μήτσιου- Μπασλή Ελευθερία
Γατσόμαλλου Βασιλική
Καππά-Βολιώτη Νινέτα
Παπαβασιλείου Γεώργιος
Νανόγλου Ανδρέας
Γιαννακού Φρειδερίκη
Κοντογιάννης Κων/νος
Βακόλα Άννα
Χριστοδούλου Δημήτριος (Κούλης)
Ορειβατικός Σύλλογος Παπίγκου
Χριστοδούλου Δημήτριος
Κοματσέλη – Γκράτζιου
Κοματσέλη Στέλλα
Νιτσόπουλος Βασίλειος
Γκέκης Νικόλαος
Κουλάνης Ανέστης
Θεοδώρου Μαριγώ

Προσφορές για τις φορεσιές του Συνδέσμου Ζαγορισίων

– Η κ. **Μαρίνα Τζιόκα** 50 Ε στη μνήμη των αδελφών της **Γιάννη και Τάσου Λιόγκα**.

– Η κ. **Κική Τζόκα Πανταζή** 50 Ε.

– Η κ. **Αγγαία Σούκερα** από Κέρκυρα 50 Ε στη μνήμη της γιαγιάς της **Αγγαίας Δάλλα**.

Ευχαριστούμε πολύ.

Για τον πολιτιστικό Σύνδεσμο Ζαγορισίων
Η αντιπρόεδρος
Ελένη Οικονομίδου Δούβλη

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ ΣΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΜΑΣ

– **Ανώνυμος φίλος** 400 ευρώ.

– **Δερβένη Δήμητρα** 100 ευρώ στη μνήμη του συζύγου της **Κων/νου**.

– **Όλγα Ματσοπούλου** 50 ευρώ στη μνήμη **Χρυσόστομου Μ. Κομπάρου** και **Νικολάου Πάντζιου**.

– **Βαγγελή Ρένα** 20 ευρώ στη μνήμη **Κώστα Βαγγελή**.

– **Δήμου Σοφία** 30 ευρώ.

– **Κοντούρης Γεώργιος** 50 ευρώ στη μνήμη της **Ελευθερίας Φωτέτσιου**.

Το Δ.Σ. της ΙΛΕΖ ευχα-

ριστεί.

Το ΖΑΓΟΡΙ μας

Ιδρυτής:
ΚΙΜΩΝ ΚΥΡΙΑΖΗΣ
ΕΤΟΣ 1978

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ:

ΙΣΤΟΡΙΚΗ
ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ:

ΤΖΙΟΒΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ Ι.Λ.Ε.Ζ.

Η ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ ΣΤΑΘΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΒΑΡΖΩΚΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΓΙΑΝΝΑΚΟΣ ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ
ΤΖΙΟΒΑΣ ΦΡΙΕΣ
ΤΣΑΟΥΣΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ

★

ΣΥΝΤΑΣΣΕΤΑΙ

ΑΠΟ ΤΟ Δ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΓΚΕΚΗ ΔΗΜΗΤΡΙΟ
Πρόεδρος
ΝΤΙΝΑΛΕΞΗ ΑΠΟΣΤΟΛΟ

Α' Αντιπρόεδρος

ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΣΑΒΒΑ

Β' Αντιπρόεδρος

ΤΖΙΟΒΑ ΒΑΣΙΛΗ

Γεν. Γραμματέα

ΤΣΕΚΟΥΡΑ ΙΩΑΝΝΗ

Ταμία

ΚΥΡΙΑΖΗ ΚΑΛΛΥ

Μέλος

ΖΑΧΑΡΗ ΓΕΩΡΓΙΟ

Μέλος

Αριστίστην μέλη:

ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ- ΔΟΥΒΛΗ ΕΛΕΝΗ

ΣΥΚΙΩΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ

ΤΑΚΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ

ΒΑΚΑΜΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΚΙΚΟΠΟΥΛΟΣ ΜΕΝΕΛΑΟΣ
ΜΕΡΤΖΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΡΕΜΟΥ-ΤΣΟΥΠΗ ΜΑΡΙΑ
ΣΚΟΥΡΤΗ ΕΛΕΝΗ
ΥΦΑΝΤΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

★

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ - ΕΙΣΦΟΡΕΣ

Περιοδικό «Το ΖΑΓΟΡΙ μας»

Σίνα 4 Ιωάννινα 454 44

και στο Μυροπολείο

ΚΑΛΛΥ ΚΥΡΙΑΖΗ

Λόρδου Βύρωνος 21

Τηλ. 26510 26266

Ιωάννινα 45444

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

Εσωτερικού 20 ΕΥΡΩ

Ευρώπης 40 ΕΥΡΩ

Εκτός Ευρώπης 50 \$ ΗΠΑ

ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΣΗ

ΡΟΥΛΑ ΕΥΘΥΜΙΟΥ

★

Τυπογραφεία:

Μ. ΔΟΥΒΛΗ - Π. ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

28ης Οκτωβρίου 41 (Στοά Καμπέρη)

Τηλ. 26510 20544 - 26510 27845

Ιωάννινα 454 44